Selma Sancı

Espas*

2. BASKI

*SEL

Selma Sancı • Espas

*

ESPAS*

SELMA SANCI, resim eğitimi aldı, 1980 öncesinin canlı dergi ortamından etkilenerek mutfaklarına katıldı, sonradan basın sektörünün neredeyse bütün aşamalarında çalıştı.

Kendi deyimiyle 'zorunluluklarının dışında kendine ait bir iş yapmak isteğiyle' ertelediği edebiyat çalışmalarına yeniden döndü.

Mesleğinin çok içinden ve bir dönemin bireyin iç dünyasında bıraktığı izlerden yola çıkarak kaleme aldığı *Espas*, yayınlanmış öyküleri de bulunan Selma Sancı'nın ilk kitabıdır.

*SEL YAYINCILIK / ROMAN

*SEL YAYINCILIK
Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş – İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ – DAĞITIM:
Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu – İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

*SEL YAYINCILIK: 565
ISBN 978-975-570-582-8

ESPAS
Selma Sancı

© Selma Sancı, 2012
© Sel Yayıncılık, 2012

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Editör: İbrahim Yıldırım
Kapak tasarımı: Savaş Çekiç
Teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Eylül 2012
İkinci Baskı: Nisan 2014

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

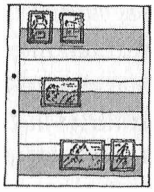
Sertifika No: 11931

Selma Sancı

Espas

Roman

Endişe

POSTA KUTUSUNUN anahtarını daha vapurdan inmeden eline almıştı. Postanenin geniş, mermer basamaklarını bir koşu çıktı. Kanatlı kapısını itip içeri girdi. Soluk soluğa kalmıştı, ağzı kurumuştu. Yağmuru da soğuğu da unutmuştu.

Uzun koridoru çabucak geçti. Posta kutularının olduğu bölüme dönerken az kalsın iki kişiye çarpacaktı. Sıra sıra küçük kutularla kaplı duvarların önünde yavaşladı, yanından geçen çantalı adama yol verdi. Adamın üstünde kutular ve zeminle aynı renklerde uzun bir pardösü vardı. Bavulu andıran kirli çantasının eprimiş sapını sımsıkı tutmuş, kutuların numaralarına bakarak ağır ağır yürüyordu.

Gözü numaralarda duvar boyunca ilerlerken heyecanını bastırmaya çalıştı. Posta kutusunun önünde durdu. Soluğunu tutarak açtı. Kutu boştu. Boş olduğunu gördüğü halde eliyle içinin tozlu soğukluğuna dokundu. Tahir'den yine bir haber yoktu.

Yaklaşan ayak sesleriyle irkilip hemen kutunun kapağını kapattı. Omuzlarını dikleştirdi. Koridordan bir kadın geçiyordu. Kutuyu kilitlerken oyalandı. Saçlarını havalandırarak uçarcasına yürüyordu kadın. Koridorun sonunda bir an dönüp baktı. Elinde uzun, beyaz bir zarf vardı. Nebile yüzünün kızardığını hissetti. Sanki kadın her şeyi anlamıştı.

Dışarı çıktığında yağmur dinmişti. Süklüm püklüm işin yolunu tuttu, postanenin sokağından Cağaloğlu'na çıkan caddeye döndü. Yokuşu tırmandıkça sanki rüzgâr hızlanıyor, eli cebindeki küçük anahtarın soğukluğuna değiyor, içine bir üşüme geliyordu. Islak kaldırım taşları, yanı sıra akan kalabalık, her şey, her ayrıntı ona üzüntü veriyordu.

Tahir birdenbire ortadan kaybolmuştu, haftalardır görünmüyordu, aklına hep kötü şeyler geliyordu. Böyle düşünme diyordu kendine ama korkuyordu, ya gelemeyecek durumdaysa. Daha da önemlisi ya bundan kimsenin haberi yoksa...

Bugüne kadar hiç renk vermemişti ama artık Nesrin'e söylemeliydi. Bir sabah Tahir'le vapurda karşılaşmışlar, birlikte gelip gitmeye başlamışlardı. Aralarında günden güne güçlenen bir dostluk doğmuştu. Ona karşı içinde kıpırdayan duygulara fazla kulak vermemişti, çekinmişti. Çekinmişti ama vapurda onunla olmaktan da kendini alıkoyamamıştı.

Tahir'le ilk kez, Nesrin'le gittikleri derneğin seminerinde tanışmıştı. O gün Nesrin'in durmadan sigara içerek görüşlerini savunurken, Tahir'in beti benzi atmış yüzünü, öfke dolu gözlerini fark etmeyecek kadar hırslanmasına akıl sır erdirememişse de etkilenip duygulanmıştı, ikisi de alçakgönüllü ve samimiydiler. Sanki onlarda insanı sarıp sarmalayan bambaşka bir şey vardı.

O gün Nesrin, okuldaki farklı fraksiyonlar konusunda koyu bir tartışmaya giriştiğinde de Tahir ağırbaşlı tavrını sürdürmüştü. Nebile, iki yakın arkadaşın bazı konularda neden anlaşamadıklarını pek kavrayamamıştı.

Ama şimdi daha ciddi endişeler içindeydi: Tahir vapura gelmiyordu, günler geçtikçe kaygıları artmış, ne yapacağını düşünmüş, bir çıkış yolu bulamamıştı. Okulu kapalıydı, derneğe gitmeye cesaret edememişti, ne zaman yeltense kendini tehlikede hissetmişti. Sabah akşam kafa yormuş, gele gele aklına Tahir'in ablasına haber vermek gelmişti. Ankara'daki perdeci dükkânlarının adresini telefon rehberinden bulmak için akla karayı seçmiş, hiç tanımadığı birine yazmakta enikonu zorlanmıştı. Ama evin adresini vermeye ödü kopmuş, bir posta kutusu kiralamıştı. Tahir'in ablasından da bir türlü haber çıkmamıştı.

Yol boyunca alıp verdi. Nesrin'den sakladığı duyguları mıydı, yoksa Tahir ortalarda görünmediğinde içine düştüğü bekleyiş, günler geçtikçe çaresiz arayışları mı? Kestirmesi zor olsa da eskisi gibi düşünmediğini fark etti, yorulmuştu. Nesrin her zaman en iyi arkadaşı, tek dostu olmuştu. Onunla her şeyi açıkça konuşmaya karar verdi. İş hanının kapısından girerken onun bir çözüm bulacağına dair içinde güçlenen bu cılız ışığa güvenmek istedi.

Matbaa giriş kattaydı, makineler haldır haldır çalışmaya başlamıştı. Her zamanki gibi kapıda dikilen patronla selamlaştı. Bodrum katın merdivenlerini inerken adamın kafasını iki yana salladığını gördü, Nebile acele ettiği halde yine en son gelen olmuştu. Posta kutusuna bakmaya sadece cumartesi günleri paydostan sonra gitmeye karar verdi. Sabahları geç kalıyordu, hele akşamları postaneye uğrayıp vapuru ka-

çırmayı hiç istemiyordu. Annesi şikâyet eder olmuştu, otobüs durakları taranırken onları kaygılandırmaktan nasıl olur da rahatsız olmazdı.

Atölyede her şey aynıydı. Flüoresan, soluk beyaz bir ışık yayıyor, teypte Orhan Gencebay çalıyordu. Kızlar masanın etrafındaydılar.

Önüne büyük boyda, kalın mukavvalardan aldı, pul defterinin koyu gri mukavvadan sayfalarını. Her sayfanın kenarında iki koca delik ve belli aralıklarla çizgiler vardı. Çizgilere şeffaf kâğıttan dar şeritleri yapıştırmaya başladı.

Bakışları karşısında oturan Sibel'e takıldı. Sanki her an kalkıp gidecekmiş gibi sandalyesinin ucuna ilişmişti. Sibel, kar beyazlığında, pembe ojeli parmaklarıyla kenarı ince bir çizgi halinde tutkallı jelatini uçlarından dikkatlice aldı, gerdirdi, düzlüğünü tarttı, yapıştırdı. Fakat bir tuhaflık olduğunu anlamış gibi durdu, şeriti ters tutmuş yapışkanlı kısmı üste gelmişti. Allahtan soğuk tutkal hemen donmazdı. Sibel yapıştırdığını söktü, buruşturup yere attı, bu defa da tırnaklarına tutkal bulaşmıştı, temizlemeye koyuldu.

Sonra diğerlerine baktı. Hepsi günde yüz sayfa yapıyorlardı, Nebile yetmişe varamıyordu, pul defteri yapmayı sevmiyordu ama atölye bir bahaneydi, üniversiteyi kazanabilirdi.

Odanın tavana yakın dar penceresinden, kaldırımdan geçenlerin bacaklarının yarısı görünüyordu

"Gene daldın," dedi Nesrin. "Azıcık çalışsan vakit geçer. Sen ne yapıyorsun, tutmuş kör bir pencereyi seyrediyorsun."

Nebile başını çevirdi. Nesrin'in yıkana yıkana rengi atmış siyah kazağına baktı. Derneğe gittikleri gün de bu kazağı giymişti. İçini günlerdir duymadığı belli belirsiz bir iyimserlik kapladı.

Birden patron odaya girdi, elleri pantolon ceplerinde, masanın etrafını dolaşıp, "sür hacı sür!" diye bağırdı.

Yüksek bir taburede oturan Recep, hemen sırtını dikleştirdi. Kâğıt bantlara soğuk tutkal sürerken, fırçasını kirli plastik kutuya batırırken hızlandı. Ama seyrek sakallı, kemikli yüzü karardı, patronun arada bir bodrum kata inip ona böyle takılmasına alışamamıştı.

Patron, pencerenin olduğu duvara dayalı mukavvalara göz attı, düşünceli bir halde odadan çıktı.

Arkasından, "bir sabır, iki sabır," diye homurdandı Recep. "Eskisi gibi garsonluk yaparım daha iyi!"

Dudakları hep kırmızı boyalı Sabahat, üzerindeki ağırlığı atmak istermiş gibi kalktı. Gidip kapının ağzındaki tutkal bidonunun üstünde duran teybi kapattı, kaseti değiştirdi. Odayı Gülden Karaböcek'in sesi doldurdu. Yerine geçerken Recep'e bön bön baktı. Sandalyesini beton zeminde gürültüyle çekerek yerleşti.

Simli, kahverengi bir kazak giymişti Sabahat, iri memeli, göbekliydi, bu hantal gövdenin üzerinde aydınlık, güzel bir yüzü vardı.

Alçak sesle şarkıyı mırıldanıp çalışmaya başladı:

"Muutluluktan habeer ver dilek taşıı..."

Ama devam edemedi, bu küçük kâğıtlar ne kadar incecik ne kadar da narindi böyle, biraz ara verecek olsa tutkalı çekiyor, kırışıyorlar ya da yapıştırırken kopuyorlardı.

Sonra rahat hareketlerle ellerindeki tutkal lekelerini soymaya koyuldu. Sanki yemeği ocağa atıp, kapı komşusuna geçmişti de sabah kahvesini beklerken oyalanıyordu.

Necla da işi bıraktı, bir sigara yaktı. "Oh, dünya varmış," dedi, bir parça değişiklik hiç fena olmadı. Bu ne bu, yapıştır babam yapıştır. Yeter artık!"

Sabahat sandalyesini Nebile'ye yanaştırdı, boğazını temizledi, sesini indirerek, "sabah Sabri'yle buluştuk," dedi. Nebile'nin soran bakışlarını görünce acele devam etti. "Sabri önce üst katta Gestetner'deydi, şimdi başka bir matbaada, kalıpçı. Her matbaada olmuyormuş diye patronu işi tamamen kalıp silmeye dökmüş, başlarını alamıyorlarmış."

"Ama kolaymış işi, neyle siliyorlar kalıpları?" dedi Nebile.

Şen şakrak bir kahkaha patlattı Sabahat. "Hiç kolay olur mu? Pantolonun paçaları sıvalı, elinde hortum, iki büklüm..."

Saçlarını tepesinde toplamıştı, küpeleri başının her hareketinde sallanıyordu. "Büyük teneke levhalara kalıp diyorlar," diye açıkladı, ciddileşti.

"Bizim mahalleden Pervin ütüye girdi," dedi. "Öğlen ona gidelim mi?"

Derin bir soluk aldı Nebile, böyle fırsat her zaman çıkmazdı. Öğle paydosunda Nesrin'le konuşabilirdi. Dudakları bir şey söyleyecek gibi büzüldü. Bir süre öylece kaldı, çabuk toparladı. "Cağaloğlu'nda mı?"

"Tabii ki, çok yakın. Hemen karşımızdaki sokakta. Sen ne diyecektin?"

"Bugün hava kötü diyecektim. Ütücü mü Pervin?"

"Remayöz ağır geldi, şimdi gömlek işinde."

"Terzide mi?"

"Yok, sırf gömlek. Hazır, kesili geliyormuş gömlekler, sayılı. Görsen, ortalık yığın yığın vişneçürüğü ipek kumaş. Patron kimseye güvenmiyormuş, kaydırırlar, ziyan ederler diye kendisi dikiyormuş. Vakko'ya dikiyoruz diyor Pervin. İnanma. Etiketlerine bakamadım. Sahi Vakko mudur, ne dersin?"

"Vallahi bilmem ki Sabahat. Bunun için mi gideceğiz?" dedi Nebile.

Sabahat kapıya hızlı bir bakış fırlattı. "Pervin, hem burann parası daha iyi hem de beraber gider geliriz diyor, patronuna soracaktı."

"Onların öğle paydosu kaçta?"

"Aynı da onlarınki yarım saat, çünkü sabahları, akşama doğru on beş dakka çay molası veriyorlarmış."

"Ne iş için eleman arıyorlar?"

"Aramıyorlar da... Pervin oradaki kızdan nedense hiç hazzetmiyor. Pakize'nin eli işte gözü oynaştaymış, ipliklerini temizlerken kumaşı kaptırdığını söylüyor, ütülerken görüyormuş. Çay parası da vermiyor, markaları usta alıyormuş. Allah'ım, inşallah olur o iş!"

Sanki bunları söyleyince rahatlamış gibi önüne döndü. Başını kaldırmadan harıl harıl çalıştı. Herkesten çok sayfa yapıştırırdı Sabahat, kimse ona yetişemezdi.

Paydos saati yakındı, Recep dayanamadı, kaseti yeniden değiştirip Orhan Gencebay'ı koydu yine. Garsonluk zor gelmişti Recep'e, ne oturmak vardı ne de hafta sonu. Gerçi burada da muhabbet edecek kimse yoktu. Kafasını müziğe kaptırıyor, herhalde hep aynı şeyi düşünüyordu; askere gidene kadar işsiz kalırsa idare edebilir miydi?

Bir süre konuşmadan çalıştılar. Biraz sonra önlerindekileri bitirecekler, öteberilerini toplayıp kalkacaklardı. O zaman sokaktan daha çok insan geçecekti. Pencereden görünen o yorgun, eğri, birbirinin benzeri bacaklar sıklaşacaktı. İşyerlerinden çıkanlar lokantalara, büfelere koşacaklardı. Nebile bu kalabalığa karışıp gitmekten hoşnuttu, umutsuz değildi. Ne var ki kimseye söyleyemediği üzüntüsü ağırlaşmıştı.

"Bugün pek sessizsin," dedi Nesrin.

Nebile başını çevirip ona baktı. Gözlüklerinin arkasından merakla bakan gözlerinin solgun, siyah derinliğini gördü. Sivri burnu yanağına büyük bir gölge düşürüyordu. Uzun boynu öne eğilmişti.

"Tahir haftalardır yok," diyecek oldu ama kendini tuttu, herkesin içinde olmazdı.

"Nezle mi oluyorum ne," dedi, "sabah biraz ıslandım."

Sonra Recep'in tutkalladığı bantlara uzandı. Hızlı hızlı yapıştırdı. Sayfayı bitirdi, eliyle sıvazladı, baktı, beğendi. Kenara koydu, altındakine geçti.

Öğle paydosunda yemek yedikleri lokantaya gidemediler, fişleri bitmişti. Her biri ayrı telden çaldı. Nesrin de bir şeyler almak için çıktığında, Nebile prova baskı yapılan tabakayı katlayıp, ne olduğunu anlamaya çalıştı. Çünkü patronun uyarısından sonra kitap getirmiyordu. Kenarı yırtılmış ya da eğri basılmış bu kağıtları işlerin altına sermek için kullanıyorlardı.

Birbirini takip etmeyen sayfalardan anladığı kadarıyla, emekli memur Naci Bey, kapı komşusu kadına açılmıştı. Tutkusunu itiraf etmiş, duygularını ortaya dökmüştü ve hep onu daha çok görmenin fırsatını yaratmaya çalışıyordu. Günlerce uğraşmış, karısına kabul ettirmeyi başarmıştı; iki aile pikniğe gideceklerdi. Yaptığı plan gereği, o gün kadının kocasıyla apartmanın önündeyken, kendi karısı da hazırlanıp nihayet büyük bir sepetle indikten sonra, bu esas adam, gözlüklerini unuttuğu bahanesiyle tık nefes yukarı çıkmış, makul bir gözlük arama ve beş katı çıkıp inme süresince kadınla ayaküstü sevişmişti. Ama karısı bir şeyler sezinlemişti, burnundan soluyordu, Naci Bey daha önce hiç olmadığı kadar neşeliydi. Piknikte semaverin devrilen borusunun arkasından bayır

aşağı koşması da tuz biber ekmişti. 32. sayfanın sonu, "Nurten adlı bir bıçak saplandı göğsüne," diye bitiyordu: Bu cümlenin devamını okuyamadı, başka formaya geçmişti.

Nesrin henüz dönmemişti. Tabakayı Necla'ya vermek istedi. O da yemeğe çıkmamış, masanın bir köşesine kâğıt seriyordu. Elindeki, ayar yapmak için üst üste baskı yapılmaktan simsiyahtı. Necla kâğıdın tersini çevirirken bütün dişlerini gösteren büyük bir tebessümle, "idare eder," dedi.

Sırtında çalıştığı fabrikanın beyaz önlüğü vardı. Sendikaya girdiği için işten çıkarmışlardı. Feride ona söylemişti oysa. Ne de olsa tecrübeliydi Feride. Bu işi bulmadan önce kendini kabahat işlemiş gibi hissederdi, yerleri siler, bulaşıkları yıkar, pazara giderdi. Dayısı, kızlarının hiç biri hava kararmadan dönmezdi, vakit geçmek bilmezdi.

Hem dürümünü yedi, hem anlattı Necla. Pazar günü Feride'ye uyup Kınalıada'ya gitmişlerdi, yaz bitmiş, İstanbul'a geleli bir yer görmemişti. Feride'nin demesine göre beyaz köpükler, sahili hışımla yıkardı, her gün tıklım tıklım vapurlar adaya yüzmeye gidenleri taşırdı. Halbuki o gün in cin top oynuyordu, soğuktu. Deniz bile iş yorgunuydu. Hırçındı. Tepeler bile uyukluyordu. İskelenin önündeki bankta oturmuşlar, Feride naylon torbadan haşlanmış yumurtalar çıkarmıştı. Rüzgâr göz açtırmamıştı. Aç kediler, martılar çevrelerini sarmıştı.

Necla son lokmasını yutarken tabakayı buruşturup yumak yaptı, bununla masaya dökülenleri üstünkörü sıyırdı. Önlüğünün cebinden bir sigara çıkardı, yaktıktan sonra masaya üfledi. Kırıntılar tutkal lekeleriyle dolu kırmızı muşambaya yayıldı. Sonra eliyle ağzının kenarındaki ayran lekesini silerek gidip kapıyı açtı, var gücüyle bağırdı;

"Cevdeeet!"

Yerine dönüp anlatmaya devam etti:

"Böyleydi gidişimiz. O kadar kedinin nerden çıktığını bilemedik. Gel de otur. Zaten hava birden patladı, yolcu salonuna girdik. İskele var, vapur yok. Soracak kimse bulamadık. Tembel bir kedi döndü durdu bankın etrafında, yerleri kokladı. Kimler geliyor kimler gidiyor göremedik..."

O sırada çaycının çırağı elinde askı koşar adım içeri girdi. Askıdaki çay dolu bardağı masaya bıraktı. Dalgalanan çayın birazı tabağına döküldü, tabaktaki şekerler ıslandı. "Yavaş, yavaş!" dedi Necla, bardağı önüne çekerken. Önlüğünün cebinden kâğıtlı şeker çıkarıp uzattı, "al," dedi çocuğa. Cevdet sivilceli, uzun yüzüyle bir an baktı. İstemediğini belirten bir baş hareketi yaparken dönüp kapıdan çıktı.

Necla, çayından peş peşe yudumlayıp bacak bacak üstüne attı.

"Nesrin çok iyi kız," dedi. "Bunu hepimiz biliyoruz."

Bir kaşı havadaydı. "Ama öyle kafa kafaya vermek olmaz ki. Sıkıyönetim var. Patron duyacak diye ödüm kopuyor. Sen bilmezsin, bu Cevdet yok mu, hiç güven olmaz ona. Bir gün azarlarım, doğru patrona gider. Şiir okuduğunuzu bilmez, o öyle, bu böyle der..."

Aklı Nesrin'in gecikmesine takılan Nebile afalladı, hemen cevap veremedi.

Necla ayağa kalkıp, "seni de kendine uydurdu bi güzel," dedi. Bardağının dibinde kalan çayı içtikten sonra, Nebile'nin bir şey söylemesine fırsat vermeden, "benden söylemesi," diye ekledi odadan çıkarken.

"Vay canına! Pes doğrusu!" diye söylendi Nebile kendi kendine, "hizaya girmeye ihtiyacı olan biri varsa o da kendisi!" Bu kadarını ondan beklemezdi doğrusu, bunları sahte bir dostlukla söylediğini biliyordu. Hırsını alamadı ama Nesrin'e

söylemeyecekti. Üç kuruş için yaz tatilinde çalışırken onun da üzülmesine hiç gerek yoktu.

Yemekten ilk dönen Sabahat oldu. Elinde bisküvi paketiyle içeri girdi, çantasını omzundan indirip sandalyenin arkalığına astı, ağzına bir bisküvi attı. "Pervin'den geliyorum," dedi. Dilini dişlerinde gezdirdi, şapırdattı. Ağzındakini yuttu, karşısına geçip otururken kapı yavaşça açıldı. Dönüp baktılar. Sabri, kulaklarının arkasında birer sigara, iki elinde iki koyu çay, kapıyı ayağıyla iterek içeri girdi. Derhal ayaklandı Sabahat, bisküvi paketini Nebile'ye uzattı, çantasını omzuna atıp, Sabri'nin elindeki bardaklardan birini aldı. Masanın köşesine oturdular, sigaralarını yaktılar. Sabahat, Sabri'den büyük duruyordu.

Nebile, kaymaklı bisküviden kuru kuru yerken gözü kapıdaydı. Nesrin geç kalmıştı. Paydosun bitmesine on dakika vardı.

Az sonra, Sabri önce kolundaki saate göz attı, sonra yakınındaki çöp bidonuna doğru bir tükürük fırlattı. Tükürüğü büyük plastik bidonun tam ağzına yapıştı, yarısı koyu mavi tozlu gövdesine aktı. Sabri, sigarasını küllüğe bastırıp çıktı.

Dışarıdan merdivenleri inerek yaklaşan ayak sesleri duyuldu. Recep'le Sibel içeri girdiler. Recep doğru teybin başına gidip kaseti çıkardı, parmağıyla geri sarmaya başladı.

Sibel, elindeki küçük paketi masaya koydu, sevgilisiyle barışmışlar, yeniden buluşmuşlardı. Ona aldığı top küpeleri Sabahat'a göstermek için paketi açmaya koyuldu.

Kapıda Necla göründü. Kurnaz bakışlarını odada gezdirdi. Nebile'yi bir köşeye çekti. Önlüğünün cebinden katlanmış bir kâğıt çıkarıp eline tutuşturdu.

"Korktuğum başımıza geldi işte. Patron Nesrin'i gelirken görmüş, çağırmış, Nesrin'in tepesi atmış, işten ayrılmış. Tu-

valetten gelirken merdivenlerde yakaladı beni. Sana da adresini bıraktı." Gözleri ışıl ışıldı konuşurken.

Nebile'nin yüzü kül gibi oldu. Daha fazlasını dinlemedi, saatine baktı, bire geliyordu. Hiçbir şey söylemeden çantasını aldı, kimseyle vedalaşmadan, arkasına bakmadan, on dakika sonra dönecekmiş gibi çıktı odadan.

Hanın kapısından sokağa fırladı, koşa koşa yokuşu indi. Meserret'in önüne geldiğinde yolun karşısına geçti, ne yapacağını ancak o zaman düşündü. Birden atölyeyi özledi. Sabah çayı gibi onsuz edemeyeceği bir şeydi sanki soğuk tutkal kokusu. Kızların bütün kusurlarını bağışladı. En çok Nesrin'le konuşamadığına yandı. Onun getirdiği şiirleri hatırladı, satırlarının yarısı kırmızı, yarısı siyah, bazı harfleri delinmiş, mavi pelür kâğıtlara daktiloda yazılmış şiirleri. Kısık sesle okumasını, okurken sürekli dudaklarını yalamasını.

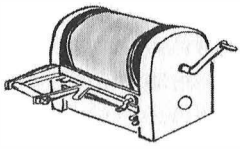
Başka zaman olsa annesine anlatırdı, Necla'nın onların yakınlaşmasını kıskandığını, ispiyonladığını. Ama annesi bunu duysa sevinirdi, Nesrin'le Sinematek'e gitmelerine bile izin vermemişti. Hep onun başının altından çıkıyordu bu toplaşmalar.

Büyük Postane'ye giderken bir düşüncedir sardı. Ama Sabahat hiç olmazdı. Anlatsa da anlamazdı. O taraklarda bezi yoktu. Saçma sapan bulurdu. Ne kadar gereksiz üzüntü derdi, gülerdi. Saçlarıyla bile gülerdi.

Çantasını açtı, anahtarını eline aldı. En iyisi hemen Nesrin'e mektup yazmaktı.

Avucunda anahtarı postaneye koştu, o uzun koridorlara, o duvarları kaplayan küçük kutulara, geldiyse bir habere doğru.

Bildiri

PENCEREYE SOLUK bir çarşaf asılmıştı. Pervazdaki çivilere bağlı ip, bezin ağırlığıyla sarkmış, bu açıklıktan giren zayıf ışıkta boş odanın içi, eşyaların kaba hatları, büsbütün kasvetli görünüyordu. Tahir kibritini yaktı, üstünde şilte olan bir karyola, bir tel dolap, bohçalanmış bir denkten ucu görünen yastık, bir an aydınlandı. Kömür sobası, ıvır zıvır eşyayla dolu iyi bağlanmamış bir leğen, koliler, büyük torbalar odaya gelişigüzel atılmıştı.

Pencereye gidip bezin ucunu kaldırdı, etrafı kolaçan etti. Karşı sıradaki evlerde hiç ışık yoktu. Köşedeki sokak lambası, toprak yolu, bahçenin alçak duvarlarını, gecekondunun küçük bahçesini aydınlatıyordu.

Odanın içinde ayaklarının ucuna basarak yürüdü, pencerenin önüne bir sandalye getirdi. Dikkatle ipe uzanıp çarşafı kenara topladı. Sandalyeye oturdu. Bir sigara yaktı, başı-

na ağrı saplanmış, aç karnına sigara içtikçe ağrı da artmıştı. Pencereyi açmayı geçirdi içinden ama gürültü çıkarmaktan korkuyordu. Uzaktan bir köpek uzun uzun havladı, daha yakından bir başkası ona cevap verdi. Sonra ortalığa yeniden sessizlik çöktü.

Dışarıda rüzgâr sertleşmişti, bir şeye çarpmamaya dikkat ederek kapının yanındaki karyolaya gitti, üstündeki battaniyeyi düzeltti. Paltosuyla uzandı, keskin bir gıcırtı duyuldu. Soluğunu kesip bekledi, sonra kollarını göğünde kenetledi, üşüyordu. Bahçenin tahta kapısı rüzgâr estikçe gıcırtıyla açılıyor, sonra yine yavaş yavaş kapanıyordu. Gidip kapıyı tamamen kapatmaya cesaret edemedi, sesleri dinleyerek uyuyakaldı.

Kapı hafifçe vurulduğunda sıçradı. Eli ayağı kesildi.

Korka korka pencereye gitti. Görünürde kimseler yoktu.

Kapıda yine bir tıkırtı oldu. Gecenin ıssızlığında çok net duyuluyordu.

Kapıya gitti. "Kim o?" dedi. Sanki kendi sesi değildi.

"Benim, Remzi."

Kapıyı araladı. Remzi, hızla içeri girdi. Odayı kaçamak bakışlarla taradıktan sonra, "sana haber vermeye geldim," dedi. "Burayı her an basabilirler." Kaşkolünü düzeltirken son derece sıradan bir şey söyler gibi, "hemen terk etmen gerekiyor," diye ekledi yine kısık sesle.

Tahir başına ağır bir darbe almışçasına sendeledi. Eşyaların arasında karşılıklı durdular. Uzayıp giden sessizliğe son verecek anlamlı bir cümle kurmak nasıl da zordu.

Hiç düşünmeden "tamam," dedi.

Remzi hemen çıktı. Çok yorgun bir hali vardı.

Arkasından kapıyı kapatıp karyolaya oturdu, başını ellerinin arasına aldı. Bir yandan onun bu saatte tek başına gitmesi

içine dert olmuştu. Öte yandan, tamam demişti ama nereye gidecekti? Daha yeni gelmişti, bilmediği semtte, tenha sokaklara çıkmak istemiyordu.

Okuldan sonra derneğe gitmemiş, önce Sezai'nin matbaasına uğramıştı. Bildiriler basılmamıştı ama Sezai akşam için söz vermişti.

Sonra da eve gitmiş giysilerini toplamıştı. Cağaloğlu'na dönüp bildirileri almakla, iki biçimsiz torbayla Gülhane Parkı'nın önündeki duraktan otobüse binmekle acemilik etmişti. Uzun boylu, sert bakışlı adamın torbalarına inceliyor gibi bakmasından huylanmış, Karaköy'de otobüsten inmişti. Köprüyü geri yürümüş, Sezai'ye gidip bildirileri bırakmayı düşünmüştü. Sezai'nin kalın gözlük camlarının arkasındaki alacalı yumuşak bakışları, tezgâha boyu yetişmediği için altına paketler koyarak çalışan çırağı geldi aklına. Belki de böylesi daha iyi olmuştu, tedbir tedbirdi, onların başına bir şey gelecek olsa kim basardı afişleri, dergiyi.

Otobüs değiştirmek yetmemişti. Tekrar inmiş ara sokaklarda mekik dokumuş, neresi olduğunu bilmediği yollara çıkmış, takip edilmediğinden emin olunca yeniden binip buraya gelmişti. Saatler geçmişti. Aslında bildirileri sabah da alabilirdi, temkinsiz davranmıştı, şimdi anlıyordu bunu. Derneğe uğrayabilirdi, durumdan haberi olabilirdi. Birden dehşet içinde kaldı. Acaba Cihan'ı da almışlar mıydı?

Gözlerini odanın ortasındaki küçük boşluğa dikip düşüncelere daldı. Sanki olanların hiçbiri gerçek değildi. Ablasına gidebileceği geldi aklına. Kendisini Ankara'ya giden bir otobüste düşündü. Ablasının hayali dikildi karşısına. Atıp tutsa da, eleştirse de ablası onu seviyordu, bunu biliyordu.

Karyolaya uzanıp ellerini başının altına koydu. Bir yıl olmuştu üniversiteye başlayalı, Nebile'den başka hiç kimse

onun İstanbul'a geldiğini fark etmemişti. Bir cumartesi dernekten birlikte çıkmışlardı. Sahaflara yürümüşlerdi. Ağaçların altındaki tahta masalardan birine oturmuşlardı. Tahir Ankara'dan, ailesinden söz etmişti. Nebile coşkuyla okuduğu kitabı anlatmıştı. O akşamüstü, onu dinledikçe her şey başka türlü görünmeye başlamıştı. Ertesi gün, daha sonraki günlerde Nebile'yle vapurda buluşmuşlar, karşıya birlikte geçer olmuşlardı. Onun dingin gülümseyişini, konuşurken kocaman açılan gözlerini, kızakların izleriyle bozulmuş, kızakları çeken yorgun atların ayaklarıyla çiğnenmiş uçsuz bucaksız karlı düzlükleri anlatışını hatırladı. Hangi kitapta olduğunu düşündü, bulamadı. Nebile'yle vapurun açığında oturmayı özledi. Her karşılaştıklarında duyguları yumuşuyor, ona düşüncelerini bir türlü söyleyemiyordu. Nasıl karşılayacağını bilmiyordu.

Kalkıp oturdu. Pencereden giren ışık, döşemenin çamurlu muşambasına vuruyordu. Dışarıda yağmur başlamıştı. Paltosunu çıkarmadığı halde üşümesinin önüne geçemiyordu. Battaniyeye sarındı. Uyumak istemiyordu. Buradan gitmesi gerekiyordu. Olacakları şimdiden kestirebiliyordu. Gelecek olanlar evin boş olduğunu fark edip şüpheleneceklerdi. Sağı solu inceleyip fikir yürütecek, bir süre sonra dolu olduğunu keşfedeceklerdi. Ondan sonrası çorap söküğü gibi gelecekti. Açık bahçe kapısını, penceredeki bezi ve bahçedeki derin ayak izlerini göreceklerdi. Dernekte kim var kim yok alındığı kesindi. Cihan'ın eski evi değil, buranın adresini verdiği kesindi. Buraya geleceğini, eşyaları yerleştireceğini bilmiyordu. Kendini hem güçsüz hissediyor, hem korkuyor, hem de kızıyordu.

Bir çıtırtı duyar gibi oldu. Kalkıp pencereye gitti. Dışarıya kopkoyu, zifiri bir karanlık çökmüştü. Alnını cama dayayıp

baktı. Bir sokak köpeğinin toprak yolda küçük, hızlı adımlarla koşturan silüetini gördü. Kocaman, koyu renk bir köpekti. Bahçenin kapısına yaklaştı, aralık parmaklığın önünde soluyarak durdu, dönüp dönüp bahçeye bakıyordu. Sonra ayaklarını uzatarak gerindi, bir duraksama geçirdi, kulaklarını dikti, dikkatle pencereye baktı. Tahir hemen bezin arkasına çekildi. Bekledi. Pencerenin öbür ucundan bezi aralayıp baktı. Köpek parmaklıklı kapının önüne oturmuştu. Sokağın ağzındaki lamba ansızın söndü. Tahir, köpeğin havlayarak uzaklaştığını duydu.

Sandalyeye çöktü, gözleri yavaş yavaş karanlığına alıştı, bahçenin sıvasız duvarlarını seçebiliyordu, ortalık ıssızdı. Nemli, ağır bir koku vardı odada. Ayakları da üşümeye başlamıştı. Öte yandan hemen yola çıkamazdı. Bir sigara daha yaktı. Başka şeyler düşünmeye çalıştı. Bir inancı olmalıydı insanın. İnançsızlık boştu, yavandı. İnançsız insanlardan, yarım yamalak inananlardan hoşlanmazdı. Ama gene de Nebile'ye imreniyordu. Her an tetikte, sürekli tedirgin, birbirinin aynı günler geçirirken samimi bir yakınlıkla karşılaşmış, ona ilgisiz kalması kaçınılmaz hale gelmişti. Aslına bakarsa eleştirdiği, küçümsediği Nebile, dışarıdaki dünyayla arasındaki tek bağdı.

Uzaktan bir ışık gözünü aldı. Tahir, telaşla pencereden çekildi. Uzanıp bezi çekiştirdi, olabildiğince kapattı. Gidip karyolaya oturdu. Az sonra, geçen bir araba farının göz alıcı ışığı pencereyi taradı. Bir an düşündü ama dışarı çıkamazdı, arabanın uzaklaşan motor gürültüsünü duydu.

Karyolada kıvrılıp, uykuyla uyanıklık arası bir dalgınlıkla yağmurun şırıltısını dinledi. Havanın aydınlanmasını bekledi.

Alacakaranlıkta gözlerini açtı. Gün ağardı ağaracaktı. Bir süre, aydınlanmakta olan pencereye baktı. Yağmur dinmişti. Sonra kalkıp kapıyı açtı. Keskin bir toprak kokusu doldu odaya. Karıncalar eşikteki çatlakta bir sırada gidip geliyorlardı. Aralarında bir kapışma, didişme yoktu. Karşı karşıya geldiler mi biri duruyor, öbürüne yol veriyordu. Tahir, parlak bedeni çamurlu bir karıncanın düştüğü çukurdan kurtulmak için çılgınca çırpınışını seyretti.

Bildirilerin olduğu torbayı alıp evden çıktı. Sabahın serin ıslaklığı üşütüyordu. Sokaklar tenhaydı. Ana caddeye varmak için uzun uzun yürüdü. Rastladığı ilk otobüs durağında bekleyenlerin arkasına sokuldu. Ama tedirgindi, sanki duraktakiler kendisine şüpheyle bakıyorlar, her şeyi biliyorlardı.

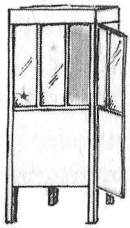
Önündeki adam ceketinin yakalarını kaldırıp bir sigara yaktı, Tahir de elindeki torbayı yere bıraktı, bir sigara yaktı. Adamla konuşmanın tam zamanıydı, bu duraktan Topkapı'ya gidip gidemeyeceğini soracaktı ama konuşup, yabancı olduğunu anlamasından, herkesin ilgisini uyandırmaktan korktu.

Sigara içerken rahatladı, aldırmazlıkla çevresine bakınırken durağa uzun boylu bir adamın geldiğini gördü, siyah paltolu iyi giyimliydi. Adamla göz göze gelmemeye çalıştı ama otobüsler yanaşıp kalktıkça, bilmediği semt adlarını okudukça paniğe kapılıyordu.

Derin bir çamur izini ardında bırakarak durağa bir otobüs daha gelip durduğunda, Tahir adamın otobüsle ilgilenmediğini anladı. Dalgınlığından sıyrılıp bakışlarını üstünde hissettiğinde torbasını eline aldı, otobüse binmeye karar vermişken omzuna bir el dokundu.

"Tahir, biraz benimle gelir misin?" dedi adam.

Harman

SOĞUK, KAPALI bir hava vardı o gün. Nebile, telefon etmek için önce birkaç jeton aldı, sonra postanenin karşısındaki telefon kulübelerinin önünde sıraya girdi.

Hâlâ vapurda olanların etkisindeydi; daha girişteki salonda oturur oturmaz bir patırtı kopmuştu. Cıva gibi bir oğlan koridordan koşarak gelmiş, pencere kenarındaki kadının gazetesini çekip almış, yırtıp yere atmış, "bir daha bunu aldığını görmeyelim!" diye bağırmış, sonra da yıldırım gibi vapurdan geri çıkmıştı. Her şey göz açıp kapayıncaya kadar olup bitmişti. Neye uğradığını şaşıran genç kadın çarçabuk yerden gazeteyi toplamış, vapur hareket ederken yarı açık camdan, "Allah kahretsin! Haydutlar! Eşkıyalar!" diye bağırabilmişti. Oğlanın iskelede bir grupla buluştuğunu vapura baktıklarını görmüştü. Kimsenin gıkı çıkmamıştı. Salon adeta sinir bozucu bir sessizliğe bürünmüş, üstüne bitkinlik çökmüştü.

Gazeteden tek bir ilan işaretleyebilmişti. Kulübede bağıra çağıra, el kol hareketleriyle konuşan adam çıkarsa, sıra kendisine gelecekti. Adamın durmadan jeton atmasına bakılırsa, şehirlerarasıydı. Hasan adlı birinden alacağı vardı, onun peşindeydi.

Okula uğrayacağını söyleyerek erkenden çıkmıştı. Bir an önce iş müracaatına gitmeli, eve vakitlice dönmeliydi. Tahir'in birdenbire ortadan kaybolmasına şimdi de Nesrin'in yokluğu eklenmese, elinde gazete, cebinde jetonlar, böyle palas pandıras kendini Cağaloğlu'na atmazdı. Okulda iyiydi, resim öğretmeninden övgüler almıştı, Tatbiki'yi mutlaka kazanacaktı.

İri kıyım adam hâlâ konuşuyordu. Sabırsızlandı. İlanları incelemek için sahaflara gitmek istedi, tamamını okusa iyi olurdu. Dönüşte de telefon ederdi. Yolun sonundan yokuşu tırmanmaya başladı. Kaldırımlar aceleyle işe gidenlerle doluydu. Valiliğin önüne geldiğinde, karşısındaki binanın duvarındaki telefon kulübesini gördü. Sarı boyaları dökülmüş, camlarından biri yoktu ama boştu. Bir hamlede yolu geçip kulübeye girdi. Elinde katladığı gazeteye bakarak büyük bir ciddiyetle numaraları çevirdi. Bekledi.

Bıkkın bir ses, "ne ilanı? Numara yanlış," der demez telefonu kapattı Nebile. Yeniden bir jeton attı, dikkatle numaraları çevirdi. Çekingenlik sesini boğuklaştırıyordu. Öksürdü, boğazını temizledi. Kalın bir ses, "biz ilan vermedik," dedi. Derin bir nefes aldı, boşuna hazırlanmıştı.

Bir jeton daha attı ama telefonun kadranında bir tuhaflık vardı, dönüşünü zor tamamlıyordu. Yine takılır gibi olunca, Nebile eliyle itti. Telefon uzun uzun çaldığı halde açan olmadı. Ahizeyi yerine koydu, bu defa da jetonu geri gelmedi. Azimle numaraları çevirdikçe, benzer cevaplar aldıkça, ne

diye üniversite sınavlarının sonucunu evde oturup beklemediğini sorup durdu kendine.

Jetonu bitmişti, tekrar Sirkeci'ye inmek gözünde büyüdü. Sıkıntıyla dışarı baktı. Karşıdaki sokağın köşesinde sarı boyalı alçak bir bina, öbür köşesinde konsolosluğun taş duvarları görünüyordu. Yoldan iki sırada otobüsler, dolmuşlar çıkıyordu.

Kulübenin önüne kısa boylu bir adam geldi. Ütüsüz pantolon ve baklava desenli kazak giymişti. Nebile hemen kulübeden çıktı, "benimki meşgul," dedi, kenara çekilip yol verdi ama adamın kulübeye girmesiyle çıkması bir oldu, "bozuk," dedi tükürürcesine, "sıfırı çalışmıyor." Sonra yolun karşısına geçmek istermiş gibi kaldırımın kenarına gitti, ayakkabılarının tozunu pantolonunun paçalarına sildi, ayaklarını yere vurdu, oyalandı.

O sırada Nebile valiliğin önündeki polislerden birinin onlara doğru geldiğini gördü. Ceketinin düğmeleri ilikli, çok uzun boylu, çok zayıftı. Çevik adımlarla valiliğin geniş kaldırımını, yolu geçti, kapısı açık kulübeye girdi, şapkasının tereğini kaldırdı, "hızlı çevirirseniz çalışır," dedi.

Adam dönüp, "jetonu yuttu," diye atıldı.

Polis ahizeyi eline aldı, telefona bir yumruk indirdi. Şıngır mıngır sesler duyuldu. Uzun parmaklarıyla jetonları çıkarıp birini, sert hatlı esmer yüzünde gözleri fıldır fıldır oynayan adama verdi. Adam jetonu elinde yokuş aşağı yuvarlana yuvarlana gitti.

Polis buz gibi bir nezaketle sordu, "numara neydi?" Nebile bozuntuya vermedi, ister istemez artık ezberlediği numarayı söyledi. Rakamları ardı ardına çevirdi polis, ahizeyi ona uzatıp kulübeden çıktı.

Cızırtılar arasından kalın bir ses, "alooo!" diye bağırıyordu.

Nebile de bağırdı. "Aloo!"

"Buyuruun!" dedi adam boğuk boğuk.

Bağıra bağıra konuştular.

"Firmanın adı fer miydi?

"Tel! Tel!"

Ahizeyi kulağına iyice yapıştırdı Nebile.

"El mi beyefendi?"

Hışırtı dalgası yükseliyor, azalıyor, kelimeler bölük pörçük duyuluyordu. "Şerefefendi sokak... bankanın yanı..."

"İşle ilgili..."

Gelip giden sesler içinden, "ragle," kelimesini anlayabildi. Telefonu kapattı.

Alı al moru mor kulübeden çıkar çıkmaz kalabalığa karıştı. Nereye gittiğini bilmeden caddenin sonuna kadar yürüdü, yağmur atmaya başlayınca aynı kaldırımdan geri döndü. Yokuşun başından deniz, ışıltılı, havadar bir pencere gibi görünüyordu. Nebile'nin iyimserliği tuttu, matbaayı bulmaya karar verdi.

Düzayak matbaanın kapısı açıktı. Önce girmekte tereddüt etti. İçeri boya kokusuna boğulmuştu. Makinelerin gürültüsü tanıdıktı.

Yaşlı bir işçi, baskı makinesinin başında, ağzında külü uzamış sigara, gözlerini kısmış, belli aralıklarla üst üste düşen broşüre bakıyordu. Başka bir makinede arkası kapıya dönük atletli delikanlı, bembeyaz karton destesini bıçağın ağzına itiyor, doğrulup kenarındaki düğmeye basıyor, ortalığı inleten bir cayırtı kopuyordu. Eğilip kâğıtları çeviriyor, doğrulup düğmeye bir daha basıyordu.

Kapının ağzındaki masada oturan semiz adam, Nebile'yi görünce çalışanlara doğru kolunu kaldırdı. Yaşlı olan çenesiyle kapıyı işaret ederken sigarasının külü üstüne düştü. Delikanlı başını çevirdi, sonra uzanıp makinenin şartelini indirdi. Dinen uğultuyla birlikte paketlerin üstüne atılmış kahverengi önlüğünü aldı, giymeye koyuldu.

Masada oturan adam Nebile'ye döndü.

"Matbaada çalıştın mı?" diye sordu.

"Evet."

"Nerede?"

Nebile büyük bir gazetenin adını söyledi.

"Necisin?"

"Grafiker."

Adam boş bakışlarla Nebile'yi süzdü. Alt katta tişörtlere baskı yapılıyordu. Desen çizecek, filmi kalıba geçirecek, ragle de çekecek birine ihtiyaçları vardı. Baskı makinesi muntazam aralıklarla aynı sesleri çıkararak çalışıyordu. Cılız delikanlı adam konuşurken içeri girip makinenin önünde eğilen hamalın arkalığına broşürleri yüklüyordu. Adamın tutuk, soğuk havası ona da bulaştı, içinden hemen çıkıp gitmek geldi ama "stajımı serigrafi atölyesinde yaptım," dedi, kararlı sesiyle hafif yollu çıkıştı.

"Ne zaman başlayabilirsin?" dedi adam.

"Yarın," diyerek havayı yumuşatmaya çalıştı, adamın, masanın üstünden uzattığı kartı alıp matbaadan çıktı.

Hızlı adımlarla yokuş aşağı yürüdü. Gözünün önüne baskı için bekleyen, bellerinden bağlanmış yığın yığın fanila desteleri geldi. Düşünmeye, tartmaya hiç gerek yoktu. Sabah yine aynı saatte vapura binecek, hep aynı yerde oturacaktı. Tahir gelir de onu göremez diye üzülmeyecekti artık. Zaten hep

ondan önce gelmiş olurdu. Yine erkenden çıkar, kepenkleri kapalı Uncular Caddesi'nin tenha kaldırımlarını hızla geçer, iskeleye inen ana caddede yine koşardı. Belki de Tahir bir keresinde yaptığı gibi, Üsküdar Meydanı'ndaki çeşmenin önünde beklerdi yine. Hiç belli olmazdı. Veya onun Cağaloğlu'nda bir işi çıkardı, akşam altı buçuk vapuruyla geçerlerdi.

Yağmur artırdığında Ece Ajandaları'nın önündeydi. Vitrininin camları buharlanmıştı. Saçaklarının altında soluklandı, iç camekânına iliştirilmiş kâğıt parçasını o zaman gördü. Küçük bir kâğıtta, "mücellit aranıyor," yazıyordu. Harfler o kadar çalakalemdi ki Nebile yazıyı hemen okuyamadı.

Birden işi merak etti. Camlı kapıyı itip, çekinerek içeri girdi. Birkaç merdivenle inilen loş, küçük dükkânda kimseler yoktu. Ajandaların dizildiği alçak tezgâha bakarken, arkadaki ahşap bölmeden üzerinde takım elbise olan zayıf bir adam çıktı. Bir şey söylemesine fırsat vermeden, "iş burada değil!" dedi adam, ondan çıkacağını ummadığı ses tonuyla. Ardından "Nuri!" diye gürledi. Sesi yine camlarda yankılandı. Bölmenin kapısında sipsivri bir oğlan belirdi, uzun önlüğünün düğmelerini ilikledi, başını eğdi. Adam bakışlarını Nebile'den ayırmadan döner koltuğuna geçerken, eğer isterse çırağın onu matbaaya götürebileceğini söyledi.

Nebile'nin şaşkın şaşkın bakması uzun sürmedi. Adamın bir baş hareketiyle Nuri atıldı, kapıyı açtı. Çıktılar. Önde Nuri düştüler yola. Ankara Caddesi bitti. Cağaloğlu yokuşunu tekrar tırmanırken matbaa yakındır inşallah, diye düşündü kendi kendine. Parkeler ıslak ıslak parlıyor, kaldırımların kenarlarından ince derecikler akıyordu. Tepesine yapışan saçlarının her telinden damlalar süzülüyordu. Nuri, yol ayrımına vardığında bekledi, sonra sağa saptı. Ardı sıra yetiştiğinde,

Nuri'nin bu defa sola dönen ilk sokağa girdiğini gördü. Onu gözden kaçırmamak için koşturması gerekti. Nuri, sokağın ortasındaki sarı binanın önünde duruyordu. Omuzları ıslanmış, önlüğü kara kara beneklenmişti.

Uzun bir koridora girdiler. İki duvarına boydan boya dizilmiş, iplerle bağlı kapaksız kitap paketleri, koridoru daha da darlaştırmıştı. Rutubetli kâğıt kokusu genzini yaktı. Arka arkaya yürüdüler. Nuri, koridorun sonundaki demir kapıya abandı, içeri girdiler.

Büyük bir depoyu andırıyordu burası. Kapının karşısındaki duvarın önündeki masada oturan ufak tefek adam, Nuri'nin önlüğünün aynısından giymişti. Masanın önüne kadar yürüdüler. Adam, kalın çerçeveli gözlüklerinin üstünden onlara baktı. Nuri yine başını eğdi, sonra dönüp çıktı.

Adam, yüzünde ciddi bir ifadeyle yeniden önündeki evraklara eğildi, başının üstünde üçgen şeklindeki bir alan kelleşmeye başlamıştı. Kısa, küt parmakları bir satırdan diğerine geçerken ani hareketler yapıyordu. Geniş boşlukta karşısındakinin ezilip küçülmesi için yeterince zaman geçtiğine inandıktan sonra başını kaldırdı, boğazını temizledi.

"Burada ajandaların harmanı yapılıyor. Formalar toplanıyor. Forma nedir, biliyor musunuz?" Parmağı hâlâ çizelgelerin üstündeydi.

Nebile'ye büyük bir ilham geldi.

"Evet."

Adam eğildi, masanın çekmecesinden bir dosya kâğıdı çıkardı. Yine babacan bir ses tonunu seçti.

"Bunu doldurun," dedi, eliyle masanın ucundaki tabureyi gösterirken.

Nebile kâğıda bakakaldı, alıp almamakta tereddüt etti. O kadar şaşırmıştı ki bu tuhaflığı dengeleyecek başka bir şey bulamadı. Kâğıdı alıp tabureye ilişti, işi oluruna bıraktı.

Soruları doldururken etrafına bakındı. Dikdörtgen biçiminde çok geniş bir alandı. Bir bölümünde kahverengi ambalaj kâğıdına sarılmış paketler duruyordu. Üç duvarına insan boyunda katlı formalar dayalıydı. Odanın ortasında upuzun bir tezgâh vardı, üstüne bu formalardan deste deste yığılmış, dört bir kenarına yan yana dizilmişti. Çoğu genç, kızlı erkekli işçiler, sırayla formaların üstünden birer birer alarak masanın etrafında tek sıra halinde dönüyor, ellerinde biriktirdiklerini duvara dayalı yığının üstüne götürüyor, sonra tekrar masanın üstünden formaları toplayarak bir ayindeymiş gibi ağır ağır deviniyorlardı. Koyu gri önlükleriyle hepsi birbirine benziyordu. Yüksek tavandan sarkan uzun zincirlerin ucundaki çıplak ampullerin yetersiz ışığında, ağır ağır hareket eden böcekler gibiydiler.

Soruları cevaplandırıp, gitmeye hazırlandı. Adam, uzanıp kâğıdı aldı, bir göz atıp çekmecesine attı. Sonra arkasındaki metal dolaptan işçilerinkiyle aynı renk, gelişigüzel katlanmış bir önlük çıkardı. Ardından önündeki paslı teneke kutuyu masanın üstüne devirdi, küçük elleriyle eşeledi. Raptiyeler, ataçlar, toplu iğneler, yarım kurşun kalemlerin, kirli kartvizitlerin arasından yüksük şeklinde şeffaf lastikler buldu. Birini sağ elinin orta parmağına taktı, öbürünü önlüğün yanına koydu. Ayağa kalkıp masanın etrafından dolaştı, bekledi.

Nebile ister istemez önlüğü sırtına geçirdi, ortadaki masaya doğru yürüdüler. İşçiler durmuştu. Ustabaşı, bu lastik takılan parmakla, formaların nasıl kolayca alındığını gösterdi. Destelerin üstünden sırayla birer tane alarak masanın etrafında bir tur döndü.

Böylece ajanda tamamlanıyor, karşı duvarın önüne, diğerlerinin üstünde çapraz istifleniyordu.

Adam, "ikişer almayın, dikkatli olun," diye hepsini uyardı. Ajandanın harmanı bu hafta bitiyordu, kitaba gireceklerdi. Masasına dönerken adamın ayağının aksadığını fark etti.

Enine boyuna düşünmedi Nebile.

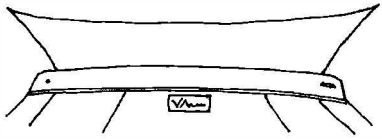
Ne değişecekti?

En azından romanları okurum diye teselli etti kendini. Her gün aynı saatlerde vapura da binecekti yeniden.

O gün eve erken döndü. İçeri girdiğinde annesinin terlikleri sahanlıktaydı, biri yan dönmüştü. Evin içi biber dolması kokuyordu. Sofaya girdiğinde halının ortasında büyük bir gölge gördü, her zaman çiçeğin yanında duran kuş ötüşlü naylon sürahi koltuğun önüne yuvarlanmıştı, mavi kapağı sobanın önüne savrulmuştu. Kedi, yüksek çiçek sehpasının üstüne çıkmış, saksının yanındaki küçük boşlukta tortop oturuyordu, yemyeşil gözleriyle dik dik ona bakıyordu. Nebile gözlerini kaçırdı, sürahiyi, kapağını yerden alıp mutfağa götürdü. Banyodan toz bezini getirdi, halıyı silmeye girişti. Bezi var gücüyle bastırırken gözü sık sık kediye kayıyordu, nasıl da hinoğlu hin bakıyordu. Islanan bezi sobanın muşambasında da gezdirirken, kedi, birden pat diye önüne atladı. Nebile banyoya koşup kapısını kapattı. Kedi kapının önünde mırıl mırıl sesler çıkarıyordu, bu yalvaran bir sesti. Nebile'ye cesaret geldi, hamam tasına su koydu, kedi elindekini görünce ayaklarına dolanıp sesini yükseltti, su dolu tası ayakkabılığa zor yetiştirdi Nebile, yere bırakıp kapısını kapattı. Sofaya kendini dar attı. Derin bir 'oh' çekti.

Duvar saati, yumuşak yumuşak saat başını duyuruyordu.

Atölye

SABAHAT, DİZLERİNE dayanarak kalktı, makineye yanaştı. İki kolunu açıp ustanın diktiklerini kucakladı, götürdü, alçak taburesinin önüne attı. Yerine geçip, küçük makasını buldu. Önce gömlekleri birbirinden ayırmaya koyuldu.

Kirli beyaz bir örtüyle çevrilmiş yüksek tezgâhta, ütüye abanan Pervin'in, kumaş yığınının üstünden sadece yüzü görünüyordu, bir incecik saç demeti bağından kurtulmuş, şakağına düşmüştü.

Usta, eliyle makinenin boşalan yerini sıvazladı. Eğilip yerde duran torbadaki kumaşları desteledi, hepsini kucağına yığdı. Dirseklerini iki yana açtı, saçsız başını eğdi, dikmeye başladı. Odanın içini yeniden dikiş makinesinin gürültüsü doldurdu.

Pencereden giren güneş, dimdik geliyor, döşemenin kahverengi muşambasına vuruyordu. Parlak ışığın içinde yoğun bir toz kümesi oynaşıyordu.

Usta, kucağındakileri bitirdi, başını duvara doğru çevirip yere tükürdü. Ayağıyla ezdi. Sonra, "Ömer çay söyle," dedi yavaşça.

Kapının ağzındaki masada torbaladığı gömlekleri hışırtıyla kutulara yerleştiren Ömer, uzun bacaklarını masanın altından zorlukla çıkardı. İçini çekip, odadan çıktı.

Çok geçmeden önü peştamallı çaycı, elinde askıyla içeri girdi. Kopkoyu çay dolu bardaklardan birini dikiş makinesinin köşesine, öbürlerini Ömer'in masasına koydu.

Usta, uzanıp çiviye asılı ceketinin cebinden sigara paketini çıkardı, çayını önüne çekti.

Ömer elinde iki boş telisle içeri girdi. Odanın ortasında kutuladığı gömlekleri torbalara doldurmaya başladı.

Sıska bir oğlan boşları almaya geldi. İpincecik eliyle ustanın bardağını askıya koydu. Gitmedi.

Ustanın yüzünden bir sıkıntı bulutu geçti. Başını yerden kaldırmadan, "bugün," dedi, "iş teslim edeceğiz. Şaban'a selam söyle benden."

Çırak rahatladı, "marka getireyim mi?" diye sordu. Sesi, sanki kısılmış horoz ötüşü gibi tizdi.

Usta, yine düşünceli, "Pazartesi," dedi.

Çırak, birden odadan çıktı.

Usta, ceketini çividen aldı. Ağır ağır giyinirken göz ucuyla Ömer'e baktı, Ömer hemen ağızlarını bağladığı torbaları iki eline aldı.

Çıktılar.

Pervin, ütünün fişini çekti, tezgâhın örtüsünün altından bir tabure çıkardı. Masanın yanına getirdi, bardaklardan birine şeker attı.

Sabahat'a baktı. Bluzunun kollarını sıyırmış, büzgülü eteği rahat kıvrımlarla yere yayılmıştı. Üstü başı kırpıntı ipliğe batmıştı. Gömlekleri evire çevire ipliklerini temizliyor, çabuk çabuk tezgâhın üstüne atıyordu.

Pervin, "çay soğumuş," dedi.

Sabahat da mola verdi, gelip Ömer'in taburesine oturdu. Bardağı tuttu. Buz gibi olmuştu. "Keyifsizsin!" dedi Pervin'e dönüp.

Pervin, kalkıp pencereye gitti, pervazındaki çiviye asılı çantasından sigara paketini buldu.

Yaktılar.

"İşler iyi değilmiş, atölye kapanacakmış," dedi dumanını savururken.

"Nasıl?" dedi Sabahat, gözlerini açarak.

"Yaa, Ömer söyledi."

"Ne zaman?"

"Bilmiyor. Ustayla gidiyorlar ya..."

Çayını karıştırdı Sabahat.

"Hay Allah, daha dün bir, bugün iki!"

"Bu haftaki parti daha azmış. Usta hayıflanmış."

"Hep söylüyor o, yolda eski günlerini anlattığını, Yeşildirek'i, Sultanhamam'ı..."

"Gene öyledir inşallah. Kış da kapıda."

"Dur bakalım, acele etmeyelim. Gün doğmadan neler doğar demişler. Çıkışta Mahmutpaşa'ya gidecek miyiz?"

"Oğlana çanta, kıza da külotlu çorapla kurdele lazım."

"Hep diyorsun, gidip bakarız işte, dolaşırız. Orası hesaplı."

"Sözde hesaplı. Okullara kadar eksiklerini tamamlayabilsem bari."

Sigaralarını içtiler. İşlerini bitirdiler. Ortalığı topladılar. Temizlik yaptılar. Paravanın arkasında üstlerini değiştirmişlerdi ki usta, kapıdan içeri girdi.

Düşmüş kaşları, bira kokan soluğuyla yerine oturdu.

Arkasından Ömer geldi, taburelere oturup ona baktılar.

Usta, hemen başlamadı, derin derin düşünür göründü. Sonra, "fabrika..." dedi, sesi yumuşak çıkmıştı.

Durdu. Sanki bir şey söylemek istiyor da ne olduğunu bilmiyor, zorlanıyor gibiydi.

"Daha ucuza geliyormuş..."

Yüzü solgun, beyaz tıraşı uzamıştı. Önemli saydığı söz açacağı zamanlardaki tavrı takınmıştı.

"Hem daha çabuk dikiyormuş..."

Sustu.

Her biriyle göz göze geldi.

Ceketinin iç cebinden çıkardığı para tomarını bir deri bir kemik parmaklarıyla saydı, makinenin üstünden haftalıklarını uzattı. Kalanını cebine yerleştirip çıktı.

Üçü de birbirlerine baktılar.

Ömer'le Sabahat çıktılar. Pervin, tuvalete gideceğini söyledi. Dışarda hava kapalıydı. Ömer hanın önünde çömeldi, sırtını duvara dayadı. Sabahat kaldırımda dikildi, Pervin'i beklediler.

Önce usta çıktı. Kara, bol ceketinin eteklerini savurarak yokuş aşağı vurdu. Ömer'e göre birahanenin yolunu tutmuştu. Bu defa gömlekleri doğru mu saydı, parayı tam mı aldı,

pek oralı olmamıştı. Osmanbey'den dönerken takside ağzını bıçak açmamıştı. Kahırlanmıştı.

Atölyenin kapanması hoş bir şeymiş gibi hep beraber Meserret'e gittiler. Pastane, cumartesi kalabalığıyla doluydu, o anda boşalan cam kenarında yer buldular. Börek söyledilerse de gelmedi. Sigaraları hiç sönmedi.

Önce konuşan Ömer oldu, ilk defa oturduklarından olacak, birdenbire kendinden anlatmaya başladı.

"Babam," dedi, "benim babam demir yollarında makinistti. İki yıl önce tekaüt oldu. Şimdi Kadırga'da bakkal. Sıkılmıştım küçük esnaflıktan. Sonra ben orada olursam, kendisi doğru kahveye. Hâlbuki sigara yasak ona. Çok öksürüyor. Şüpheleniyoruz veremden."

Uzun boyluydu Ömer, pembe beyazdı. Konuşurken saçları kafasının ortasından fıskiye gibi açılıp kapanıyordu. Üstünde yakası kemik gibi dimdik, vişneçürüğü ipek gömlek vardı. Usta vermişti, etek ucunda küçük bir delik açılmıştı, sigarası yapmıştı.

Kimsenin ilgilenmediğini anlayınca kısa kesti. Atölye umurunda değildi de şimdi yine eski tas eski hamamdı.

Sonra, "bana müsaade," dedi Ömer, ayaklandı.

Sabahat, "Ömer'e hiç yüz vermedin!" dedi.

Pervin, yoldan gelip geçene dalmıştı. Dönüp kapıya doğru düşman düşman baktı. "Gıcık oluyorum ona da o paçoz kıza da."

"Kime?"

"Pakize'ye tabii ki. Kime olacak!"

"Aa, benden önce çalışan..."

"Usta anlamış mıdır yatağının kullanıldığını?"

Sabahat şaşırdı.

"Ne yatağı?"

"Ben çıkınca bu ikisi baş başa kalıyorlardı." Çenesiyle kapıyı işaret etti.

"Aklımın ucundan geçmezdi, akrabası değil miydi?"

"Sen ayakta uyu."

Sabahat ses etmedi. Ömer iyi insandı, onun davranışları gözünün önüne geldi. Ne olursa olsun içine bit yeniği düşmüştü.

"Yanlış anlama da, bunda bu kadar sinirlenecek ne var ki?" dedi.

Pervin irkildi, sanki aklından geçenleri okumuştu, "doğru," dedi, yutkundu. Zaten hayallere kapılmaya gerek yoktu. Atölye kapanmıştı.

Sabahat saçlarını eliyle arkaya atıp, konuyu değiştirmek istedi.

"Bari çayı getirseler. Dilim damağıma yapıştı," dedi.

Pervin yine dümdüz bir sesle. "Ustanın kimsesi yoktu, atölyede kalıyordu," dedi. "Tezgâhın altında kirli yatağı. Başucunda bira şişeleri, tükürük kabı..."

O sırada börekler, çaylar geldi.

"Ben de Pakize'nin uğraması ustayla ilgili sanmıştım," dedi Sabahat, ağzı doluyken. "Ne salakmışım. Hep sonradan gelir aklım başıma."

"Yok daha neler!" dedi Pervin, sertçe.

Sabahat'in konuşma isteği kaçtı ama ona belli etmedi. Gözlerini masanın üstüne ikisinin arasındaki boşluğa dikerek böreğini yedi. Pervin neden bu kadar çok öfkelenmişti? Aslını astarını öğrenmek istiyordu.

"Duyan da atölye senin zanneder. Boş ver ustayı, şimdi ne yapacağız?" dedi.

Pervin'in gözlerinin altındaki çizgiler belirginleşmiş, yarım saattir sanki biraz daha yaşlanmıştı. Onun karpuz kollu bluzuna, fırfırlı yakalarına baktı. Acaba ustayla aralarında ne vardı?

"Bu işi çok abartıyorsun Pervin, aynaya baksan, öyle hasta bir halin var ki, sana ne ustadan, Pakize'den? Ömer'e de ayıp ettik."

"Ömer ustayla buluşmaya mı gitmiştir?" dedi Pervin.

Lokmasını yutamadı Sabahat, bu kadın dobra dobra konuşmasıyla şaşırtıyordu onu. Çayından bir yudum aldı.

"Böreğe hiç dokunmadın!" dedi. "Yoksa sen de birahaneye mi gitmek isterdin?"

Varla yok arası gülümsedi Pervin. Sonra kalın, çatlak dudaklarını sarkıttı, başını çevirip dışarıya baktı.

Aslında işsiz kalmak bu dünyada en önemli şeydi Pervin için. İstanbul, belediye otobüsüyle Zeytinburnu'nda iki göz evden ibaretti. Terliklerini çıkarıp atölyeden ayrıldıktan sonra eve dönüyor, yemek yapıyor, çocuklara bağırıyor, sofrayı hazırlıyor, kocasının kahveden gelmesini bekliyordu. Fakat upuzun bir haksızlıktı Pervin, sürekli bir ilgisizlikti.

Gördüğü rüyayı anlatsa havası değişir miydi? Çünkü rüyaların tersi gerçekti. Bunu Pervin söylemişti. Hoş, bu işe girdi gireli doğru dürüst rüya gördüğü de yoktu ya. Birden aklına geldi, gülümseyerek başını kaldırdı.

"Sabah çayımda bir gogo yüzüyordu. Al işte aldık haberi!" dedi.

Pervin, dikkatini topladı.

"Gogo da ne?"

"Hani çayın içinden çıkar ya, ot. Ama her ot yüzmez."

Pervin eğilip çayını inceledi.

"Bir haber görünmüyor." dedi.

Sabahat coşkulu bir kahkaha patlattı.

"Atölyeden yeni bir haber yok galiba," dedi. Ağzına bir parça daha börek götürdü.

"Seni de işinden ettim," dedi Pervin dalgın dalgın, "sen yerinden ayrılmayacaktın."

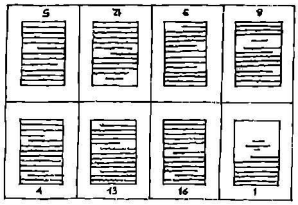
"Üzüldüğün şeye bak. Ayrılmayacaktım da ne olacaktı? Al birini vur birine!" dedi ama aklına Sabri gelmişti. Ağzının kenarlarını peçeteyle silerken Pervin'i yan gözle süzdü.

"Sabri dönmüş biliyor musun? Yine matbaadaymış," dedi, yutkundu.

Pervin bir çocuk gibi dudaklarını büzerek, "ama nerede olsa onunla görüşürsün sen," diye cevap verdi, daha da mahzunlaştı.

Gözlerini ondan alamadı Sabahat. Başıyla onaylamakta geç kaldı.

Trase

ÜSKÜDAR İSKELESİ'NE geldiğinde meydan ana baba günüydü. Sis bastırmış, vapur seferleri iptal edilmişti, göz gözü görmüyordu. Deniz sanki bembeyaz bir tülle örtülmüştü. Rüzgâr keskin bir nem kokusunu sürüyüp duruyordu.

Yumruk gibi bir sıkıntı yüreğine oturdu. Bir bu eksikti. Sen kör karanlıkta kalk, sonra burada çakıl kal. Üstelik güç bela bir iş bulmuşken, bu yetmiyormuş gibi daha yeni başlamışken.

İskelenin önünde bir kaynaşma vardı. Gidip jeton sırasına girdi. Emin Bey'in kırmızı yüzü gözünün önüne geldi. Herhalde çoktan gitmiştir, sinirlenince yaptığı gibi eprimiş kravatını daha da sıkmıştır, boğulacakmış gibi olmuştur, şu an elleri titreyerek masaların üstünü düzeltiyordur, fırçaları, boya şişelerini, kalemleri bir hizaya sokuyordur diye düşün-

dü. Huyu böyleydi onun, sabahları ortalığı toplar, boyadığı sayfalarla bitmemişleri karıştırırdı.

Çantasını bir omzundan öbür omzuna aktardı. Kuyruk milim milim ilerliyordu. Aklı fikri işyerindeydi. İlk başladığı günü düşündü, görünürde orada ne iş yapıldığını açıklayacak hiçbir şey yoktu. Dört duvarını emekli öğretmen Emin Bey'in pazarlamak istediği Meydan Larousse ciltleri, sözlükler, kapaklı kapaksız ince çocuk kitapları, sararmış uzun hece kartonları, resimli renkli alfabeler, oyun hamurları, tozlu fişlerle tıka basa dolu yüksek raflar çevreliyordu. Mürekkep lekeli iki masa, büsbütün daraltmıştı güneşsiz odayı.

Emin Bey, belki de çoktan kapı komşusuna gitmiştir diye aklından geçti, yine oğlundan söz açmıştır: Cumhur sürekli o iş olmadı başka iş peşindeydi. Terzi komşusu hep susardı, dinliyor mu, aklı onda mı belli değildi. Dizlerinde astar teyellerken, bir düğmeyi dikerken hep baş sallardı. Emin hoca onun bu yanını bilir, şu şöyle, bu böyle, işi şuradan aldık, buraya verdik diye devam ederdi. Terzi yine ses etmezdi.

Emin Hoca oğluna hep komşusunu örnek verirdi, "bak," derdi, "bu bir karış boyundaki adama, işte gözlerimizin önünde. Bu Artun, elli senedir hep aynı işi yapmış. Yağmasa da damlamış, ama az, ama çok, şükretmiş. "

Vakit ilerledikçe kalabalık çoğalıyordu. Daha ne kadar sürecekti bu durum. Bugün desenler klişeye gidecekti, Selim'le ucu ucuna yetiştirmişlerdi. İnşallah Selim gidebilmiştir. Belki de ilk sigarasını tellendirmiş, önündeki schoeller'e bulutlar, uçurtmalar çiziyordur şimdi. Ama masayı bıraktığı gibi bulmayınca sinirlenmiştir, gri gözleri yine donuklaşmış, yanağındaki yanık izi hemen kızarmıştır diye düşündü.

Çocuk kitaplarına desenleri Selim çizerdi. Nebile'nin rapidoyla üstünden geçtiği, renklendirdiği küçücük burunlar, gölgeli kirpikler, haylazca gülümseyen dudaklar, dalgalı saçlar, uçan etekler, havada sıkılı yumruklar Selim'in kaleminden çıkardı. Selim, sadece çocukları değil, cumbalı evleri, parke taşlarıyla öyle bir mahalle çizerdi ki, masal, yüksekliği on, genişliği on beşi aşmayan bembeyaz kâğıt üstünde canlanırdı sanki. Ya da bir ormanı çizerken siyahın beyazın tonlarını öyle hünerle kaynaştırırdı ki, yaprakların gölgeleri, ışıkları gerçeğinden bile daha güzeldi. Emin hoca bu resimleri klişeci yerine çerçeveciye götürebilirdi.

Güneş yüzünü göstermiş, denize çöreklenen sis dağılıyordu. Nebile kalın kalın vapur düdükleri duyduğunda paniğe kapıldı. Daha jeton alamamıştı, gişelere bile yaklaşamamıştı. Sıradan çıktı. Parasına bakmadı, turnikelerin önünde "vapura jeton, vapura jeton," diye bağıranların birinden jeton aldı. İtiş kakış kalabalığın arasından salona girebildi. Kapıların açılmasını bekledi. Şehir, sarındığı sisten ağır ağır kurtuluyor, karşı kıyılar açığa çıkıyordu.

Vapurda yer bulamadı. Bu kadar pis koktuğu da görülmemişti. Üst kata çıkan merdivenlere oturdu, yol boyunca gözü daldı. Selim'in anlattıkları geldi aklına; Baba oğul akıllarına gelen her işi denemişlerdi; Okullara fişler, heceler, anaokullarına renkli oyun hamuru pazarlamışlardı, Cumhur, ansiklopedi satmak için de kapı kapı dolaşmıştı, ama kazandıkları yol parasına gitmişti.

Bir keresinde Kadıköy'deki dershaneden iki yaprak baskı işi kopardığı gün havalara uçmuştu Cumhur. Gerçi öğretmenlerin testleri vermeleri zaman almış, tashihini onaylatmak için defalarca gidip gelmesi gerekmişti. Ama bunu

mesele etmemişti. Mesele, ucuz diye aydıngere çıkış, milaj kâğıdına montaj yaptırmasıydı. Baskı çamur gibi olmuştu. Pişman olmuştu ama iş işten geçmişti. Pahalı diye topu topu iki tabaka astronom için işi zora sokmuştu. Sayfaları yeniden filme çektirmek, yeniden montajcı bulmak zorunda kalmıştı. Hatta sabahlayıp kırımını da kendisi yapmıştı. Ne var ki zamanında yetiştiremediği için parasını alamamıştı. Dershanenin öteki basılı işlerini yapma hayali de suya düşmüştü.

Cumhur, okul yıllığı yapma hevesine de kapılmıştı. Aslında daha kolejlere gidip gelirken boyunun ölçüsünü almıştı, çoğunun kapısından bile girememiş, girebildiklerinde de kendisine yukardan bakan ve hep meşgul idarecilerle bu kılık kıyafetiyle savaşamayacağını anlamıştı. Buna rağmen okulların kapısını aşındırmaya devam etmişti. Resim çekmek, kuşe kâğıt, renkli baskı, bez cilt de onun üstesinden geleceği işler değildi ama hiç kimseyi dinlememişti.

Babasının öğretmen ahbabı aracılığıyla Gültepe'deki bir lisenin müdürüyle görüşme olanağı bulunca yeniden umutlanmıştı. Pek gönüllü olmamakla birlikte, yılsonunda mezun olanlara siyah beyaz, ince bir yıllık vermenin iyi olacağı yeni müdürün aklına yatmıştı. Cumhur, günlerce fiyatlar almış, hesaplar yapmış, tanıdık matbaalardan numuneler bulmuş, okulun koridorlarında beklemiş, öğretmenlerin sıkıcı sohbetlerine katlanmış, bu işe aylarını vermişti. Sonunda yetiştirebilmiş, masraf olmasın diye paketleri yüklenip okula kendi götürmüştü. Ne yazık ki bu işi de başa çıkaramamış, formaların karıştığı, okul aile birliği başkanının dikkatinden kaçmamıştı.

Şimdi onun aklı davetiye işindeydi. Babası şiddetle karşı çıkıyordu ama çocuk kitaplarını resimlemekle yürümezdi. Yarın öbür gün kitapçı işi onlara vermezse şapa oturacak-

lardı. Hâlbuki davetiyede çok para vardı, askerlik arkadaşı Hakan'dan biliyordu, yokuşun sonundaki küçük dükkânına giren çıkan hiç eksik olmuyordu.

Nebile o gün nihayet işe gidebildiğinde Cumhur'la Selim sohbet ediyorlardı. İçeri girer girmez Cumhur, Nebile'ye "montaj yapabilir misin?" diye sorunca Selim hemen izah etmeye girişti; eski çalıştığı dergiden tanıdığı Yaşar, Neslihan'la büro tutmuşlardı, reklam ajansı olacaklardı. İlk işleri hocalarından gelmişti; Yücel Bey okuldan atılmış, İngilizce öğrenecekler için yardımcı ders kitabı yazmıştı, bastırmak için parası da vardı.

Cumhur, "iş acil, büyük boy, ders kitabı. Ama ışıklı masaları yok. Montajcılar da çok dolu. Yarın için birini bulacağıma söz verdim," dedi umutla. Konuşurken hiç kopmayan tükürükten bir iplik iki dudağının arasında uzayıp kısalıyordu.

Geçip yerine oturan Nebile hemen cevap vermedi. Eski işyerinde basılı tabakalardaki birbirinin devamı olmayan sayfalar, onları evire çevire okuması gelmişti aklına. Cumhur'un bakışlarını görünce hiç düşünmedi.

"Eski işyerinde yapıyordum," dedi ama eli ayağına dolaştı, neredeyse önündeki kirli su dolu bardağı çay diye ağzına götürecekti, bozuntuya vermedi, masadan fırçaları da alıp lavaboya yıkamaya gitti.

Hiç montaj yapmamıştı. Tabakaların en altında MAKAS yazılı olurdu. Ön yüz, arka yüzü anlamıştı da ne demekti makas? Acaba kâğıdın katlandıktan sonra kesilecek yanı mıydı? Yoksa makinenin ayarı mı? Eğer öyleyse alta mı gelecekti, üste mi? Belki bu çok önemli değildi. Yalnız işi mahvetmek de vardı. Maazallah yazılar baş aşağı bakabilirdi.

Kara kara düşündüğünü gören Selim, "ışıklı masasız olmaz," dedi. Okul arkadaşı Turhan, yan binanın çatı katına bir montaj masası atmış, matbaaların montajlarını yapıyordu. Orada halledebilirdi.

Nebile heyecanlandı, ışıklı masayı görmek istiyordu.

İş çıkışı Turhan'a gittiler ama montaj masası arızalanmıştı. Turhan üstü açık masanın üstüne eğilmiş duylarını kontrol ediyordu. Duvarları çıplak basık tavan arasında sadece süngerleri çıkmış bir koltuk vardı, masanın büyük beyaz camı, duvara dayalıydı.

Planı istediklerinde Turhan kontrol kalemini yere bıraktı, doğrulurken elinin tersiyle alnına dökülen uzun saçlarını geriye itti, "benimki 57x82, işinize yarar mı?" dedi.

Nebile kızardı, bir cevap bulabilmek için tavana baktı. Turhan sıkışık haldeydi, kaşlarını kaldırarak, "yani roman boyu, sizin işin boyutları da aynı mı?" diye sordu.

Nebile bilmediğini belli etmek istemedi, yine sesini çıkarmayınca Turhan, koltuğun üstünde duran kullanılmaktan yıpranmış, kat izleri simsiyah, milimetrik kâğıda çizili traseyi onlara verdi.

Ertesi gün, çantasında Turhan'ın verdiği plan, cebinde Selim'in katlayıp numaralandırdığı küçük kâğıtlar, Tasvire Han'ın ikinci katındaki büroya gitti. Tahmin ettiği gibi daha yeni, daha genişti. Taşınma telaşındaydılar.

Merdiven başına yuvarlak, cam bir masa koymuşlardı. Üstünde yarım simitler, boşalmış fincanlar duruyordu. Hepsiyle tanıştı. Yücel Bey'in suratı asıktı. Okulların açılmasına sayılı günler kalmasına rağmen kitabı çıkaramamışlardı. Dizgiciye uğrayacağını söyleyip elinde çantası, dimdik merdivenleri inip gitti.

Nebile, odadaki masaya Turhan'dan aldığı traseyi yaydı, çalışmaya girişti.

Yaşar, her şeye kayıtsız, sanki başka bir dünyadaydı. Konuşan hep Neslihan'dı.

"Arada bir çıkacak iş için de montaj masası alamayız ki!" dedi.

Nebile kulak kabarttı. Avuç dolusu para verdikleri halde duvarlar kuruduktan sonra istediği tonda olmamıştı. Nişantaşı'na gidecek yol paraları bile kalmamıştı. Telefon daha bağlanmamıştı, yan odanın hattına girmek için avukatın çıkmasını beklemek lazımdı.

Yaşar, "Allahtan Cumhur birini buldu," dedi. Öbür işleri de takip edecek, tanıdığı matbaalar varmış."

Kimse onunla ilgilenmedi ama böylesi daha iyiydi, Turhan'dan aldığı plan pek işe yaramamıştı, ebatları uymamıştı, montajını yaptığı kitap daha büyük boy kâğıda basılacaktı. Metin alanlarını cetvelle çerçeveledi, boşlukları defalarca ölçtü, krosları görmek için zorlandı, kâğıdın ortasını belirten çizgiden emin olamadı. Söktü. Tekrar yapıştırdı sayfaları. Kızarıp bozardı, başına ağrılar girdi.

Selim'in söylediği kadar kolay olmamıştı, masada bant koyacak yer bile yoktu.

Nihayet montajı bitirdiğinde akşam olmuştu.

Sonraki günler kitabı merak etmekle geçti. Aradan zaman geçmiş, kitap çıkmamıştı. Cumhur her gün başka bir haberle geliyordu. Kâğıt bulamamıştı, Yücel Bey, kapak çalışmalarını beğenmemişti, selofancı çok para istemişti, mücellit geciktirmişti.

Sonunda matbaanın söz verdiği gün gelip dayandı. Cumartesiydi. Hava günlük güneşlik ama buz gibiydi. Nebile

paydostan sonra heyecanla Üretmen Han'a koştu. Bodrum katına indiğinde bir tuhaflık olduğunu sezdi.

Hepsi oradaydı. Neslihan elindeki sigara paketiyle oynuyordu, gözlerini açtı, ona yiyecekmiş gibi baktı, sonra dönüp Yücel Bey'in koluna dokundu, "Hocam sigara?"

Yücel Bey'in yanaklarından çenesine uzanan iki çizgi sanki daha da derinleşmişti. İtiraz etmedi bu ikrama. Bezgin bezgin yaktı. Yeniden matbaacıya döndü, neden kitapların kâğıdının rengi her birinde değişikti? Ve nasıl oluyordu da aynı kitabın yarısı yeşile çalan, yarısı koyu sarı, bir kısmı iyice açık renkteydi?

Yaşar elindeki kitabı, Nebile'ye uzatırken, "en azından sayfa numaraları doğru," dedi gülümseyerek. Nebile kitabı açar açmaz sanki başından aşağı kaynar sular boşandı. Sayfalar bir ileri bir gerideydi. Bazıları iyice kitabın ağzına yakındı, metnin kesilmesine iki üç milim kalmıştı.

Kafası karmakarışık, yüreği ayakta postanenin yolunu tuttu. Posta kutusunda bir zarf gördüğünde, içini dolduran sevinçle kendini tutamayıp neredeyse çığlık atacaktı. Hemen kutuyu kilitledi, acele vapura koştu. Olabildiğince hızlı yürüyordu. Yolda etrafına bakındı. Gelip geçenler onda bir değişiklik olduğunu fark etmişlerdi mutlaka. Ama öyle değildi. Kimse ona bakmıyordu.

Üstgeçidi nasıl geçti, merdivenleri ne halde indi, vapura ne zaman girdi farkında olmadı. Hemen alt kata indi. Burada her zaman yer olurdu.

Yığılır gibi oturdu, zarfı aceleyle yırttı, içinden iri gülleri kıpkırmızı, bayram tebriği gibi bir kartpostal çıktı. Arkasını çevirip okudu. Tahir'in ablası, kız mı erkek mi olduğunu sorduktan sonra, kardeşinin nerede olduğunu bilmediğini

yazmıştı. Kaldı ki bu onu zerrece ilgilendirmiyordu. Bir daha kendisini rahatsız etmemesini eklemeyi de unutmamıştı.

Nebile anlamamış gibi bir daha okudu. Yutkundu. Kartı tekrar okudu. Çaresizlikten evirip çeviriyor, aynı satırları okuyordu. Yüz kere de okusa boşunaydı. Tahir'in ablası onu ciddiye almamıştı.

Ağlamasına engel olmak için gözlerini kırpıştırdı. Akşam el ayak çekildikten sonra ilk iş oturup Nesrin'e mektup yazacaktı. Sonra da okuluna gidip Tahir'in arkadaşlarını bulacak, her ne olduysa öğrenecekti, bunun tehlikeli olacağını belki de gözünde fazla büyütmüştü.

Akşam yemeğinde hiç aç değildi. Mutfağa götürdüğü tabakta yemeğinin yarısı duruyordu. Yorulduğunu söyleyip yatak odasına gitti. Yatağa oturup kartı çıkardı, çiçeklerine baktı. Sonra kalkıp ışığı söndürdü, kendisini külçe gibi yüzükoyun yatağa attı. Sanki neden takma ad kullanmıştı. Aklınca saklanmıştı. Keşke başka bir şey bulsaydı. Deniz, hem kız hem de erkek adı olabilirdi. Bununla da kalmamış, çalıştığı dergideyim demişti, yalanın kuyruklusu buydu işte. Ne olursa olsun Birsen Hanım'a bir kere daha yazacak, eğer Tahir'le haberleşirse posta kutusu numarasını ona vermesini isteyecekti.

O gece iyi uyuyamadı, karmakarışık rüyalar gördü. Rüyasında eski evlerinin arka odasındaki yatağındaydı. Gece lambası kör bir ışık yayıyordu. Pencerenin önündeki yatakta ablası yatıyordu. Birden küçüldü korkuları. Önemsizleşti. Uyanmak istedi uyanamadı. Ablası gözlerini açtı, sonra başını çevirdi, bakışları küskündü, ona seslenmek istedi seslenemedi. Sonra ablasını Ankara'ya uğurladıklarında otobüse binerken gördü. Genç bir öğretmen olarak başkente tayini çık-

tığı için seviniyordu. Otobüs yavaşça kaydı önünden, daha hızlandığını anlamadan silinip gitti. Koşmak istedi koşamadı.

Pazar günü kendini hiçbir işe veremedi. Annesi endişeyle onu süzüyordu. Kahvaltıdan sonra pirinç ayıklarken radyoda, *kaldır kolun oynasın / kız cezveler kaynasın* türküsü başladığında boğazı düğümlendi. Sanki o anda ablası kapıdan girecekti de, "hep bu türkü mü çalınır bu evde," diye bağıracaktı. Şubat tatilinde gelmişti, gittikten sonra da ona tek satır yazamamıştı. Tepsiyi mutfağa bıraktı. Kareli defterini alıp hevesle masanın başına geçti. Ortasından bir sayfa kopardı. Sağ üst köşesine tarih attı. Fakat bir türlü başlayamadı, aklı türküdeydi. Elinde kalem, bitmesini bekledi. İnce, sıcak sesli bir kadın söylüyordu, nakaratında sürekli ... *seven oğlan / gençliğine doymasın*, diyordu. Neyi seven oğlan? Kimi? Anlamadı. Sabırla bekledi, bir daha dinledi, imkânı yok anlaşılmıyordu, nakaratına geldiğinde soluğunu tuttu ama o kelimede sanki görünmez bir el kulaklarını tıkadı. Daha çok meraklandı. Kalkıp radyonun durduğu büfenin önüne gitti, başını düğmelerine dayadı. Yine anlamadı.

Ablasına yazamadı, bahaneleriyle kararsızlığıyla başedemedi. Ne yapsa endişeleri depreşip büyüyordu, sanki taşınması zor bir yük gibiydi, Cem Karaca'nın şarkılarının da boşaltamadığı dinmeyen bir telaş... bir şeyler yapmak... bir haber vermek birilerine...

O gün Nesrin'e de yazamadı. Akşam bulaşıklarını yıkadı, televizyonun karşısına geçti. Folklor oyunları vardı. Annesi de örgüsünü alıp koltuğa yerleşmişti ki görüntü birden kayboldu. Çayda çıranın müziği devam ederken ekranda hafif eğik bir sürahi resmi uzun süre durdu. Nebile, masadaki ki-

taba uzandı, Tansel Poyraz'ın kitabıydı. Selim vermişti. Kapağında eli çenesinde, sarışın bir kadın resmi vardı. Çevirdi, arka kapağını okudu ama anlamadı, gözü televizyondaydı, kesintiden sonra reklamlar, sonra da Zeki Müren'den şarkılar başlamıştı. Zeki Müren'in geriye taralı kabarık saçı, apoletli ceketiyle sürekli yaklaşıp uzaklaşan, dönen, çoğalan belden yukarı görüntülerine bakarken uyku bastırdı, oturduğu yerde uyuyakaldı.

İki hafta sonraydı. Evde yalnız olduğu bir akşamüstü mutfak masasının başına geçti. Kalemi eline aldı:

Sevgili arkadaşım Nesrin,

Ne yapıyorsun, nerelerdesin? Sana şimdiye kadar ne yazık ki yazamadım. Çok berbat günler geçirdim, işimi seviyordum, Selim'le sadece iki kişiydik, yine de zevkliydi. Ama montajını üstlendiğim kitabı yüzüme gözüme bulaştırdım. Ayrıca Yaşar, Selim'in yakın arkadaşı Nesrin, yerin dibine girdim, bir daha onun yüzüne bakamam.

Daha kitap çıkmamıştı. Selim'le Meserret'e gitmiştik. Laf lafı açtı, Yaşar'dan bahsederken gözleri şimşek şimşek kıvılcımlandı, yüzü aydınlandı. Eskiden çalıştığı derginin dağıtımındaymış, cezaevinden çıktıktan sonra sağlığı bozulmuş. Onun yeniden çalışmasına, iş kurmasına sevindiğini anlattı. Gerçi işi Neslihan kurmuş, daha doğrusu büronun kirasını Neslihan'ın babası ödüyormuş.

Sohbetimiz sürerken Selim, üç dünya teorisi ile ilgili düşüncelerimi öğrenmek istediğini söyledi. İşte o anda neye uğradığını şaşırdım Nesrin. Ben de inat et-

tim, ağzımı bile açmadım. Bunun üzerine konuyu değiştirdi. Daha doğrusu hayal kırıklığını örtbas etmeye çalıştığını açıkça gördüm. Senin anlayacağın, hangi fraksiyondan olduğumu anlama derdindeymiş.

Yaşar'la Neslihan'ın evleneceğini de söyledi. Çok şaşırdım. Demek ki Yaşar, olmayacak umutlara hayallere bel bağlamış. Her neyse, keşke bugünlerde görüşebilsek Nesrin, her şeyi en başından anlatmak istiyorum sana.

Nesrinciğim, konuşmamız gereken çok önemli bir konu daha var. Bana acele cevap yaz, olur mu? Bilmem haberin var mı, senden sonra o saçma işten ayrıldım. Yaz boyu da yine çalışarak oyalandım. Doğrusu lokantada, Meserret'te, Cağaloğlu'nun sokaklarında her an sana rastlayacağımı umuyordum.

Öte yandan Tatbiki'yi kazanamadım Nesrin. İstediğim hiçbir yeri tutturamadım. Artık evdeyim, dışarı çıkmak gelmiyor içimden. Nasıl sıkılıyorum bilsen. Hiç arkadaşım yok.

Bütün günüm evde geçmeye başlayınca balkon, dışarıyla bağlantı anlamına geliyor, balkonun çamaşırların kurutulmasından odun, kömür depolanmasından başka işe yaradığının farkında değildim, şimdi akşamı karşılarken bir bardak çay içilen yer.

Ev Şemsipaşa'da. Şehir karşıda. Cağaloğlu da...

Büyük Postane de diyecekti. Durdu. Tahir, diye başlayacak oldu. Neresinden başlamalıydı? Yutkundu. Belki de sonuna çok da önemsemediği bir ayrıntıymış gibi küçük bir not düşmek daha iyi olurdu. Devam etti:

Yapacak bir sürü iş buluyorum, Sular kesilmeden bulaşıkları bitiriyorum. Mutfak, reji binalarına bakıyor. Kiremit çatısının üstünden bir parça mavilik görünüyor. Küçük bir göl gibi. Güneş sürekli yer değiştiriyor. Sıra sıra küçük camları kıpkırmızı oluyor, sanki alevleniyor akşamları.

Kızartma kokuları yayılıyor mutfaklardan. Kadınlar birbirlerine biraz biraz pişirdiklerinden veriyor. Anneanneler torunlarını doyuruyor arka balkonlarda. Yan komşu annemi ne zaman balkonda görse, sesleniyor, "bitmez bu işler. Azıcık laflayalım, içim daraldı da," diyor.

Mutfağı bizim yatak odasına bitişik. Her sabah onunla uyanır oldum. İlkin çay karıştırılma seslerini duyuyorum. Sonra oğluyla kocasını uğurluyor. Sıra pijamaların silkelenmesine, yastıkların yorganların balkonda havalandırılmalarına geliyor. Odadan odaya koşarken radyodaki 'arkası yarın' sonuna kadar açık. Bu işler bittikten sonra sabah kahvesi içmeye geliyor. Annem onun konuşmasına bayılıyor; Bir şey anlatırken sustuğunu görürse "boşgeç," diyor, hemen konuyu değiştiriyor.

İlk günler evde olduğumu anlamadı. Bu sabah balkonu silerken yakalandım. "Çalışan için zor, biraz da görmeyeceksin mecbur," diye söze başladı.

Bazen yılgınlığa düşüp, o daha şanslı diye düşünüyorum, sarılmış ev işlerine, sadece akşama yemek yetiştirmek onu mutlu ediyor, evin içinde her gün aynı işleri bitirmenin coşkusunu yaşıyor.

Giriş katı kiraya verdik. Ayten'ler taşındı. Amasya'dan gelmişler. Ayten diyorum çünkü kadın çok

genç, çakır gözlü, beyaz tenli. Kocası trafik polisi. Şişman. Güleç yüzü hep terli. Ayten çocuğunu ne zaman dışarı çıkarsa beni de çağırıyor. Önümüzde çocuk arabası sokağın sonuna kadar yürüyoruz, Şemsipaşa Parkı'na gidiyoruz, bir bankta oturup suspus, sınuşka yiyoruz. Onun sürekli çocuğuna pimpiriklenen hali canımı sıkıyor. Ayrıca çocuklu kadınla ne konuşacağım? Dönüşte arabayı eve kadar ben sürüyorum. Küçük oğlanı anneme bırakıp Cuma pazarına da beraber gittik. Ayten'in almayacağı halde mandalların, leğenlerin bile fiyatını sormasına, kalabalıkta bana tutunup terlikler denemesine ve bütün zeytinlerden yemesine sinir oldum. Kendimi evden dışarı atmak, hepsinden kurtulmak istiyorum ama yeniden nasıl iş bulacağım?

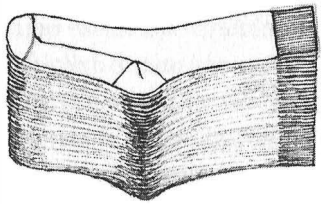
Cevabını sabırsızlıkla bekliyorum. En yakın zamanda buluşmak dileğiyle. Seni çok seven ve her zaman özleyen kardeşin Nebile.

Not: Sana posta kutusu adresimi vermek istiyorum. P. K. 1982 Sirkeci – İstanbul. Oradan daha rahatlıkla haberleşebiliriz. Genellikle cumartesileri geçiyorum karşıya. Nesrinciğim bizim Sabahat'la bile görüştük ama seninle bir türlü görüşemedik. Bana acele yaz.

Mektubu katladı. İçi rahatlamamıştı. Asıl canını sıkan Tahir'den haber alamamasıydı. Tahir yoktu. Nerede olduğunu bilen de yoktu. Bunu yazamamıştı, mektupta soramamıştı.

Velhasıl, sanki asıl mesele bunlarmış gibi gereksiz bir sürü şey anlatmıştı.

Buluşma

REMZİ, OTOBÜSTE Tahir'e haber verdiği geceyi düşünüyor; arkadaşları ona güvendikleri için gururlanmasına karşın, yaşadığı sarsıntıyı hatırlıyordu: Esin'in arayıp polislerin dernekte kim var kim yok aldıklarını ve Tahir'e haber vermek gerektiğini söylemesinden sonra, gitmemezlik edemezdi, en az tehlikede olan oydu, mademki bu görev ona verilmişti, elbette gidecekti. Çünkü ne olursa olsun, korkaklığı kabul edemezdi.

Otobüs bir durakta durduğunda dalgınlığından sıyrıldı, kendini toparlayıp çevresindekilere dikkat kesildi, böyle dalıp dalıp gitmemeliydi.

Semtler, okullar, kahveler ikiye bölünmüştü, fabrikalarda bile kutuplaşma yaşanıyordu. Sokaklarda kimlik kontrolleri her gün biraz daha sıklaşıyordu. Polis öğrenci evlerine baskınlar düzenliyordu. Akşam haberlerini korkuyla izliyordu.

Gözaltına alınanlar çeşitli silah ve gereçlerle gösteriliyor, itirafçılar konuşturuluyordu.

Üniversiteyi bitirememişti; gözaltına alınmış, sorgudan geçmiş, cezaeviyle tanışmıştı. Dava sürerken hakkında değişik bir karar çıkabilir duygusuyla, herhangi bir tersliğe meydan vermemek adına, her şeyi kontrol etmek çabasıyla, her an diken üstündeydi. Artık hava kararmadan evde oluyor, her zaman arama olan merkezlerden uzak duruyor, pazarları evden çıkmıyordu. Ütüsüz pantolon giymiyor, göze batmamak için olanca titizliği gösteriyordu. Dikkat çekmemek, sıradan görünmek gerekiyordu. Aylarca mahkemeye çıkmayanlar vardı, sağlığı bozulanlar vardı, kendisinden haber alınamayanlar vardı.

Eminönü'nde otobüsten ilk inen Remzi oldu. Etrafta olağanüstü bir hareketlilik vardı, meydan denetim altındaydı. Hep aynı korku, yeniden cezaevine girme korkusu içini yalayıp geçti. Simit almaktan vazgeçti, adımlarını sıklaştırdı. Dolmuş durağında kuyruğa girdi. Sırası gelince arka koltuğa iki kişinin arasına sıkıştı, rahatlar gibi oldu ama aynada kendi yüzüyle karşılaştığında ürperdi, umutsuz, bitkin görünüyordu.

Cağaloğlu'nda, meydanda iner inmez kaldırımda duran ve dolmuştan inenlere bakan kara kuru adamdan huylandı. Yüreği küt küt atmaya başladı. Hemen işe gidemezdi, onu tanıyor olabilir miydi? Bu duygudan kurtulamıyordu. Yüzünü değiştiren gözlüğüne güvenerek dört yol ağzındaki büfeye yanaştı. Önünde parasının üstünü bekleyen genç, yana çekilince Maltepe sigarası istedi. Birden sert bir fren sesiyle sıçradı, dönüp bakmakta direndi. Ne olup bittiğini anlayamadan trafik kesildi. Kaçmalı mıydı? İşe yürüyerek çıksaydı, neşeli

olduğu sabahlarda yaptığı gibi Meserret'te oturup börek yeseydi, bu başına gelmeyecekti.

Hiç beklemediği bir şey oldu. Polislerin, kara yağız bir gencin ellerini sertçe arkasına doğru çekip kelepçelediklerini, polis minibüsüne götürdüklerini gördü. Trafik yeniden işlemeye başladı.

İşyerinin sokağında, koşup bağırmak geldi içinden. Ayaklarının dibindeki boş bir boya kutusuna sıkı bir tekme savurdu, teneke kutu sokağın eğiminde tangır tungur yuvarlanıp gitti.

Merdiven başında Ramazan'la karşılaştı. Vücudunun kıvrımlarını belli eden çok dar balıkçı yaka kazak ve bileklerinde biten pantolon giymişti. Çorap çuvalı sırtındaydı.

"Nasılsın Ramazan?" dedi, sesindeki cıvıltıya kendi de şaştı.

Çuvalı indirdi Ramazan, pufladı, bel kayışını çekti. Terli yüzünü koluyla sildi.

"İyilik hoşluk Remzi ağabey, sen nasılsın?"

Konuşmaya girişsem, olanlardan bahsederek kendimi ele verir miyim, diye düşünürken, Ramazan yeniden çuvalı yüklendi, Remzi ilk defa görüyormuş gibi onun çıplak ayaklarına bakakaldı.

Her sabah atölyeye çıkmadan önce patronun odasına uğruyordu. "Çay söylüyorum!" diye bağırdı arkasından.

Ramazan döndü, çuvalın altından, "hayırdır," der gibi baktı, gülümsedi.

Çorap atölyesinde iş bulması Remzi için yeniden bir güçlenme olmamıştı. Esin'le ücra bir semtte ev tutmuşlardı. Sağlıksız, küçük bir evdi. Geniş bir arazinin üstüne yeni kurulan

mahalle, inşaat şantiyesi gibiydi. Esin'in okuluna gidip gelmesi kolay olmamıştı, üç taşıt değiştirmesi gerekiyordu, her şeyden önce biraz geç kalsa, türlü tehlikeleri vardı, bu durumda evi paylaşmak ne kadar akıl kârıydı. Esin rahat edemese de okulun yurduna dönmüştü. Onun yokluğunu fazla saklayamamış, ev sahibine karısının annesinin öldüğü, Bursa'daki akrabalarının yanına gittiği yalanını uydurmuştu.

Ama mahallede, karısının kaçtığı dedikodusu alıp yürümüştü. Genellikle evde yokmuş gibi davranıyor, çamaşırlarını gecekondunun avlusuna asamıyor, içeride kurutuyordu. Havalar serinlemiş, kış için aldıkları yarım ton kömür, terk ettikleri evin kömürlüğünde kalmıştı.

Ne eskiden olduğu gibi dergide yazmak ne de arkadaşlarıyla görüşmek istiyordu. Hiçbir eyleme katılmıyor, göz önünde olmaktan korkuyordu. Gidilecek randevular, yapılacak işlerden zaman bulamazken, şimdiye kadar yüzleşmediği derin bir yalnızlık duyuyordu. Sanki daldığı denizin suyu birden bire çekilmiş, açıkta kalmıştı.

Sabahtan akşama, ters dönmüş ayak biçiminde alüminyum dört kalıbın olduğu tezgâhın önünde ayaktaydı. Bu küçük odada kendini savunmasız, güçsüz, kaybolmuş hissediyordu.

Kalıpları ısıtan düğmeleri çevirdi. Ramazan'ın odanın ortasına attığı nemli çorap dolu çuvalı tezgâhın altına çekti. Yine konuşma ihtiyacının içinde birikmeye başladığını hissetti. Ramazan'la üç beş laf etmek isterdi, böylece kısa bir süreliğine olsun rahatlayabilir, düşüncelerinden uzaklaşabilirdi ama beklememişti.

Çorapları etiketleyen Meryem'i seyretti bir süre. Eğilmiş makinenin iğnesine iplik geçirmeye uğraşıyordu. Diz kapak-

larında basma bir entari giymişti. Meryem'i bir akrabasıyla evlendirmişlerdi, oysa daha gencecikti, hâlâ iş çıkışı sürüp sürüştürüp Gülhane Parkı'na gitmeyi, dondurma yalaya yalaya gezmeyi özlüyordu.

Onun çiftlediği çoraplar biriktikçe naylon torbalara koyuluyor, düzine halinde kutulanıyordu. Bu işi yapan Fikret'le birlikte üç kişiydiler. Fikret, Meryem'in kocasının kardeşiydi, avukat olmak istiyordu. Remzi, akşam lisesinde zorlanan çelimsiz çocuğun hayalinin mümkün olmadığını biliyor ama bunu onunla konuşamıyordu. Ramazan durmadan kutuları götürüyor, yıkanmış çorap çuvallarını getiriyordu. Bütün gününü geçirdiği bu insanların hiçbiriyle şimdiye kadar yakınlaşamamıştı, bunu sağlayamamıştı, günden güne büyüyen bir boşluk duygusu içini kemirip duruyordu.

Etiket makinesinin gürültüsü yeniden duyuldu, Meryem kucağına yığdığı çoraplardan bir çift alıyor, bileklerine karton etiketi geçiriyor, sonra iğnenin altına yerleştirip makinenin pedalına basıyordu.

Remzi'nin konuşmak ihtiyacı dayanılmaz olmuştu. Kendisinden beklenmeyen bir neşeyle, "akşam hep beraber Gülhane Parkı'na gidelim," dedi. Öylesine aklına esmişti. Dondurmalar ondandı, Ramazan'ı da çağırırlardı.

Meryem, yerinden kalktı, Remzi'nin tezgâhından ütülenmiş çorapları özenle makinesinin boşluğuna taşıdı; kalçalarını oynata oynata odanın içinde birkaç kez gidip geldi. "Ben de bugünlerde ne bu halin diyecektim Remzi ağabey, kırk yılın başı ağzından güzel bi şey çıktı!" dedi. Yerine oturup çalışmaya başladı.

Ramazan neredeyse görünürdü, bu sefer onunla laflayacaktı, sanki konuşmalarını engelleyen parlak renkli dar giy-

sileri, naylon terlikleriydi. Oysa herkesin bir tutunamayış, bir kaçış öyküsü vardı.

Çuvaldan koyu renkli erkek çoraplarını desteledi tezgâha aldı. Sahanlıkta ayak sesleri duydu, gidip kapıyı açtı, gelen Ramazan'dı. İçeri girip sırtındaki çuvalı yere attı. Soluklandı, cebinden beyaz, büyük bir mendil çıkardı, önce burnunu, sonra terli yüzünü silmeye başladı.

"Paran olacak ki, Remzi ağabey" dedi, "ah paran olacak ki! Burda çuval taşımaktan kurtulacaksın."

"Ne yapacaksın Ramazan, iş iştir..."

"Senle de konuşulmuyor, laf mı yani bu? Şöyle parası olanlar gibi güzel bir iş yaparsın o zaman."

"Nasıl bir iş mesela?" dedi Remzi.

"İş işte... Rasim Bey gibi mesela, oturarak yapacağım, mangırı bol bir iş," dedi Ramazan mendilini arka cebine sokarken.

Remzi hemen gitmesinden telaşlandı, aklına başka bir şey gelmedi.

"Akşam Gülhane'ye gidelim mi, hemen burnumuzun dibi, hava alırız, dolaşırız, değişiklik olur..."

Ramazan sinsileşti.

"Meryem'i de davet ettin mi?" dedi."

"Tabii, hepimiz gideceğiz, Fikret'e de söyleyeceğim. Sahi o nerde?"

Meryem başını yarı çevirip cevap verdi, "akşamları geç geliyor da ondan," dedi.

Ramazan çıkarken yavan yavan güldü.

"Eee, kolay değil Rasim Bey'in akrabası olmak."

Remzi tezgâhın düğmelerini çevirdi, iki eliyle yanlarından sıvazlayarak çorapları kalıplara geçirdi, başa döndü, sırayla

çıkarıp çıkarıp önünde üst üste dizdi. Hızlı hızlı kalıplara yenilerini taktı. Kolları inip kalkarak çalışırken, odabaşı açık kapıdan başını uzattı. "Rasim Bey çağırıyor," dedi, dişsiz ağzıyla.

Çay getirmemişti, anlaşılan Ramazan'ı çıkarken görmüştü. Tek çay için de dört kat çıkmazdı.

Böyle çağrıldı mı Remzi'nin yüreği ağzına geliyordu. Merdivenleri korka korka indi. Kapıyı vurup girdi içeri. Rasim Bey masasında oturuyordu.

"Telefon sana," dedi, ahizeyi masaya bırakırken.

Esin'in sesi sanki kuyunun dibinden geliyordu:

"Nasılsın?"

Rasim Bey yüksek arkalıklı koltuğunda kaykılmış, gözünü ondan ayırmıyordu.

"İyiyim, çalışıyorum."

"Cumartesi Kadıköy'de görüşelim."

"İyi ama bu durumda."

"Ha ya durumun..."

"Nasıl, iyi mi?"

"Cumartesi saat beşte iskelede."

"Tamam, kayınvalideme selam söyle," dedi Remzi. Telefonu kapattı.

Eli masanın kenarındaki bardağa çarptı, bardak tabağın içine devrildi, kaşığı yere düştü. Rasim Bey'le bakıştılar. Sımsıkı geriye taradığı saçlarını ıslatmıştı. Sabahleyin tıraş olduğu belliydi, yanakları mor mor parlıyordu. Burnuyla üst dudağı arasındaki ince siyah bıyıkları boyanmış izlenimi uyandırıyordu. Kalın, el örgüsü süveter giymişti. Gömleğinin düğmeleri süveterinin yakasına kadar açıktı. Remzi'nin gözü arkasında camı parlayan tabloya kaydı. Resimdeki dağlara, tepelere, mavi gökyüzünde top top bulutlara baktı. Koyun

sürüsü, çoban, çoban köpeği yeşil çimenlere yayılmışlardı. Geride dağ, yamacında kavak ağaçları, önlerinde akıp giden bir ırmak vardı. Rasim Bey'in bakışlarını üstünde hissetti. Eğilip yerden kaşığı aldı.

"Eşim, hamile de," dedi aceleyle.

Daha telefonda konuşurken hazırlamıştı.

Tepeden tırnağa kızarması Rasim Bey'i rahatlattı, yüzü yumuşadı, bu cümle, bütün pürüzleri düzelten bir sünger gibi geçti üzerlerinden. Rasim Bey sesini çıkarmayınca odadan çıktı.

Atölyede sıcak kalıplara var gücüyle asıldı, büyük elleriyle iki yanlarından sıvazlıyor, sonra dönüp hınçla birer birer çıkarıyor, önündekilerin üstüne yığıyor, başa dönüp kalıplara yenilerini geçiriyordu. Hırslandıkça yoruldu, ütülenmiş lacivert çorap yığını önünde yükseldi. Tezgâhtaki düğmeği çevirip kapattı. Odadan çıktı, bir sigara yaktı, gitti merdivenin ilk basamağına oturdu.

Akşam, iş çıkışı Gülhane Parkı'na gittiler. Ramazan gelmemişti, Fikret'in o gün yazılısı vardı, erken çıkmış, haberi bile olmamıştı. Meryem'le ana yolda yürüdüler, hava serinlemiş park akşamüstü tenhalığındaydı, yerlerde kurumuş yapraklar sürükleniyordu. Remzi'nin içini dolduran konuşma isteği dayanılır gibi değildi. Kollarını açarak gerindi. Gidip kenardaki bir ağacın kabuğunu yokladı, pürtüklü, sert yüzeyine dokundu avuçlarıyla. Ağacın arkasına geçip yola bakarken pişmanlığa kapıldı. Sanki yolun ortasında duran Meryem'i yeni fark etmişti, parlak düğmeli hırka giymişti Meryem, saçlarını atkuyruğu yapmıştı.

Dönseler.

Dönemedi.

Ağacın altında oturdu sırtını gövdesine dayadı. Gölgelerle güneş, yapraklarla gökyüzü gözlerini kamaştırdı, Meryem'i önce siyahı çok beyazı az, uzunlamasına bir leke olarak gördü. Sonra siyah bir çanta, uzun bir hırka olarak. Ardından kendisine doğru geldiğini ayırt etti.

Yan yana oturdular. Toprak ve çürümüş yaprak kokusuna arada bir Meryem'den gelen kötü parfüm kokusu karışıyordu.

Remzi, derin derin içini çekti. Hafta sonu Kadıköy'e gidecekti, arkadaşları burnunda tütüyordu, bastıramadığı özlemi, çaresizliğini büyütüyordu. Cumartesiye kaç gün kaldığını hesapladı. Ne yazık ki hayallerini yanında oturan Meryem'e açamazdı. Düşündü biraz.

"Küçükken kıra, pikniğe giderdik," dedi.

Meryem bir ot kopardı. Elinde ovalarken;

"Remzi ağabey, beni şaşırtan ne biliyor musun?" dedi. Kaşları çatıldı, "senin gibi okumuş birinin çorapta çalışması."

Remzi, aralarında konuştuklarını anladı, soruyu ciddiye almadı, ayağa kalktı.

"Gel hadi, dondurma alalım," dedi.

Meryem gülümsedi, bakışları yeniden hafif şehlalaştı. Remzi ona elini uzattı. Dar patikada ana yola doğru yürüdüler.

Askerleri o zaman gördü Remzi, üç kişiydiler, durmuş onları bekliyorlardı. Bilinçsizce birbirlerine sokuldular. Basamağa benzer tümsekten önce Remzi indi, Meryem'in inmesine yardım etti.

Askerler çevrelerini sardılar. Remzi ne yapması gerektiğini kestiremedi.

"Evli kadınla ne işin var burada, utanmıyor musun?" dedi kimliklere bakan.

Şu halinde ona bunu yapmasalar. Gülümseseler. Dönüp gitseler.

"Oluyor mu böyle uluorta?" dedi askerlerden biri.

Onlarla bilmedikleri bir dilde konuşmak nasıl da zordu.

"Yürüyün. Komutana gideceğiz, derdinizi ona anlatırsınız," dedi kimlikleri elinde tutan.

Nasıl da ciddi ciddi görevlerini yapıyorlardı.

Ayakların ve aklın birbirine dolanışı, sözcüklerin eriyişi, bir işe yaramayışı.

Arkasını dönüp koşsa.

Git o zaman.

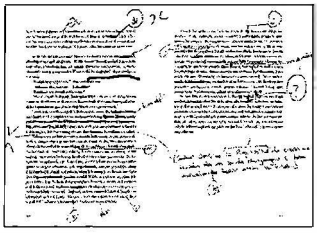
Ama karar vermese şimdi.

Meryem'e baktı, başını bir suçlu gibi eğmişti.

Yapamadı.

Askerlerden biri arkalarında, ikisi yanlarında çıkışa doğru yürüdüler.

Tashih

HİLMİ BEY'İN düzayak matbaası oldukça genişti. İrili ufaklı makineleriyle her işe elverişliydi. Nebile, yazıhanenin önündeki tezgâhta dergileri üçe katlıyor, her birine geniş kâğıt bir kuşak geçiriyor, üstüne abonelerin adreslerini yazıyordu.

Kalemi yanağına dayayıp işe ara verdiğinde köşedeki mürettip gözüne çarptı. Makinenin başında, pembe bir kağıdı, iyice yüzüne yaklaştırmış sert bakışlarla inceliyordu. Yarı açık çekmeceleri, çekmecelerde harfleri oturduğu yerden görünüyordu. Sabahları geldi mi ceketini asar, ilk iş toprak rengi yağlı önlüğünü boynundan geçirir, kumpasları temizler, pirinç çizgi takımlarını siler, başlıkları istif eder, parça kağıtları düzeltir hiç boş durmazdı.

Mürettip eğildi, makinesini çalıştırdı, makinede pembe kâğıtlar dönmeye başladılar.

Yılların matbaacısı Hilmi Bey, ahşap lambriyle ayrılmış yazıhanede boya siparişlerini yapar, kâğıt stoğunu düşünür, faturaları yazardı. Çalışırken gövdesine yapışık boyunsuz başı, büyük yelken kulaklarıyla, gazetedeki resimler kadar ciddiydi. Buna rağmen ışıl ışıl bir yüzle karşılardı dostlarını. Geleni gideni hiç eksik olmaz, gazete çalışanları, dergi mensupları, meslektaşları Hilmi Bey'in, ayakları oymalı masasının etrafındaki, yüzleri aşınmış sandalyeleri doldururdu. Ceviz renginin büsbütün loşlaştırdığı odada, kâğıt karaborsasından sigara kıtlığına, can güvenliğinden darbe hazırlıklarına, hararetle sohbet ederlerdi. Bazen sıcak bir eylül ikindisinde uzun, kalın paltosu ve kır saçlarıyla unutulmuş bir yazar, matbaanın kapısında görünürdü.

On beş günlük edebiyat dergisi de burada çıkıyordu. Nebile, hukuk öğrencisi Haluk'la yazıları satır satır okur, kırmızı kalemle tashihleri belirtirdi. Haluk okuldan sonra gelir, başlığından mizanpajına dergiyi hazırlardı. Simsiyah sakalları ve kalın sesiyle yaşından büyük gösteren Haluk'un kendi yazıları hep övgü doluydu. Her kelimesi bir yutkunuş, her satırı bir iç çekiş olan, acıklı şiirler de yazardı.

Öyküsünü dergide görmek, edebiyat heveslisi Nebile için de anlatılmaz bir heyecandı. Okuduğu kitapların etkisiyle bir öykü yazmış, Hilmi Bey'e de Haluk'a da vermeye utanmış, bir sabah işe gelirken Sirkeci'den postalamıştı.

Göndermesine göndermişti de aklı hep öyküdeydi, günler geçtikçe yazıları dosyalarken, telefona cevap verirken, daktiloda çalışırken ayrıntıları üzerinde düşündükçe biraz yetersiz, üstünkörü bulmaya başlamıştı.

Günlerce, bitmez tükenmez düşüncelerle yanıp tutuştu. Komşularını aynen anlattığından değil, biraz da uydurmadı

diye üzülüp durdu. Mesela neredeydi bu greve giden işyeri, kadının kocası ne iş yapıyordu, grev gözcüsü olmasına karşı çıksaydı, sana mı kaldı deseydi...

Dalgınlaşmış, hatalar yapmaya başlamıştı. Hatta tembihledikleri halde o gün Şevket Bey'i telefona istediklerinde hangisinin sevgilisi, hangisinin karısı olduğunu karıştırmış, Gönül kim, Neriman kim aklında tutamamış, bir avuç inciri berbat etmişti.

Şevket Bey, yandan uzamış beş on telin örttüğü çıplak başıyla, pırıltısını yitirmiş gözleriyle kupkuru bir ihtiyardı, Hilmi Bey'in yazar dostlarındandı. Karısından ayrılmak istiyordu. Başka birini sevmek suç muydu? Yirmi yıl önce bir imza attı diye ömür boyu mutsuz mu yaşayacaktı, köle miydi o? Adamakıllı kızmıştı. Hızını alamayıp kendini savunan nutuklar atmış, yetişkin çocuklarının tavır almalarına sinirlenmişti.

Hilmi Bey olan biteni hoşgörülü bir nezaketle karşılamış, birlikte yemeğe çıkmışlardı.

Adres yazma işini bitirmişti ki Haluk geldi. Nebile ona olanları anlatmaya hazırlandı ama hiç oralı olmadı. Koltuğunun altındaki kitapları odadaki küçük masaya bıraktı, gelen yazıların toplandığı klasörü önüne çekti, karıştırmaya, sakallarını sıvazlayarak okumaya başladı.

Acaba öyküsünü sorsa mıydı? İçi gitti ama öyküye metelik vermeyen, kıskançlıktan titreyen, kabarıp taşan, sanat yargıcı Haluk'a hiçbir şey söylemedi. Kendini tuttu. En iyisinin bu konuda susmak olduğunu yüzünden okudu. Her ne kadar her şeyi, herkesi küçümsese de unuttuğu bir şey vardı Haluk'un, tenkit yazabiliyorsa bunu beğenmediği öykülerin açtığı yola borçluydu.

Zaten öyküsü her an değişiyordu. Mesela çocukları olsa, geçim sıkıntısı çekseler, Müzeyyen Abla çocuğunu alıp annesine gitse uzak bir şehre, üç gün üç gece, ucuz diye trenle. Yolda başına bir şey gelse, dişinden tırnağından artırdığı parasını çaldırsa mesela...

İlle de gerçek olması gerekmiyordu. Biraz hayal kurup geliştirmedi diye perişan oldu. Sonunda abarttığını anladı, sekiz yapraklık, tabloid boydaki dergi için bu kadar dallanıp budaklandıramazdı. Ama yine de öyküyü düşünmekten kendini alamıyor, her şeyi en baştan aklından geçiriyordu: Önce sabah kahvesine geldiğinde Müzeyyen Abla'nın annesine günlüğünü verdiğini hayal etmişti, ertesi gün intihar etmişti kadın, günlüğü Annesinden aşırıp geceleri gizli gizli okumuştu. Müzeyyen Abla intihar nedenini mutlaka yazmış olmalıydı, yoksa herkese anlatmaya kalkışırdı. Günlük değil de her birini değişik birine mektup gibi yazmıştı. Gerçi Müzeyyen Abla'nın saflığı, kocasının sevgisizliği ortaya dökülmüştü ama onun işlere atılmalarını, didinip tırmanmalarını göstermişti.

Acaba Haluk'a getirse miydi? Her gün deste deste yazıları şipşak okuyordu. Acaba Müzeyyen Abla'nın adını Münevver mi yapmalıydı? Veya bütün özelliklerinin zıddını mı vermeliydi? Ya da günler, mevsimlerle haşır neşirken mektupların tarihleri olmasa mıydı?

Güya Haluk'tan o inci gibi el yazısıyla onları temize çekmesini isteyecekti ama bu daha da saçmaydı. Hilmi Bey onları yayımlayacak olsa bile köşedeki mürettibin eline verir, o da harf harf dizerdi. Filme çektirip dünyanın masrafını yapmazdı.

Aslında Hilmi Bey öyküsünü de dergide çıkarmazdı. Çünkü Deniz diye birinin adını duymamış, daha önce ondan tek

bir satır bile okumamıştı. Onun bir öyküyü beğenmesi, dergide yayımlaması için yazarını sevmesi gerekiyordu. Bir de savcıların takılacağı bir şey olmasın diye dikkat kesilirdi ya da adların değiştirilerek gerçek kişilerin sarakaya alınmasından çekinirdi. Haluk'u bu iki konuda uyarırdı.

Hilmi Bey hâlâ dönmemişti. Haluk dolmakalemini kapattı, ağır ağır masadan öteberisini topladı, saatine baktı. "Ben az sonra çıkacağım," dedi.

O çıktıktan sonra Nebile'nin aklına esti. Yeşil dolmakalemiyle gırç gırç öyle ne yazmıştı Haluk? Masasına geçip oturdu, kalın mavi klasörü açtı. Kendi öyküsü en baştaydı. Sevinçli bir heyecan dalgası yürüdü içine, ama kâğıt işaretlenmekten yemyeşildi. Haluk sık sık düzeltmeler yapmıştı, atmalar, değiştirmeler, espaslar, soru işaretleri, grevi sonlandırmalar... Kâğıdı incelediğinde içinden onu öldürmek geldi, akşama kadar esti savurdu; "Kendi öyküsü olmadığının farkında değil mi bu çokbilmiş? Tutmuş işçileri grevden vazgeçirmiş. Bütün gün eli sakallarında, ukala şey."

Matbaadan çıktığında yağmurdan yüzünü koruyabilmek için iki büklüm oldu. Rüzgâr sanki denize yaklaştıkça hızlanıyordu.

Akşam vapuru hıncahınçtı, ağır kokusu yüzüne çarptı. Yer ararken iki kişinin yanındaki boşluğu gözüne kestirdi. Şişman bir kadın, cam kenarında da bıyıklı bir adam oturuyordu.

Kadın hiç istifini bozmadı. Ama adamın bir anda değişen yüzü, kulaklarına kadar kızarışı Nebile'nin gözünden kaçmadı. Renkten renge girmesine anlam veremedi. Elinde olmadan meraklandı.

Göz ucuyla adama yeniden baktığında birden içi cız etti. Aynı yakası kürklü gocuk, aynı dizleri solmuş kahverengi kadife pantolon, yirmi dört saat ayaktan çıkmadığı çok belli botlar. Nesrin'in dernekte Tahir'le tartışırken araya giren arkadaşlarına çok benziyordu. Oturduğu yerde ıkındı sıkındı adını bir türlü hatırlayamadı. Aylar olmuştu, o gün hepsi de böyle kısa saçlı, pos bıyıklıydı.

Belki de benzetiyordu ama adamın hareketleri tuhaftı işte, sanki bu hiç beklenmedik karşılaşmayla konuşup konuşmamak arasında kararsız kalmış, nedense sarsılmıştı.

Adam, ısrarla dışarı bakıyordu. Dışarıya bakıyordu ama neden böyle gerim gerim gerilmişti? Daha da meraklandı. Oturduğu yerde kendini yiyip bitirdi. Ne olursa olsun çıkışta ona Tahir'i sormalıydı, bir haber alabilirse dünyalar onun olacaktı.

Nebile de dışarı bakmaya koyuldu. Günlerdir sakin sakin yağan yağmur artınış, camlardan damlalar süzülüyordu. Yanlarından bir vapur geçti. Bir martı suya pike yaptı, göğsü değdi değecekken iki kanat çırpışıyla yükseldi, sonra yeniden kendini bıraktı. Tahir'le sabah güneşinin altında ya da alacakaranlıkta denizin durmadan değişen rengini, ışıklarını seyrettiklerini hatırladı. Kimi zaman vapur yanaşırken bir karabatak belirir, sağını solunu kollar, pervanelerden ürküp biraz uzağa uçar, ansızın kaybolurdu, sonra birdenbire dipdiri çıkardı. Tahir'in tedirgin yüz hatları yerini ferah bir gülümsemeye bırakırdı.

Vapur Haydarpaşa'ya yaklaşıyordu. Adam aniden kalktı, bakışları yerde, önünden geçip gitti. Nebile salonun sonunda ayakta dikilenlerden sivri, esmer suratlı birinin onun arkasından yürüdüğünü gördü. Oturduğu yerde donup kaldı.

Evde, annesi dört gözle onu bekliyordu. Ablasından mektup gelmişti. Zarfın üstüne Nebile'nin adını yazmış, o da açmamıştı. Vedalaşma sırasında ablasına sık yazacağına dair söz verdiğini hatırladı.

Babasını beklemediler, yemek masasının başına geçtiler, Nebile yüksek sesle mektubu okudu. Acele paragrafa bir göz atıyor, ters bir şey yoksa okuyor, bazı yerlerini atlıyor, kendince bağlıyordu. Sıkıştığında saçını düzeltiyor, masadaki bir tabağı itiyor, annesine belli etmemeye çalışıyordu. Mektup bittiğinde ter içinde kalmıştı.

Akşam yemeğinden sonra yatağına uzandı, annesine üstünkörü geçtiği yerlerini tekrar okudu:

...

Tepeleri parça parça karlı, ağaçsız gölgesiz, bu sıra sıra dağların karşısında sıkıntıdan bunalıyorum. Sadece yalnızlık değil, çok zor insanın bir derdini kimseye açamaması.

Kızılay'ın kaynaşan kalabalığından sonra kendi sessizliklerine bürünmüş bir başına ağaçlara alışamadım. Okulu, öğrencilerimi unutamadım, hepsi de yavaş yavaş silinmek yerine canlandılar, yakınlaştılar. Kimi zaman daha derinlere dalıyorum. Hani akşam olurdu, güneş denizin üstünde yanardı da uzaktan bakar kalırdık. Rüyamda da aynı manzara. Herhalde diyorum böyle sürekli güneşli ufuklar, engin denizler görmemin sebebi, sanki üstüme yürüyen bu dimdik, sıra sıra dağlar.

Neyse ki burada can korkusu yok. Ne güzel olacaktı her şey. Çarşıya yürüyerek inecek, yemek pişirecek, çamaşırları çırpıp çırpıp rüzgâra karşı asacaktım. Ama kuş uçmaz kervan geçmez bir boşluktayım.

Öğrencilerimle kurduğum köprü ansızın yıkıldı. Kim değiştiriyor bu görev yerlerini uzak yakın demeden, böyle birdenbire okulumdan koparmak ne için bilmiyorum?

Ankara'daki halimi de gördüm Nebile. Okulda müdürün odasındaydım, sorduysam da söylemedi, "bakanlık işlemi," dedi. Müdür mü istedi, bir şikâyet eden mi oldu, durup dururken nereden çıktı bu tayin hâlâ anlamadım.

Beden öğretmeni de her zamanki ne düşündüğünü belli etmeyen yüzüyle, "neden herkesin okuduğu şeyleri okumuyorsunuz, nedir bunlar," dedi. Hâlbuki bahsettiği sanat dergileri, her yerde satılan kitaplar.

Kötü bir rüyaydı. Bizim bakanlık binasının önüne bile gittim, girip çıkanların içlerinde tanıdık bir yüz yoktu. Birinin önüne geçmek, "bana kim yardım edebilir," demek geldi içimden. Kapıdaki görevli hemen "genel müdür yok," cevabını yapıştırdı.

Canım kardeşim anneme söyle üzülmesin, yazın geldiğimde bakanlıktan bir torpil bulabiliriz belki. Hele bu yıl geçsin, gerisi Allah kerim.

Bu kasabanın adını herhalde yalnızca çevre illerde yaşayanlar bilirler, o da kaplıcasına geldikleri için. Gerçi kaplıcanın arkasında gelişigüzel sıralanmış binalarıyla şeker fabrikası ve tepelerden birini tutmuş askeriye kışlası az şey değil hani, ama asıl içinden geçen tren canlandırıyor burayı.

Tren yoluyla, dağlar arasına sıkışmışa benzeyen lojmanlar en son mahalleye bitişik. Balkondan kiminin çatısı kiremitli evlerin bir bölümü, cami ve istasyon görünüyor. Gök daha kasvetli, rüzgâr daha sert

ve üstü başı toz içinde kargalar daha küçük. Akşam erken iniyor, kahvesi, sesini iyice açtıkları radyodan haberleri dinleyen işsiz güçsüzlerle dolu, gazeteler, mektuplar hep geç geliyor.

Kasabanın sırtını dayadığı arka yamaçta upuzun kavaklarla çevrili geniş bir alan var. Görsen, rüzgârdan başı dönüyor kavakların, biraz ıssız olduğu için oraya yürümeye gidemiyorum. Ben de pazar günleri herkesin piknik yaptığı daha yakındaki kel çayıra gidiyorum.

Çay bahçesini saymazsak piknik, kasabanın tek şenliği. Seher, görümcesi ve komşularla kilimlere oturuyoruz, semaver dumanları içinde bağdaş kurup çay içiyoruz. Sonra Seher falıma bakıyor, bardağımın dibindeki çayı otlarını dökmeyecek şekilde tabağa süzüyor, kenarında oluşan şekillerden bardağı elinde çevire çevire ne yalanlar uyduruyor bilsen. Ama içime su serpen güzel yalanlar.

Seher, caminin karşısındaki evin gelini. Karakolun bitişiğindeki ayakkabıcı kapattı, şehre göçtü. Seherler tuttu o dükkânı, bakkal yaptılar. Bakkalda pirinç çuvalları, gazyağı, renkli peşkirler, yünler, soba borusu, lor, mum ve daha bir sürü öteberi bir arada, odun kömür bile var. İlk geldiğimde bakkalda Seher çalışırdı. Basık tavanlı, yarı karanlık dükkânda çalışkan, hamarat bir kadının varlığı ferahlık verirdi. Ne yazık ki kocasını kaybettikten sonra evden çıkmıyor. Kocası kamyon şoförüymüş, geçirdiği kazadan sağ kurtulamadı.

Seher çok güzel rüya yorumları da yapıyor. Geçen pazar kilimlere oturmuş sohbet ediyorduk. Görümce-

si uçları püsküllü beyaz şalına sarınıp gelince rüyamı anlatamadım, sıra gelmedi ki. Çarşamba günü ailecek kardeşine kız bakmaya gittiklerini anlattı, sütçülerin kızına. Hepsinin gözü tutmuş kızı, hanım hanımmış, endamsa endammış ama oğlan daha askerden gelecekmiş.

Bugün cumartesi. Sabahleyin, hep aynı saatte geçen treni bekledim, pencerede kulak kabartarak oturdum. Her zamanki gibi önce gürültüsünü duydum. Sonra içimi ısıtan hayaller salarak geçip gitti tren. Keskin keskin de öttü. Arkasından demir yolu boyunca uzanan tel örgülere, boş raylara baktım. Yağmurlu bir Ankara sabahını özledim.

Sonra ortalığı toplayıp kendime çay yaptım. Balkondaki küçük masada sana bunları yazıyorum. Gökyüzü buzlu cam gibi, bulutsuz. Dağlar kara kara. Çatıların üstünde dumanlar, tek tük, eğri büğrü.

Şimdiye kadar bir kere de çay bahçesine gittim; giriş kattaki komşum Aysel'le kocası beni de çağırdılar. Aysel dispanserde hemşire, kocası şeker fabrikasında bekçi. Adam gece çalışıyor, bizi aile bölümüne bıraktı. Hava serindi, Aysel'le ipe dizili renkli ampullerin altında oturup kabak çekirdeği yedik. Masanın yeşil örtüsüne düşen akasya yapraklarını elimizde ufaladık, konuşacak bir şey bulamadık.

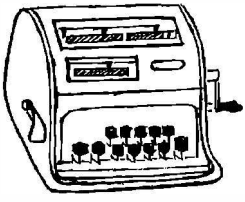
Belki öğleden sonra Seher gelir. Sırtında uzun, koyu renk yeleğiyle sedirin ucuna ilişir, elleri kucağında boynunu büküp bakışlarını halıya diker yine. Seher'in derdi evin yükü değil. Bir suçlu gibi dolaşmasının nedeni kocasından sonra o evde kendine yer olmadığını hissetmesi. Ona kek ikram ederim, rüyamı

da anlatabilirim.

Canım kardeşim, neler yapıyorsun? Sınav sonuçların geldi mi? Ağabeyimden haber alıyor musunuz, iyi mi? Bana yaz.

Selam bölümünü de tekrar üzülerek okudu Nebile, üç aydır ablasına tek satır yazmadığı için utanarak.

Muhasebe

EYLÜL BAŞLARINDA soğuk bir gündü. Ömer markette rafları yerleştirirken bir yandan da Cavit'in teklifini düşünüyordu.

Mahallede market açıldıktan sonra babadan kalma bakkal dükkânına kimse adım atmaz olmuştu. Dükkânı kapatmış markette iş bulmuştu.

Market her şeyi etkilemişti, babası son günlerine kadar dükkânı açıp kapamaktan vazgeçmemişti hep bununla övünürdü ama her şey değişmişti. En son çalıştığı atölye ayakta kalamamıştı, atölyenin kapanması da değişmek demekti. Her gün yağan zamlardan belini doğrultamıyordu.

Bunlar hazin şeylerdi. Ama Ömer'in henüz annesine söylemediği daha hazin bir şey vardı. Bir türlü konuyu açamıyordu. Marketten ayrılacaktı, eğer şansı yaver giderse zengin bile olabilirlerdi. Bu yaşta geçim sıkıntısı çekmesine gönlü razı de-

ğildi. Bir akşam askerlik arkadaşından bahsetti. Cavit'in bürosu Kadıköy'deydi. Gayet güzel bir cadde üstünde küçük bir odaydı. Arkasında kalabileceği bir bölmesi bile vardı. Cavit ısrarla gelmesini istiyordu.

Annesi kabul ettiğinde Ömer rahatladı, buna rağmen kesin bir karara varabilmesi zordu. Müşteriler ellerinde sepetlerle gezinirken, kasalar tıkır tıkır işlerken, üzerinde mavi tulumuyla markette olmak ona hoş bir güven duygusu veriyordu ama pek matah bir iş değildi. Birbirine karışan peynir, deterjan ve sebze kokusundan başına ağrılar saplanıyordu.

O akşam helva ekmeğini yerken kararını verdi. Hemen davranmalı, bu fırsatı kaçırmamalıydı. Sonraki günler muhasebe bürosunun arka odasını temizlemekle geçti. Eski ıvır zıvırı attı, duvar kâğıtlarını sildi, kalınacak yer haline getirmek için epey uğraştı Ömer.

Ardından kopkoyu bir hüzün gelip yerleşti içine. Evinden, Kadırga'dan, hatıralarından ayrılmanın yarattığı bir hüzün.

Cavit de görmeyeli şişmanlamıştı, alnı açılmış, bıyıklarına kır düşmüştü. Bütün gün masasında tembel tembel sigara içiyor, bunu bir nevi patron olmak, iş hayatına atılmak olarak kabul ediyordu.

Askerdeyken mahzun, masum bakışlı yakışıklı bir oğlandı. Evlenmiş, nasılsa bir yolunu bulup İstanbul'a kapağı atmıştı. Birkaç yıl için beyaz eşya satan bir dükkânı olmuş, ortağıyla anlaşamamıştı, bu büroyu karısının akrabasından ucuza kiralamıştı.

Cavit rastlantılara göre işler yapıyor, ona söz hakkı tanımıyordu. Annesinin hakkı vardı, Cavit'le iki insan ne kadar zıt olabilirse o kadar ayrıydılar birbirlerinden. Endişeleniyordu ama Kadırga'dan Altıyol'a gelmeyi yeni bir yaşam kur-

makta basamak olarak görmeliyim, diyordu kendine. Böylece güvene, umuda hatta zenginliğe adım atabilirdi.

Esasen ne iş yapmak istediğini bilmiyordu Cavit. Anlattıklarını ilgiyle dinler, anlarmış gibi görünürdü. Bu yüzden onu zaman zaman güç durumlarda bıraktığı bile olurdu. Faks makinesi olmadan nakliyecilik ve hiçbir fikri olmadan turizmcilik yapmak istiyordu. Henüz muhasebeciliği de öğrenememişti. Topu topu iki tane mükellefi vardı, biri evinin altındaki manav, diğeri yine Ümraniye'de yeni açılan bir lahmacun dükkânı.

Büroda yapacak bir iş olmadığından, bütün gün pencerenin önündeki koltuğa oturup caddenin karşı sırasındaki konfeksiyon mağazalarına, ışıl ışıl kuyumcu vitrinlerine, ellerinde paketlerle yürüyen şık giyimli kadınlara bakıyordu. Arada bir telefon çalıyordu, Cavit'in karısı, gelirken şunu getir, bunu unutma diye telefon açıyordu.

Sıkılıp iskeleye iniyordu, meydandaki yan yana dizili kitapçı tezgâhlarını dolaşıyordu, dergileri karıştırıyordu, vapurdan inenlerin buluşmalarını, birkaç adım önünde neşeyle kucaklaşmalarını, seyrediyordu. Oysa markete gelenler, rafların önünde dikilenler pahalılıktan, hastalıklarından söz eden, çenelerinde beyaz kılları olan kadınlardı.

Günlerce Cavit'in masasının önündeki boşluğu arşınlayıp durdu, çünkü bir somyanın ancak sığdığı odasında hınçlı adımlar atacak yer yoktu. Sonra yorulup pencerenin önündeki koltuğa oturdu, caddenin karşısındaki parlak camlı yüksek kurs binasına, üstündeki devasa levhasına bakıp olmayacak hayaller kurdu.

Sonunda yalnızlığını karşı binadaki resim kursuna katılmakla giderebileceğini düşündü. Sadece arkadaş edinmek düşüncesiyle böylesi bir işe kalkışmıştı. İnsan görecekti, kadınlarla tanışacaktı, onun için dünyayla bir ilişki olacaktı.

Akşam sınıfına kayıt olduğu gün, Cavit kursun afişlerini biz yapalım diye tutturduysa da ilk ciddi kavgalarını bu sabah yaptılar.

Büroyu açıp kapatan, Ömer'e göre çalışkan, becerikli bir sekreterleri vardı. Ama bu kadar mı bakımsız olurdu bir genç kız. Belki de caddedeki uzun çizmeli, kısa etekli kadınlara alıştığı için böyle düşünüyordu. Nesrin, mütevazı, kendi halindeydi, pırıl pırıl vitrinlere ilgisizdi. Ne zaman büroya gitse onu ya daktiloda yazı yazarken, ya faturaları ayıklarken, ya da parmağıyla takip ederek hesap makinesinin kolunu şakur şukur çevirerek rakamları topluyorken buluyordu.

Sabahleyin sahildeki kahvede çay içip büroya geldiğinde Nesrin'in yerinde başka bir kız oturuyordu. Şaşkınlıktan ağzı açık kaldı. Cavit'in yaptığı akıl kârı değildi, haberi bile olmamıştı. Hemen bir iş uydurdu, mahsus kızı fotokopi çekmeye gönderdi. Cavit'in numarasını buldu. Telefona sarıldı. Allahtan karısı açmamıştı.

"Cavit bu ne!" diye bağırdı.

"Ne var, ne olmuş ki?" dedi Cavit, uykulu sesiyle.

Vurdumduymazlığı daha çok öfkelendirdi Ömer'i, hemen gelmesini söyledi.

Cavit uyanmıştı, kıs kıs güldü, "bir değişiklik senin de hoşuna gider diye düşünmüştüm," dedi, iyi bir iş yapmış gibi böbürlenerek.

Ömer, daktilodan, masadaki dosya kâğıtlarının donuk beyazlığından gözünü ayıramadı.

"Saçmalama!" dedi. "O kızı nasıl işten çıkarırsın?"

"Haklı olabilirsin ama tezlerini daktiloya getiren solcu çocuklara yardım ediyor," demesi çileden çıkardı Ömer'i.

"Benim aklım ermez. Maaşını bile zamanında veremiyoruz..."

"Merak etme akşam gelip alacak parasını."

"Ben başka biriyle çalışmak istemiyorum. Bilmem anlatabildim mi?"

"Gelince konuşuruz," dedi Cavit.

"Ayıp doğrusu!" diye tekrarladı.

Cavit, "ona güvenilmez artık," diye cevap verdi.

Cinleri tepesinde, "ödleksin sen!" dedi Ömer, telefonu kapattı.

Akşamüstü kursta tanıştığı Süheyla Hanım'la bir arkadaşının Bahariye'deki sergi açılışına gitti. Cesaretini toplayıp kimseyle yakınlaşamadı, resimlerle ilgilenmedi, ikram edilen şarabın tadı çok kötüydü ama bir anda bitmişti. Kadınların hepsi giyimleriyle, saçlarıyla birbirine benziyordu. Erkekler gözlerinde görmüş geçirmiş doygun bir gülümsemeyle, çevrelerini süzüyorlardı. Birbirleriyle sohbet ederken keyifliydiler, ondan başka herkes mutluydu.

Süheyla Hanım'ın lafı bitmedi, sıkıntılıydı zaten, işim var bahanesiyle oradan ayrılıp büroya gitti. Merdivenleri çıkıp da kapıyı kapalı görünce, "Cavit!" diye seslendi birkaç kere. Anlamadığı bir tuhaflık vardı. Çünkü Cavit'le kapıyı hep açık tutarlardı. Gelen geçen merak etsin, başını uzatsın, tanışalım isterlerdi. Koridoru geçti, elini attığında kapının açık olduğunu gördü, sekreter de yoktu. Pencerenin önünde dikilip ne yapacağını düşünürken odasının kapısı açıldı. Karşı mağazanın tezgâhtarı pısırık oğlan, arkasından da yeni sekreter çıktılar. Afalladı, gözlerine inanamadı. Tek söz edecek durumda

değildi ama Cavit değil diye öyle rahatladı ki, "biraz dağınıktır," diyebildi. Sonra hızlı adımlarla çıktı, orada duramadı.

Caddenin en kalabalık saatiydi, mağazalar günün son müşterilerini uğurluyorlardı. İşyerlerinden, okullardan evlere doğru bir koşu başlamıştı. Yorgun yüzler, birbirlerine bakmadan yarış atı huysuzluğuyla atılmışlardı sokağa.

Oğlanı mağazanın basamağında görürdü hep, bazen müşteri kumaşın rengini gün ışığında görmek isterse, kucağında kumaş topuyla kapının önüne çıkar, bir dizini yukarı kaldırıp üstünde açarak gösterirdi. Kolye takar, yaka bağır açık gömlekler, tiril tiril pantolonlar giyerdi.

Yağmur çiselemeye başladı. Deniz kenarına kadar indi. İskelenin ötesinde sahilde yürüdü. Deniz çalkalanıyor, küçük dalgalar bazen kıyıyı ıslatıyordu. Güneş ufuk çizgisine doğru kayıp gidiyor, nemli rüzgâr üşütüyordu. Olanları konuşacağı birine ihtiyaç duydu. Yeniden sahildeki çay bahçesine doğru yavaş yavaş yürüdü. Küçük, kirli masalardan birine oturdu.

Birden Nesrin'i gördü, arkadaşlarıyla kuytuda oturmuştu. Omuzlarının, saçlarının ıslaklığından yeni geldikleri anlaşılıyordu. İyi geçen bir sınavdan çıkmış gibi, mırıl mırıl konuşuyorlardı. İçinin ta derinliklerinde bir hayal kırıklığı hissetti, onun etrafındaki güvenilir arkadaş ağının varlığını kıskandı. Kendisinin konuşabileceği ahbaplık edeceği yakın, candan kimsesi yoktu, burada tek başına düşünmek zorundaydı. Tabi ki hava kararana kadar büroda Cavit'le oturabilirdi, bu bir halta yaramazdı, ama şu anda kim olduğu hiç önemli değildi, yeter ki yanında biri olsaydı. Dönüp şamatalı öğrenci masalarına baktı, duyduğu huzursuzluğun sebebi belki de orta yaşın başlangıcıydı.

Eski çevresini bırakıp gelmiş, bir kadın bulmaya gayret etmiş, gidip kursa bile yazılmıştı ama yine çok yalnız, ümitsiz, burada vakit geçirmeye çalışıyordu. Nesrin'in oturduğu masaya gitmeyi uygun bulmadı. Büroya dönmek istemiyordu. Üzüntülü düşüncelere daldı. Yine galeriye gitmeliydi. Konuşacak birini bulabilirdi belki, resim konusunda bilgiçlik taslamaya meraklı bir kadınla tanışabilirdi. Bahariye Caddesi boyunca birlikte yürürlerdi. Ama galeri kursa çok yakındı, yürürken arkadaşlık konusunu yine açamazdı.

Kim bilir, Süheyla Hanım da hâlâ oradaydı, havadan sudan olsa onunla konuşabilirdi. Sonra iyi bir kadındı Süheyla Hanım, hiç evlenmemişti, üstelik Emlak Kredi Bankası'ndan emekliydi. Resim yapmayı sevmiyordu, kursa gelmesi tamamen dostlar alışverişte görsün durumuydu.

Galeri'den önce büroya uğramalıydı, Cavit gelmiş olmalıydı, onunla konuşmazsa rahat edemeyecekti. Çıkarken çocuklara baktı, çaylarını içiyorlardı. Yeni bir grup gelmiş, yan masalara yerleşiyordu.

Acele etmeden büroya doğru yürürdü. Caminin önünde duran minibüsteki polislerin ona dik dik bakmalarının üstünde durmadı, yaptıkları insanları ürkütmekten başka bir şey değildi.

Daha büronun sokağının köşesine varmamıştı ki yağmurluklu bir polis onu uzaktan durdurdu, telsizli eliyle uzaklaşmasını işareti etti.

Birden kavrayamadı Ömer, yürümeye devam etti.

Yaklaştı adam.

"Operasyon var. Karşı kaldırıma!" dedi.

Karşı kaldırıma geçti. Herkes dükkânların önüne, pencerelere çıkmıştı. Ne olduğunu anlamak için hızlandı. Büronun

karşısına geldiğinde, kumaş mağazasının tezgâhtarı Ömer'i görür görmez bakışlarını kaçırıp içeri girdi.

O anda kafasında bir şimşek çaktı, Nesrin'i bulmalıydı, parasını almaya gelecekti. Ona durumu haber vermek için dayanılmaz bir istek duydu. Saçmaladığını bile bile gerisingeri dönüp, çay bahçesine koştu.

Oturdukları köşe boştu. Kalkmışlardı.

Adımlarını tarta tarta çay ocağına yanaştı.

"Sen burada çalışıyorsun galiba," dedi bardakları yıkayana.

Bir an ne diyeceğini şaşırır gibi oldu garson.

"Eh, biraz!"

"Öğrenci misin?"

Sorudan rahatsız olduğunu fark etti.

"Öyle de denebilir," dedi garson.

"Birini soracaktım da, yakınım, geç kaldım, buluşamadık."

Yüzündeki eğri tebessüm dondu. "Git buradan!" dedi garson dişlerinin arasından. "Hemen uzaklaş!"

Bu sert tepkiye şaşırdı Ömer. Yerinden kıpırdamadı, durdu öylece.

Garson tezgâhın arkasından çıktı. Yanına geldi, yüzünü yaklaştırdı.

"Sen onlardan değilsin," dedi. Islık gibi çıkmıştı fısıltısı, "hiç görmedim seni buralarda."

"Sabahları..." diyecek oldu. Sustu.

Çay ocağından daha yaşlı biri yanlarına geldi. "Tamam hemşerim, kimse yok görüyorsun, git artık," dedi diğerine kaş göz ederek.

En uygun kelimeleri seçmek ister gibi duralayarak konuşuyordu ikisi de. Acaba giyim kuşamı, sakalsız bıyıksız oluşu

mu güvensizlik yaratmıştı? Birden aklına gelen düşünceyle huylandı, yoksa sivil olduğunu mu düşünmüşlerdi?

Alttan alıp çay bahçesinden çıktı. "Aptalın biriyim ben," dedi yanında biri varmış gibi. "Ne hakla huzursuz ettim onları da."

Gözleri hep Nesrin'i aradı. Kalabalıkta yürüyenlerin içinden birini ona benzetiyor, biraz arkasından gidince yanıldığını anlıyordu. Eğer Nesrin bu yaptıklarını bilseydi sevinebilirdi. Çünkü onu böyle davranmaya iten, kendi yarattığı güvendi.

İyi yaşamıyorlardı, güzel, şık giysilerden yoksundular, çamaşır makineleri, kaloriferleri yoktu, ama yine de Cavit'le onun hayatından daha iyi bir hayattı onlarınki.

Onlardan hep uzak durmuştu, yürüyüşlerine girmemiş, toplantılarına katılmamış, dergilerini okumamıştı. O ne yapmıştı peki? Resim kursundan medet ummuştu.

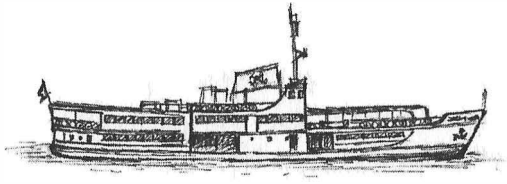
Meydandaki banklardan birine oturup gözlerini çay bahçesinin buharlı camlarından alamadı. Hava kararmaya yüz tutmuştu. Kitapçılar demir kepenklerini kapatıyor, zincirlerini bağlıyorlardı.

Büroya gidemezdi. Üşüyordu. Pasajlar sıcak olur da ne kadar vakit geçirebilirdi ki. Kahvede oturmayı hiç istemiyordu, her birinin birer kapan olduğunu düşünüyordu. Etrafı bakışlarıyla süzen adamlar çoğalmıştı. Cebindeki parayla bir otelde kalıp kalamayacağını hesapladı. Cavit neredeydi acaba? Polis onun adını da biliyor muydu? Bunu hesaba katmamıştı, otele de gidemezdi. Sokağa çıkma yasağı başlamadan annesine gitmeye karar verdi.

Vapur sıcacıktı. Deniz kıpır kıpırdı. Sözde bu akşam kursa gidecekti. Acı acı gülümsedi.

İnşallah evde, onu kötü bir sürpriz beklemiyordu.

Tahsilat

LOKANTA YAĞ kokuyordu. Peçeteleri acı sarı kalın kâğıttandı. Lekeli su bardakları, soluk çiçekli muşamba masalarda ters duruyordu. Duvarlarına gazete kesiği futbol takımı resimleri yapıştırılmıştı. Tezgâhın önünde toplananlar, tabldot tepsilerine yemek alıyorlardı. Döşemeye talaş dökülmüştü.

Elinde tepsisi, gözleriyle yer arayan Şahap usta, Nesrin'i görür görmez masasına geldi. İştahla bulgur pilavına kaşık sallarken hal hatır ettiler. Nebile'ye bir daha hiç rastlamamıştı, hepsi işten ayrılmışlardı, eskilerden bir tek Necla kalmıştı.

Nesrin yine de onu görebilmek umuduyla lokantanın her kapısı açıldığında eğilerek, içeri girenlere bakıyordu. İçeriye giren bir grup, mavi önlükleriyle masanın önünü kapatmıştı.

Sıra Sabri'ye gelince, sustuğunu fark etti Şahap ustanın. Kalın bıyıklarını çekiştirdi adam, bakışlarını çevirdi. Çarpık bir gülümsemeyle yeleğinin üst cebinden tabakasını çıkardı.

Ne olduğunu sordu Nesrin.

Kızarmış gözlerini devire döndüre anlattı Şahap usta.

"Önce çıraktı Sabri, matbaayı açtı kapattı, makineleri yıkadı, giren çıkandan, olan bitenden patronu haberdar etti. On dokuz yaşında hapse girdi. Üç kafadar kepengini indirip matbaada esrar içtikleri için. Sonra günün birinde çıkıp geldi bu. Patron kabul etti, büyük makineyi öğrettim, Heidelberg'de çalışmaya başladı. Fakat haftalığını alır almaz soluğu diskotekte alıyordu. Bir gece zor kurtulmuş baskından. Sabıkası olduğu için çok korkmuş. Epey payladım ama patrona söylemedim. Tuttu kalıpçıya geçti, biliyorum adam olmaz bu Sabri. Gene ben dayanamadım, patronla konuştum, geri döndü. Sabahat iyi kızdı. Evlenirse durulur diye düşünüyordum. Fakat bin pişmanım, başparmağını bıçağa kaptırdı."

Nesrin ürküntüyle çatalını bıraktı. Şahap ustanın gözlerinin daha da kızardığını hissedip çatalını tekrar eline aldı.

Sigarasını tablaya bastırıp kalktı Şahap usta. Sandalyesini düzeltti, lokantadan çıktı.

Vapura bindiğinde aklı Şahap ustanın anlattıklarındaydı. Oysa kendini Nebile'yi görmeye, arkadaşıyla dertleşmeye, sohbet etmeye hazırlamıştı.

Önünde iki bulutun dağıldığı berrak gökyüzü ve berrak deniz ta karşılara kadar uzanıyordu. Gideceği randevuya odaklanmak istediyse de arkasından gelen seslere kulak vermek zorunda kaldı. İki meslektaşla sırt sırta oturmuşlardı.

Genç ve sabırsızdı birinin sesi;

"Erken dönmemize patron kızmaz mı?"

"Hemen gitmeyiz, sahilde takılırız."

İlkinden ses çıkmadı. Öteki devam etti, "bugün Gedikpaşa'yı dolaştım, bir tane bağlayabildim."

"Ben Aksaray'daydım, kırk yere gittim..."

"Yeraltı çarşısına gittin mi?"

"O dekorasyoncularda tek kişi çalışıyor."

"Hiç belli olmaz diyor patron. Döşesan'daki sekreter kız yardım etti bana. Cumartesi tam birde gel, işçiler haftalıklarını almak için gelirler dedi."

"Oğlum ben de saat aldı sandım..."

"Kendi değil de kalfalardan biri aldı. Katalog bırakmıştım. Ama tahsilât için Cumartesi günü akşama kadar bekledim."

"Kız ne yaptı?"

"Mecbur bekledi o da."

"Cumartesi yarım gün değil mi?"

"Tamam da işleri bitmemiş, kız dükkanı kapatamadı, malzemeleri teslim alıyormuş."

"Ne konuştunuz kızla?"

"Hiç. Bir çay söyledi bana. Önündeki kitaptan başını kaldırmadı. Sıkıntıdan duvar kâğıdı kataloglarına baktım."

Sustular.

"Sigaran var mı?" dedi biri.

"Oğlum sen de aynı sokaklardasın. Ben nasıl buluyorum?"

Sigaralarını yaktılar.

"Bu hafta Özkan Çanta'da çay ocağında bekleyeceğim. Kızlar beni atlatmak için birbirlerinin haftalığını alıp dışarıda buluşuyorlarmış," dedi ince seslisi.

"Bunu çaycı söylediyse inanma, pis zampara, aklınca sana iki çay satacak. Oğlum bir kere kimse kimsenin haftalığını alamaz. Vaktinde git sen, paydos olmadan. Bakma ona!"

"Daha da ilk taksit!"

"Satmak mühim değil mühim olan tahsilât, kaç tahsilât yaptın bu hafta?"

"Hiç. Unkapanı'nda İ.M.Ç.'de çalışan bir kadın pahalı bir saat almıştı, gelmemiş işe..."

"Sakın patrona söyleme, hemen keser maaşından."

"İ. M. Ç.'nin o kadar büyük olduğunu bilmiyordum."

"Tabi oğlum, kaç blok, biter mi?"

"Kaç blok?"

"Beş altı olması lazım... İkametini doğru yazmamışsa patron uğraşır durur senetlerle."

"Eski çalışan diye güvenmiştim, bu hafta gene gideceğim, arkadaşları bilir."

"Benim de Metin Elyaf'dakini gözüm tutmadı, kurda benziyor adam."

"Kâzım mıydı?"

"Ne bileyim, unuttum adını."

"Boş ver! Herif benden pay istedi düşün! Onun gel dediği saatte de atölyede kimse kalmaz bir kere."

Vapur titreye titreye Kadıköy İskelesi'ne yanaşıyordu, Nesrin kalktı. Aklı Nebile'ye takılmıştı, onu görmek hevesi kursağında kalmıştı. Hep mektup yazmak istemesine rağmen erteleyip durmuştu. Nebile'nin yazmadığı konuyu merak ediyordu. Vapurdan inerken saatine baktı, randevuya bir saat beş dakika vardı. Birden aklına geldi, bunu şimdi yapabilirdi.

Sahildeki, içeri doğru ilerledikçe loşlaşan uzun dikdörtgen şeklinde çay bahçesinin üstü kapalı bölümüne gitti. Pek müşteri yoktu. Zikzaklar çizerek masaların arasında yürüdü.

En dipteki masaya oturur oturmaz kaleme sarıldı:

Sevgili Nebile,

Göndermiş olduğun mektubu aldım. Sana hemen cevap yazamadım, sakın bana darılma, çünkü halletmem gereken bir sürü iş çıktı. Seninle görüşebilme umuduyla bugün de yemek yediğimiz lokantaya gittim. Tıpkı o havasız, berbat bodrumda çalıştığımız günlerdeki gibi, sohbet ederiz dedim, Cumartesi olduğu için uğrayabileceğini düşündüm. Şahap ustayla karşılaştım, çok memnun oldum tabii ama seni göremeyince üzüldüm Nebile.

Neyse, ben garip bir yerde daha çalıştım epey. Bizimki gibi ama o kadar iğrenç değildi. On basamak merdivenden iner sonra uzun dar bir koridordan geçerdik. Dergi en uçtaki odadaydı. Bu oda da uzunlamasına kontrplakla iki bölmeye ayrılmıştı, büyükçe olan Patronun, öteki de dergideki her işi yapan Engin'le bizimdi. Penceresiz, karanlık, hap kadar bir kutuydu yani. İki masayla sandalye zor sığıyordu.

Engin siyasetten konuşmaya o kadar meraklıydı ki benimle tartışmak için fırsat gözlerdi. Arada bir sınamak ister, bir şeyler sorardı. Sonra masada tomar halinde duran gazetelerden kendi görüşlerine uygun bir yazı bulmak isterdi. Boşunaydı.

Nitekim ben de sıkılmıyordum. İşim tashihlere bakmak, okurlara cevap yazmak, haftalık yazımı hazırlamaktı. Garip bir yerdi, öğle yemeğinden sonra patron odasında kestirirdi. Makinist de işi olmadığı zamanlar kâğıtların üstüne çıkardı.

Engin'le karşılıklı otururduk, bambaşka bir adam olurdu. İyi, duygulu. Şairliği tutardı, iri sözlerden, uzun karışık cümlelerden başım dönerdi, pek anla-

mazdım, sadece ahenkli gelirdi kulağıma. Günler eğlenceli geçerdi doğrusu.

Senin anlattıkların içimi ısıttı Nebile, seninle konuşmayı özlemişim, keşke bugün görüşebilseydik ne güzel olurdu. Neyse, benim Kadıköy'de işim bu akşam bitiyor, bunları da oradan yazıyorum sana, renk renk mavi, renk renk yeşil bir Kadıköy denizine bakarak. Bu saatte herkes işinde, yalnız emekliler, işsizler pinekliyor kahvede. Keşke sen de olsaydın dedim kendi kendime, severdin, hoşlanırdın.

Bir süre de burada muhasebe bürosunda çalıştım, iki ortaktılar, daha doğrusu iki arkadaş, bir tanesi hiçbir şey yapmak istemiyordu, patron ya, birileri bir şeyler yapsın o sadece gelip gitsin, tuhaf bir adamdı, içine kapanık. Öteki tam tersine uyanık, her şeyin farkında ama neye, kime tutunacağına karar vermiş değil. Beni işten çıkarmalarının sebebi de herhalde aralarındaki anlaşmazlık. O işi Fikirtepe Eğitim Enstitüsü'nden bir arkadaş sayesinde bulmuştum, on parmak daktilo bilen birini arıyorlarmış, muhasebeden de anlayan, muhasebe dediğime de bakma, daha çok öğrenci tezleri yazıyordum. Neyse bu arada bizimkilerin o okulda işleri çok zor, okula grup halinde gidip gelebiliyorlar, zaten üç gün açıksa bir ay kapalı okulları.

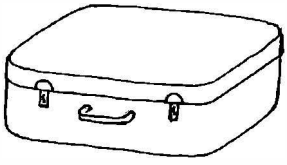
Dün erkenden ayakkabı fabrikasına gittim Beykoz'a, dergi için işçilerle görüşmeye. Düdük sesleri, kaynaşan insanları, dumanı yok, ne zamandır grevdeler. Oraların havası başka türlü. Birbirine karışmış kokular, şiddetini artırdıkça alışılıyor. Grev uzun süreceğe benziyor. Biraz daha dayanabilseler isteklerini kabul ettirecekler.

Adresini yazdığın için sağ ol. Ben karşıya geçtikçe lokantaya uğruyorum, bazen arkadaşlarla orada buluşuyoruz, yemek yiyoruz. Mektubundaki konunun ne olduğunu merak ettim doğrusu Nebile, keşke yazsaydın. Montaj için de o kadar üzülme, kitap kullanılmaz halde değildir herhalde. Selim gibilere gelince, gördüğün gibi politik sürtüşmeler her yerde. Bizim okulu ise çok istediğini biliyorum ama dünyanın sonu değil ki Nebile, seneye de girersin sınavlara. Bu arada Fikirtepe'deki eğitim enstitüsü daha puanını açıklamadı, orayı rahatlıkla tutturabilirsin, çok sağlam tipler var orada.

Cevabını bekleyeceğim canım arkadaşım.

Nesrin.

Yolcu

YAZDIĞI ROMANI bir kenara bırakması için Edebiyatseverler Derneği'nin İzmir'e daveti bahane oldu. Üniversite hocası genç kadının aşkta yaşadığı hayal kırıklığı basmakalıp bir konuydu zaten. Ayrıca farkına varmıştı ki tasarladıklarının değişik bir yanı yoktu, boş umutlarının eski anıları bir kez daha su yüzüne çıkmış, ilk kitabına benzemeye başlamıştı.

Öte yandan cevval kadın yazarlar birbirinin benzeri kitaplar çıkarmışlar, dergi sayfalarında bile aşk konusunda at oynatıyorlardı. Oysa kendisi aylarca yüz elli sayfayı doldurmaya uğraşacaktı. Böyle bir roman için bütün o umutsuzluk nöbetleriyle odasında yorucu saatler geçirmeye yeniden katlanmak istemiyordu.

İlk romanına iki yılını vermiş, onu sarsıntı içinde bırakan duygularla, yorucu çabalarla ve günlerce süren tıkanmalarını aşarak yazmıştı. Sonunda yayınlamayı başarsa da ne bir tepki

ne yüreklendirici bir söz duymuş, akademisyen arkadaşları özellikle de kadınlar görmezden gelmişti. Romantik özlemlerini anlattığı gerekçesiyle yayıncılar tarafından defalarca reddedilmiş, cesareti de kırılmıştı. Ne var ki bu noktadan öteye gidemeyeceğini kabul edemiyordu.

Haftalardır düşünüp bulduğu cinayet konusu da tavsamıştı. Ne zaman böyle bir roman yazma düşüncesine kapılsa, olay örgüleriyle baş edemeyeceğinden gözü korkuyor, sabırlı olmadığını biliyordu.

Moda'da otururken tanıdığı kadın ressamı yazmaya başladıysa da kağıda dökerken konu dağılmıştı. Komşusunu yitirdiği için bunalımda mıydı, yoksa beceremediğinden mi bilmiyordu.

İzmir'i özlediği bile olurdu. Esasen uzaktan neyi özlediğini bilmez, gider gitmez de bu duygusu sönerdi. Yine de zaman zaman çocukluğunun geçtiği şehrin lokantalarına girmek, otobüslerine binmek isterdi doğrusu. Birkaç gün için rapor uydurmuştu, küçük tatiline hafta sonunu da katacak, işi bittikten sonra da Çeşme'ye uzanacak, rahatlayacak, havasını bulursa biraz da çalışacaktı. Bu amaçla hatırı sayılır bir yığın oluşturan notlarını büyük bir zarfa doldurup valizinin en altına yerleştirmişti.

Eski bir dost gibiydi İzmir. Tepesinde yelpaze gibi dalgalanan yaprakları, gövdeleri tıraşlı palmiye ağaçlarıyla Kültürpark püfür püfürdü. Toplantıda önlerinde isimleri, masaya dizildiler. Ağarmış top sakallı, pasaklı bir yazarla yan yana oturduğu için nezaketen konuşmak zorunda kaldı. Adam karısından ayrıldıktan sonra İzmir'in kıyı kasabalarından birine yerleşmişti, salonu dolduran kolejli kızların konuşmacıları dinlemeyip, kendi aralarında gülüşmelerine sinirlenmiş, fır-

sat buldukça başka bir yöreye alışmanın zorluğundan, yalnızlığından yakınıp durmuştu. Toplantı bittikten sonra verilen kokteylde, kıpkırmızı bir yüzle bu defa da ballandıra ballandıra taşranın nimetlerini anlatmıştı.

Tansel çıkışta yazarın bir şeyler içme teklifini kabul etmedi. İmzalayıp verdiği kitabını karıştırmış, üzerine bir rehavet çökmüştü, sanki anlattıklarını yazmıştı adam.

Yorulmuş, huzuru kaçmıştı. Hemen o gece dönmek istemiş, havaalanın uzaklığı, beklemeleri aklına gelince otobüsle gitmeye karar vermişti. Öte yandan çantasındaki taslak zihnini sürekli meşgul etmişti. Ressamın yükseliş ve düşüşünü yazma fikri aklına yatmaya başlamıştı. Bunu otobüste rahatça düşünmek istiyordu.

Halkapınar'daki otobüs terminalinden otobüse bindi. İkinci sırada yer bulmuştu, yanı da boştu. Ceketini çıkarıp katladı. Bir an önce İstanbul'a dönecek, evde çalışacaktı.

Otobüs hareket etti ama önündeki koltuklarda oturan iki genç kızın sere perpe konuşmaları, kafasının gerisinde bir yerde için için kaynayan, tatlı tatlı karıncalanan düşüncelerin, kitabın başlığı için düşündüğü sözcüklerin bir araya gelmesine engel oluyordu. Onlar konuştuğu sürece dikkatini toplayamayacaktı. Daha yola çıkar çıkmaz başlamışlardı.

Alçak sesle konuşmalarını rica etsem mi diye birkaç kez düşündü, sonra vazgeçti, kendiliğinden susarlardı nasılsa. Herhalde gazetede, kitapçıda ya da benzer bir yerde çalışıyorlardı. Ama sanki sohbet etmek için otobüse binmişlerdi de konuşacakları çok şey olduğundan kısa yol yetmeyecekti, şehirlerarası otobüsü tercih etmişlerdi, öbür yolcular ne der, rahatsız olur mu, hiç umursamıyorlardı.

"Öyle sıkılmıştım ki orada, kalın kalın sözlükler, düşünsene..."

"Compugrafik'te miydin?" diye sözünü kesti öbürü, saçları kabarıktı. "Ah onu bilmez miyim? İtalik yazılacaksa kalk, makinenin kapağını aç, italik başlığı tak. Yerine geçip o kelimeyi yaz. Normal yazıya geçebilmek için hop, yeniden kalk. Boyunu aşan makinenin kapağını tekrar kaldır, topu değiştir. Dipnota geldiğinde yine fırla yerinden, sekiz puntoyu tak..."

"Yok, o değil, sen yazdıkça yeşil satır önünden akıyor hani... "

"Cağaloğlu'nda nerede var ondan?

"Hay Allah söylemedim tabii, Tünel'deydi yayınevi..."

"Onda da rulo halinde mi çıkıyor yazılar, film kâğıdına yani?"

Kıvırcık saçlının hemen atılıp öbürünün sözünü kesmesi Tansel'in dikkatini çekti. Arkadaşını dinlemiyordu sanki. Koltuğa yaslanıp dışarıyı seyretmeye koyuldu.

Meziyet Hanım'ın yaşamının romana aktarılmayı hak ettiği düşüncesi kız kardeşine aitti. Buna neden heveslendiğini de sıralamıştı kadın. Öldükten sonra günlüklerini atmaya kıyamamıştı. Defterler elindeydi ama bir kardeş ya da eşin özgün ve ilginç bir biyografi yazması mümkün değildi. Ağzı sıkı birinin çalışmasını istiyordu. Eğer bir dost olarak benimserse rahatlayacaktı. Kendisinin gizlilik konusundaki hassasiyetinden ve onun rızası dışında hiçbir bilgiyi kitapta kullanmayacağından emindi.

Durmadan anlatıyordu koridor tarafında oturan. Yüzü ötekine dönüktü. Beyaz gömleği, parlak siyah yeleğiyle gelen görevli, ellerine plastik bardakta birer su tutuşturduğunda bile susmadı.

Dinlemeyeyim diyor, olmuyordu. Arkalarda bir yere mi gitse? Ortada çocuklu bir aile var. Orada da rahat edemeyeceği belli.

"Roman sözlük gibi değil, okuyorsun."

"Haa onu diyecektim, dizdiğim romanda kadın kocasını öldürmüş, mutfakta kendine bir kahve yapmışken çıkış saati gelmişti..."

"Hah işte Hayriye'ye sor, bir kelime söyleyemez, ne dizdiğini bile bilmez..."

"Şeyi diyecektim, devamını merak edip kitabı eve götürmüştüm..."

"Eee, ne oldu?"

"Asıl ertesi gün kitabı evde unuttuğumu söyleyecektim, vapuru kaçırmak telaşıyla."

"Aa! bir sonrakine binerdin?

"Hep sekiz on beşe biniyorum ben."

Bunu söylerken sesi kısık çıkmıştı. Sanki mırıldanmıştı.

"Ne yaptın peki?

"Çantamdaki Panait Istrati'nin kitabını dizdim. Bütün gün birisi odaya girecek, anlayacak diye gerilerek."

"Boşu boşuna!"

"Ertesi gün benim parmaklarımı göremezdin ama hem bildiğim metni dizmekte zorlandım, hem bitirmek gerekiyordu.

"Bitirebildin mi bari?"

"Bitirdim de akşam ellerimi önce sıcak sonra soğuk suya batırdım," derken elinde bardak, batırıp çıkarma hareketleri yaptı. Suyun birazı koridora sıçradı, aldırmadı, kolunu silkelerken, "musahhih kitabın devamını başkası mı dizdi, çok tashih çıktı, demiş."

Tansel koridor tarafında yaslanmış, ön camdan yola bakıyordu. Önlerindeki taşıtların hızıyla ağır ağır şehirden çıkıyorlardı. Meziyet Hanım'ın temizlikçi kadına yıpranmasın diye perdeleri yıkatmadığını, halıya el sürdürmediğini, sadece tablolarının tozunu almasına izin verdiğini, kardeşinin şikâyetlerini yazacak mıydı?

Onun karanlık, toz ve boya kokan evini, artık fırça kullanamadığını, parmaklarıyla resim yaptığını hatırladı. Güneşin batışını yakalamak için Moda İskelesi'ne koştuğunu anlatışı, sisli puslu, küçük tablosunu hediye etmesi, çukura kaçmış solgun gözleri, gülümsüyor mu, ağlıyor mu belli olmayan yüz ifadesi gözünün önünde belirdi.

Kızlar birer sigara yakmışlar. Dumanlarını üfleye üfleye gazetedeki günlerine geçmişlerdi. Cam kenarında oturan pikajdaydı. Öbürünün bölümünü anlamadı, başını kaçırmıştı. Birbirlerinin sözünü keserek servistekileri uzun uzun çekiştirdiler. Gececileri ihmal etmediler, istekleri hiç bitmezdi. 'On sekiz punto k'yı' koltuklarında yığıla yığıla gülerek andılar, mum makinesini bozan da oydu. Bir akşam işleri bitmişken gelen mühim bir haberle manşet değişmiş, çıkamamışlardı. Tam o sırada otobüsün ışıkları söndürüldü. Bana mısın demediler, seslerini biraz indirip sohbetlerini sürdürdüler. Tansel, mühim haberin ne olduğunu anlayamadı.

Meziyet Hanım akşamları, ince dudaklarını özenle boyar, topuklu iskarpinlerini giyer, yakası kürklü siyah mantosuna sarınır, geniş kenarlı şapkasını alır, koltuğunun altında Cumhuriyet Gazetesi, Moda Çay Bahçesi'nin yolunu tutardı. Bulmacasından ilanına kadar gazetesini okur, sadece okuyup bitirdiğinin ertesi günü tekrar gazete alırdı, bazen bir haftada

bitirebildiğini söylerdi, bazen üç günde, kimi gün güneşin ve denizin renklerine dalar, gazete on günde biterdi.

Tansel onun tablosuna da şaşmıştı, sakız ağaçlarını ve çay bahçesinde oturanları pastel renklerle çizmiş, denizin ortasına da Kız Kulesi'ni de kondurmuştu. Oysa Kız Kulesi, Moda'dan görünmüyordu.

"Makine aldım," diyordu biri, hangisiydi anlamadı, "taksitle, bir karışa bir karış..." Otobüs ani bir fren yapıp, hepsi birden yalpalanırken bağırdı; "Ne koyacak yer var, ne yer tutacak para!"

Tansel dönüp baktı, başka duyanlar da vardı belki ama herkes kendi dünyasındaydı.

Büro bulmasını, gözünü karartıp kiralamasını bütün ayrıntılarıyla anlattı, evden tül perdeler götürmüştü, ilk gün hanı kapatıp onu yukarıda unutup gitmişlerdi. Otobüs bir çukura daha girip çıktı, sesi titrediyse de devam etti; hafta sonları makineyi bohçalıyor, eve taşıyordu, eski çalıştığı yayınevi tipo kitapların dizgisini ona vermişti.

Öndeki taşıtların hızıyla bir şehrin içinden geçiyorlardı. Neresiydi, ilgilenmedi. Cam kenarına geçti, dirseğini pencereye dayadı.

Taslağı bir yalnızlık kitabıydı ama anlatım neredeydi, kendi cümleleri neredeydi? Aklı bir Meziyet Hanım'da, bir onlarda uykusu gelir gibi oldu. Parmaklarını saçlarına geçirdi, her şeyi unutmak, uyumak istiyordu. Meziyet Hanım'ı, huzurevinde ziyaret edememişti, kız kardeşine göre kimseyi kabul etmiyordu, bunu öğrendiğinde farklı duygulara savrulmuştu. Karışık olan sadece çekmeceleri değildi.

Cam kenarındakinin kalktığını gördü, yüzünü seçemedi, mantosunu çıkarıp katladı. Otururken, "İzmirli yazarlardan

biri kendi kitabını hediye etti, sonra da başka bir kitap verdi, yazarı arkadaşıymış imzalatmamı rica etti, tabii haberi yok kadının."

"Kimin kitabı?"

"Tansel Poyraz, hiç duymamıştım!"

Koltuğunda yayılmış, yarım kulakla onları dinleyen Tansel'in gözleri sonuna kadar açıldı. Konuşan hangisiydi anlamadı, şaşkınlığından sesleri karıştırdı.

"Beylik laflar, parlak mekânlar, hiç ilgimi çekmedi. Ayrıca kişileri yargılayan, kendi yaşantısına göre değer biçen bir havası var."

Tansel karanlıkta kıpkırmızı oldu. Hırsla bacak bacak üstüne attı. Kızın bilgiç ses tonuna da sinirlendi. Uygun kelimeyi bulamadı. Bu garip duruma hiçbir kelime uymuyordu.

Dikkati dağıldı, bir an ne dediklerini anlamadı, odaklanmaya çalıştı.

"Ben okudum onu," dedi kalın sesli. "Eski işyerimde arkadaşım vermişti, tuhaf bu yeni romanlar, yapay mı yapay. Ya da çok kişisel."

"İmzalatmadım zaten ama uzaktan gördüm kadını, kat kat kalıp gibi saçlarıyla hırçın bir öğretmeni andırıyordu, kapaktaki resmiyle hiç alakası yok."

"Bana kalsa bölüm demek yerine başlık koyardım ki o bölümde ne olduğunu anlaşılsın."

"Hoşuma giden bir yer Heybeliada oldu."

"Hah işte, başlığı olsa Heybeliada'yı belki bir daha okumak istersin. Sonra hiç konuşma yok, blok blok tasvirler, konuşma olsa adamın nasıl biri olduğunu, ne düşündüğünü anlardım zaten," derken otobüsün ışıklarının aniden yanmasıyla hepsi birden irkildi. Aynı anda mikrofondan anons sesi yükseldi. Otobüs yoldan saptı, mola yerine gelmişlerdi.

Tansel hemen indi. Önlerinden geçerken onlara bakmadı. Aklı hâlâ söylediklerindeydi. Önce yüzünü yıkadı, yıkarken de onları dinlememeye karar verdi, uyuyacaktı. Sonra açıktaki masalardan birine oturdu, kendine gelir gibi oldu. Garson geçerken sormadan bir bardak çayı önüne bıraktı. Bir yudum alınca midesi bulandı, çay simsiyahtı, soğumuştu. Kalkıp otobüsün etrafında dolaştı, uzaktaki tepelerin suskunluğuna bakarken aklına onlarla konuşmak geldi.

Birden o biçimsiz saçlının söylediklerini hatırladı, tanışsalar, kıskanıyor diyecekti. Çantasından bir sigara çıkardı. Dumanı acı acıydı, başı döndü. Düşündükçe sinirlendi, onlarla konuşabilse ikisine de külahı ters giydirecekti. Sigarasını bitirdiğinde biraz sakinleşmişti. Böyle ahkam kesenlere verilecek en iyi cevap sessiz kalmaktı. Muhatap olmaya değmezdi.

Göz ucuyla lokantaya doğru baktı, omuzlarına mantolarını almışlar, en uçtaki masaya oturmuşlardı, alınlarına vura vura gülüyorlardı, olacak şey değildi. Bakmayayım, bana ne dedi, başını çevirdi, sonra ne yaptıklarını merak etti. Bir gözü onlarda biraz gezindi, sonra otobüse bindi. Yolun bundan sonrasında uyuyabilseydi bari.

Yeniden yola koyulduklarında kızlar büsbütün kendilerini bıraktılar, sanki otobüste olduklarını unutmuşlardı ama Tansel'in müdahale etme isteği kalmamıştı. Kendini yorgun hissediyordu.

Koltuğa başını yasladığında yeniden onlarla konuşmayı düşündü. Şimdi iki çift laf etse, kim bilir ne kadar şaşırırlardı? Ön camdan yola bakarken farkında olmadan bir kendi söyledi, bir onlara söyletti, neden sonra kendi kendine tartışırken uyuyakaldı.

Otobüsün fren yapmaya başladığını hissedince uyandı. Hava aydınlanmıştı. Önündekiler hâlâ yarı fısıldayarak sohbeti sürdürüyorlardı. Cam kenarındaki koltuğa dayanmış, başını hafifçe öbürüne doğru çevirmiş, uyuyor mu, dinliyor mu belli değildi. Burnu büyük ve eğriydi.

Gözlerini kapattı, kulağı onlardaydı.

"Kitabını ne yaptın?"

"Söylemedim mi sana, yayınevi basmadı. Her okurun ilgilenmeyeceğinin farkındayım, Cağaloğlu'ndan sıyrılmam lazım."

"Sen de adanın tatlı tatlı esen yellerini anlatsaydın."

"Silip değiştirdikçe ne bir roman doğacak, ne bir derinlik kalacak zaten..." derken sesi, Harem garajında inecekler için yapılan anonsa karıştı.

Otobüs durdu, kıvırcık saçlı indi. Öbürü arkadaşına el salladı. Otobüs karşıya geçeceklerle hareket ettiğinde Tansel'e sanki tamamen boşalmış gibi geldi.

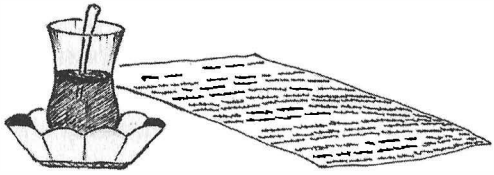
Karşıya geçtiklerinde kız kalktı, giyinirken bakışları karşılaştı.

Tansel de hazırlandı, inmeden önce durdu, ona elini uzattı, "ben Tansel Poyraz," dedi, gülümsedi.

Kızın bakışları yumuşadı, şaşkınlıkla o da elini uzattı, tokalaştılar.

Tansel soluk, beyaz elleriyle ceketinin önlerini tutarak otobüsten indi.

Mektup

GÜNLERDEN CUMARTESİYDİ. Nebile, o gün paydostan sonra postaneye gittiğinde posta kutusunda kenarları mavili kırmızılı bir zarf buldu. Üzerinde adı yazılı değildi. Nesrin'dendir diye düşündü.

Son anda bindiği vapurda zarfı kenarından aceleyle yırttı. Göğsü ine kalka iç içe katlanmış çizgili dosya kâğıdını açtı. İmza yerinde okunaksız bir karalama vardı. Engin, Sezgin, Tekin veya benzer isimde birisi zor okunan el yazısıyla, bu ay mahkemeye çıkacaklarını, toplu davanın uzadığını, salıverilme ihtimalinin yüksek olduğunu, her şeyin yoluna gireceğini söylüyordu. Nesrin'e neden hiç yazmadığını soruyordu, mutlaka bir terslik vardı ya da idare engellemişti, yazdıkları eline geçmemişti. Bu defa işi şansa bırakmamış, arkadaşının posta kutusuna yazmıştı, ziyaretine gelen annesinden postalamasını istemişti.

Ama bu imkansızdı, posta kutusunu sadece Nesrin biliyordu. Dönüp, kırış kırış, yeşil denize baktı. İnsanın hapse girmesi böyle bir şeydi demek, hiç tanımadığı birine mektup yazıyor, arkadaşına ulaştıracağını varsayıyordu. Nesrin de ne kadar acımasızdı. Belki alıyordu mektupları, yırtıp atıyordu. Ya da işi başından aşkındı, mitingler, toplantılar, cenazeler, hiç vakti olmamıştı. Mektubu okumaya devam etti.

Burada yıllardır hiç aklıma gelmeyenleri hatırlıyorum. Unutulmuş, çok eskide kalmış bir anı beliriveriyor durup dururken. Öyle ki işler güçler, dergidekiler çok uzaklarda gibiler. Belli bir saatten sonra herkes en çok ailesi ile ilgili konuşur. Aslında kimsenin yakınları kimsenin umurunda değildir de dinlerler ki kendilerinkinden söz edebilsinler.

'Babaannem ölmeden çıkabilsem' diyor Remzi, evden pek haber alamıyor. Kardeşlerinin her biri başka yerde, biri yurtdışında, biri askerde. Liseye giden kız kardeşi evde, o da sürekli mektupları karıştırıyor, adresler doğru da içlerini. Askerdeki ağabeyine yazdığını bizim Remzi'ye göndermiş. Remzi okudu ağladı, okudu güldü. Bize de okudu. 'Ağabeyi, bayramda izin al gel. Babaannem eskisi gibi varlı vakitsiz üstünü başını batırmıyor. Geçen bayram kahvaltı etmeden çıkıp gitmiştin, tam sofraya oturacakken.' Böyle depreşti Remzi'nin babaannesini görme tutkusu. Rüyasında başörtüsü gözlerine kaymış, gecelikli kolları göğsünde, upuzun yatıyormuş.

'Babam evi satacak, İstanbul'a taşınacaklar' diyor Yaşar. Kahvede, mahallede rahat yokmuş. Adını radyoda duyar duymaz yola çıkmış babası, düşmüş

Ankara sokaklarına, bulmuş Aydınlıkevler'deki evi. Anlatırken pek üzülmüşe benzemiyor ama. 'Kapıyı Hüseyin açmış, saç baş perişan. Ev darmadağınık. Somyada üstüyle başıyla biri. Uykuda. Odanın ortasında dikilmiş bir süre babam. Oğlum, buraya geldiğimi bilmesin demiş, beklememiş.'

'Kızım yürüyormuş,' diyor Hüseyin. Haliyle gözlerinin içi gülüyor. Ama kızını görememiş daha. Annesi bakıyor. Annesine yazmayı tasarlıyor, sonra tek başına gelemeyeceğini hatırlıyor. Yutkunuyor.

Ben de rejim yaptığı için kız kardeşimi azarladığımı anlattım. 'Amerikan emperyalizminin etkisi' demiştim. 'Küçük burjuva alışanlıkları.' Oysa orta sondaydı daha. Yaz tatilinde eve gittiğimde ille de eleştirecek bir şeyini buluyordum. Yatağının altında biriktirdiği 'Hey' dergilerine kızdığıma da pişmanım şimdi. Bilsen, bugünlerde bende bir tiksinti bu basmakalıp laflardan.

Vapur, neredeyse boşalmıştı. Çıkışa koştu Nebile. Kapılar açılmış yeniden dolmaya bile başlamıştı, kalabalığın arasından zorlukla inebildi.

Evde, ortalığı pasta kokusu almıştı. Komşu kadınlar misafir odasının koltuklarını doldurmuştu. Sırtlarında hırkaları, ellerinde işleri, hep bir ağızdan konuşuyorlardı. Mutfakta çaydanlık kaynıyor, bardaklar tepside soğuk soğuk parlıyordu. Rahatsız bir gün geçirdi.

Ancak akşam yemeğinden sonra yalnız kalabildi. Yatağa oturdu sırtını duvara dayadı, mektubu açtı, radyoda haberler okunuyordu, içerden tabak çanak sesleri arasından "karşıt

görüşlü öğrenciler", "çatışma", "boykot" kelimeleri duyuluyordu, sesini biraz indirseler diye düşünürken annesi mutfaktan, "bak ki huzur var mı!" diye söylendi sesli sesli. Elinde mektup bekledi. Annesinin sesi daha yakından geldi. "Şimdi de boykot icat oldu, hayırlısıyla bitseydi şu okul, yüzüp kuyruğuna getirdi!"

Düşüncelere dalmış halde mektubu yatağın üstüne bıraktı. Yine ağabeyiyle ilgili sayıp dökmeye başlamıştı annesi; buralarda ne işleri vardı, hâlâ üzülüyordu komşularından ayrılmasına, burma bileziklerinden olmasına, hangi birine yansındı. Musibet bastı mı her taraftan basardı, hep o ahmak çırağın hatasıydı, gözünü açmamıştı, talaşlar tutuşmuş, duralitler, suntalar, keresteler neyse de zarar görmüştü planya, freze, rende.

"TRT haber merkezinin hazırladığı haberleri dinlediniz" ve gonk sesi giderek azaldı, arananların isimleri başladı. Mektubu açtı, annesi radyonun sesini kısmıştı ama kadın spikerin isimleri tane tane sayan sesi daha net duyuluyordu: "Necati Erdem, İsmail oğlu, Nadide'den olma, 1955 doğumlu, Erzurum merkez nüfusuna kayıtlı. İrfan Hancıoğlu, İsmet oğlu, Emine'den olma, 1958 doğumlu, Tokat ili Zile ilçesi nüfusuna kayıtlı. Kemal Seçkin, Şaban oğlu, Sakine'den olma, 1950 doğumlu, Adana merkez nüfusuna kayıtlı. Nihat Tanrıkulu ..."

Mektubu yatağın üstüne bırakıp banyoya gitti. Aynada dişlerini fırçalarken birden gözleri korkuyla doldu, annesi her an odaya gidebilirdi. Alelacele ellerini kuruladı. Havluyu astığı gibi salona koştu. Babası sedirde uzanmış, gözlerini kapatmıştı. Annesi mutfaktaydı, onu görünce atıldı, "çay koyuyorum, bu saatte ne uykusu böyle?" Nebile, "geliyorum," derken yatak odasına koştu. Mektubu yatağının altına sakladı. Döndüğünde spiker listeyi bitirmişti. Sesi sanki pürüz-

lenmiş, "Görüldükleri yerde... Güvenlik güçlerine... Kanun gereği..." mırıltı halinde duyuluyordu.

Televizyonun karşısında çaylarını içtiler. Beraber ve Solo Şarkılar'a bakıyordu ama aklı Nesrin'in arkadaşının yazdıklarındaydı; bir ara tuvalete gittiğinde mektubu da almış, kapıyı kilitleyip rahat rahat okumuştu.

O gece uyku tutmadı. Sabaha doğru kalktı, başucu lambasını yakıp mektubun sonundaki notu tekrar okudu. Süslü el yazısını güçlükle söktü. "Remzi Çiftçi'nin babaannesinin durumunu merak ediyoruz. İlgilenip sağlıklı bir haber verebilir misin?" O sırada oda kapısının buzlu camı aniden aydınlandı, tuvaletin ışığı yanınıştı. Hemen lambayı söndürdü.

Keşke şu Engin, arkadaşlarını anlatmak yerine şöyle dolu dolu bir mektup yazsaydı. Karanlıkta doluya koydu almadı, boşa koydu dolmadı. Engin hakkında daha çok şey bilseydi keşke. Hangi dergideydi acaba? Tahir'i tanıyor olabilir miydi? Öğrenmek için neler vermezdi. Yazdıklarından ona bir hayat tahmin ediyordu ama mektup yazmaya kalkışabilecek kadar değildi, kurmaktan yoruldu.

Gün ağarıyordu. Yataktan çıkıp pencereye gitti. Perdeyi araladı. Binaların, ağaçların hatları belirmişti. Dışarıyı hiç böyle görmemişti, perdeyi kapattı.

Yeniden yatağa girip yorganı başına çekti. Nesrin posta kutusu adresini, acaba neden Engin'e vermişti? Birden kafasına dank etti, yoksa onun da başı belada mıydı? Bu yüzden mi haber verememişti? Bu hiç aklına gelmemişti.

Yüzünü yastığın altına gömdü. Gidip Büyük Postane'nin bütün kutularını açmak istedi. Bütün o mektupları götürüp denize dökmek istedi. Bütün o küçük anahtarlarını vapurdan fırlatmak geldi içinden, dalgalar yutsun, yok etsin istedi.

Pazar akşamı evde yalnızdı. Önce Engin'e yazmaya niyetlendi. Elinde kalem masanın başına otururken, saatine baktı, daha vakit var, diye düşündü, annesiyle babası alt kattaki komşuya gitmişlerdi. Masanın başına geçti defterini açtı, ortasını bulup bir yaprak kopardı.

Kâğıt önünde duruyordu. Tırnaklarını inceledi. Bir yandan bu cesareti veren yalnızlığın ve akşamın kışkırtıcılığına kapılmaktan çekiniyordu. Öte yandan mektup Bayrampaşa'dan postalanmış diye bakalım cezaevi Bayrampaşa mıydı?

Duvardaki saate baktı. Dokuza on var. Annesiyle babası on birden önce gelmezlerdi.

Aslında Remzi'ye yazmak istiyordu. Nasılsa kız kardeşi mektupları karıştırıyordu. Bu aklına geldiğinde içini daha önce hiç bilmediği bir ferahlık sardı. Öte yandan mektubun yazılması başka, gönderilmesi bambaşka bir şeydi. Kalemi eline aldı. Sağ üst köşesine tarih attı. Kalemi dişledi. Remzi nasıl biriydi acaba? Biraz önce ucunu sivrilttiği kurşunkalemi can sıkıntısıyla yeniden yonttu. Birden kâğıdı önüne çekip yazmaya başladı:

Ablacığım, seni çok özledim. Burada öyle yalnızım ki!

Kendiliğinden dökülen bu cümle gözlerinin dolmasına yetti, içini saran üzüntüyle yazmaya devam etti.

Filiz ağlamaklı bir kız, ne göreni var ne fark edeni. Benden büyük, her sene kalmış, çift dikiş anlayacağın. Bitişik apartmanda oturuyorlar. Birlikte geçirdiğimiz günleri çok çabuk unuttu? Hoş, sadece Filiz mi? Kızların hepsi aynı.

Durdu. Böyle damdan düşer gibi olmazdı. Sonra alabildiğine kuruydu. Defter yaprağını özenle, yırtmadan ikiye ayırdı. Yazdığı sayfayı buruşturup attı.

Söze neresinden başlayacağının hesabını yapmayı bıraktı. Nasıl olsa temize çekecekti:

> Suat'la Filiz evleneceklermiş. Aramızdan su sızmayan Filiz'in tutup ona mektup yazmasına çok üzüldüm. Karşı evde oturan o sıska, gözlüklü adamdan Filiz'e bahsetmekle hata etmişim.

Yazdığını okudu, ablası bunlardan ne anlayacaktı? Filiz kim, Suat kimdi? Onlardan başlamasa? Hiç yazmasa? Ya ne yapacaktı o zaman? Kalkıp odanın içinde dolandı. Yüreği sıkışıyordu. Yeniden masaya oturdu.

> Filiz, okulun son günlerinde anket defterini getirdi. Anket defteri de ne demekti? Filiz buna çok şaşırdı, bilmediğimi anladı. Meğer "en sevdiğiniz renk, artist, film," gibi sorularmış, cevaplandırdım ama ben de şaşırdım, Filiz bunları biliyordu zaten, öbür kızlarınkini de biliyordu, insan arkadaşını tanımaz mı? Hepsi de 'bana bu defterde bir sayfa ayırdığın için' diye aynı laflarla teşekkür etmişler. Her neyse baktım ki karşımızdaki evde oturan Suat da cevaplandırmış soruları, adını Filiz'den öğrenmiştim, sürekli bizim pencerelere bakıp duruyordu, kim bilir ne kadar çok kitap okumuş ve bu yüzden gözlük kullanıyor diye düşünüyordum. Ama ne gezer, hiç beğenmedim cevaplarını. O günden sonra bende bir soğuma, bir hayal kırıklığı, gel de bu adamdan hoşlan, gel de gıcık olma. Bunları da defteri

geri verirken Filiz'e aynen söyledim, ne de olsa içtiğimiz su ayrı gitmezdi. Suat'ın bizim evi gözetleyip durmaktan şaşı olacağını, bir görüntüye âşık olacak kadar zavallı olduğunu da söylemiştim. Filiz de tutup hepsini ona yazmış, kim bilir belki de abartmış birinin üstüne beşini katmıştır.

Bunları okulun son günü, ne zamandır onda olan kitabımı geri verdiğinde arasından çıkan mektuptan öğrendim. Belki de farkında değil sivri akıllı. Mektup Suat'tandı. Filiz'e, açık sözlülüğü için minnettar kaldığını, sayesinde beni gerçekten çok iyi tanıdığını yazmış.

Ayak bileği kaşındı, öbür ayağıyla kaşıdı, bu defa da kulağı kaşındı. "Biri beni anıyor," dedi. Sağ kulaksa iyi anıyorlar demekti. Bu sırada çiçekleri sulamadığı aklına geldi. Uykusuz gecenin sarsıntısıyla unutmuştu. Elinde kalem, yazdıklarını okudu, yanlış anlamaları, farkına varılmamış incelikleri düşünmekten sıkıldı. Sayfayı buruşturdu.

Saat dokuz buçuktu. Zaman nasıl da uçup gitmişti. Yeni bir sayfa aldı önüne. Tereddüt etmeyi bıraktı, içinden geldiği gibi tekrar yazmaya başladı. İlk günden başlayarak, iş değiştirdiğini, çalışmasına izin vermezler diye evdekilere yalan söylemek zorunda kaldığını, bugüne kadar olan biteni, yürek çarpıntılarıyla, Engin'in anlattıklarının uyandırdığı etkiyle, hırsla kâğıda döktü.

Saate baktı, biraz daha vakti vardı, hızını alamadı;

Annemler komşumuz Azize Hanım'a indiler, bilsen ne harikulade kadın, yumuk gözlerinde sürmeler, saçları sarı boyalı, yaşı altmışa yakın. Ama gezip

tozmaya hasret, bunaldıkça kendini bize atıyor, neredeyse kahvaltıda gelecek. Anneme göre, kocasının ölmesini dört gözle bekliyor, 'bereket emekli maaşı var, yoksa adamın yüzüne bakmaz' diyor. Kocası şeker hastası, ayakları tutmuyor, görmesi azalmış, evden çıkamıyor Haşmet Bey.

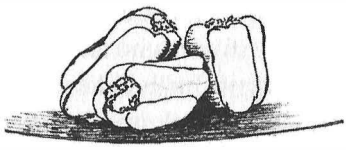
Azize Hanım, oğlunun karşı evde oturan gözlüklünün ablasıyla konuşmasından hiç hoşlanmıyor. Buralardan uzak olmasını istiyor. Ercan denizaşırı yük taşıyan gemide çalışıyormuş. Sadece bir kez gördüm. Uzun boylu, pembe yanaklı.

Söylemiş miydim bunu, gözlüklünün bir de ablası var. Saffet. Kırk yaşlarında, bakışlarından korkarsın. O da bekâr, beraber oturuyorlar.

Gece, yırttı yazdıklarını. Sayfaları hırsla, küçük parçalara ayırırken kendi ablasına yazdığını düşündükçe sinirinden ağlamaklı oldu.

Engin'e de, Remzi'ye de yazamazdı. Bu yolla bir şey öğrenemezdi. Hiçbir şey sormadığı sürece her şeyi yazabileceğini ama bir şeyi merak ettiğinde hemen şüphe uyandıracağını anlamıştı.

Gün Sonu

BAHÇENİN ÇİMENLERİNE bakmaktan yoruldu. Alçak duvarların üstünden denize çevirdi gözlerini, gemilerin hareketiyle oluşan ışıklı izlere daldı. Ne var ki, açık denizi seyretmek de onu avutmadı.

Sarsak, ufacık, titrek, parmaklarını karnında kenetlemiş bahçeye bakan verandada oturuyordu. Sonbahar nemli esintilerle gelmişti. Gökyüzünde bulutlar belli belirsiz yuvarlanıyor, deniz renkten renge giriyor, sessizlik umudunu kırıyor, bahçede yaprakların uçuşması terk edildiğini hatırlatıyordu ona.

Ev, iskeleye inen yolun üstündeydi. Arka bahçesi denize dek uzanıyordu. Birkaç basamakla inilen bahçedeki cılız çimenler, duvar diplerindeki bir karış sardunyalar, yere yakın ortancalar her geçen gün daha soluk, sevimsiz görünüyordu gözüne.

Karşıdan bir gemi geliyordu. Denizin ortasında sallana sallana süzülüyordu. Umutla başını kaldırdı yaşlı kadın, derin

bir soluk aldı. Bir sıcaklık sardı içini, gözünü kırpmadan izledi. Ama gemi yaklaşmadı. Acı acı düdüğünü öttürdü, yavaşça evin önünden geçip gözden kayboldu. İçini çekti Mübeccel Hanım. Elleri yine kucağına düştü. Bir zaman küskün oturdu öylece. Hayal kırıklığı içinde koltuğunda büzüldü, her geçen gün sabrı tükeniyordu.

Hâlbuki sezon bitmiş, yazı adada geçirenler dönüyorlardı. Akşamları iskele meydanında kıyamet kopardı sanki; bavullar, torbalar arasında son bir çay içmeler, birbirine karışan konuşmalar, gülüşmeler... Sabahat'ın koluna giriyor, seyretmeye gidiyordu. Bir gemi burnunu uzatarak çıkıp gelir, suları köpürterek yanaşır, kıyıya bağlı balıkçı tekneleri dalgalanan kirli sularda birbirine çarparak inip kalkar, lokantaların tenteleri ince ince esen rüzgârda çırpınıp dururdu. Ağzına kadar dolan gemi, martılar eşiliğinde denizin ortasında geniş bir yay çizer, yandaki adaya yönelirdi. Akşam inerken denizin maviliği koyulaşır, meydanı bir sessizlik kaplardı.

Sabahat, şimdi belki de oradaydı. Bezinin bitmesini fırsat bilip çıkmıştı. Şimdiye kadar dönmediğine göre, yasakladığı halde Madam'ın bakıcısıyla buluşmuş olmalıydı. Dün gece de bahçeye de gelmişti kız, tombuldu, kısa saçlıydı. Görmüştü onları. Çardağın altında iki tembel kumru gibi oturmuşlar, sigara içmişler, fısır fısır konuşmuşlardı. Üşenmişti, sesini çıkarmamıştı.

Mübeccel Hanım gençliğinde tadına doyamadığı bir dünyada yaşamış, kocasından boşandıktan sonraki yılları, o günlerin anıları ve özlemiyle geçmişti. Başka zamanlardı onlar. Hiç bitmeyecek sandığı o şatafat, o hayran bakışlar, neşe dolu kadın kahkahalarıyla şenlenen yat partileri, ikramlar, teknenin yalpalamaları arasında göz süzmeler, imrenmeyle karışık gülümsemeler... Denizci kocasının çevresinden hoşnuttu he-

nüz, herkesin gözü üstündeydi, her seferinde ne giyeceğini merak ederlerdi.

Elleri karnında uykuya daldı. Ağzı aralık, iç çekişlerle sürdürdüğü rüyasında yine teknedeydi. Fırtına çıkmış, çehreler hayal meyal, tekne sulara gömülüp yükseliyor, fındıkkabuğu gibi sallanıyorlardı. Can havliyle kamaraya koşmuş, merdivenlerde kocasının başka bir kamaradan çıktığını görmüş, yüzündeki çeşitli anlamlara çekilebilecek gülümsemeyi açıkça fark etmişti.

Başı düştü. Bu onu uyandırdı. Bir süre nerede olduğunu anlamadı. Rüzgâr bulutları sürükleyip götürmüştü. Birazdan güneş batmaya başlar, deniz pembeleşir, karşı adanın çamları koyulaşır, bahçenin duvarının önündeki dar yoldan geçenler azalırdı. Günübirlik gelenler toplanır, büyük plastik torbalarıyla iskelenin yolunu tutarlardı. Islak terlikleriyle yosunlu taşlarda yalpalayarak yürüyenlerin arkasından üzülerek bakardı. Her akşam yeniden incinerek. Adada kafese girmiş gibiydi, oğlu da gelini de onu burada unutmuşlardı.

Bezgin, bakmakla bakmamak arası oturduğu yerde uyukluyordu Mübeccel Hanım. Şimdi birbirine benzeyen düşlerinde, her yazın başında onu adaya getirip bırakan, sonra da aldırışsızca unutan oğlu vardı. Burada nasıl sıkıldığını, mahsur kaldığını bilmezden geliyordu.

Geçti bir zaman. Sabahat ortalıkta görünmüyordu. Kuşkuyla başını çevirip içeriye doğru baktı. Böyleydi işte bu kız, adap, erkân bilmezdi, geldiğini haber vermezdi. Seslenmedi. Çok bunaldığı halde, kendisini bu akşam rıhtıma götürmesini isteyemezdi, çünkü bahçeyi sulamak istediği için azarlamıştı onu. Çok su harcıyordu. Pişmandı ama pek önemi yoktu bunun, biraz suratını asmış, pencerenin önünde oturmuştu. Banyo yapmaya da kalkışmamıştı. Banyo yapacağı zaman,

kedi için banyoya yaydığı gazete kâğıtlarını değiştirmesi gereiyor, bitiriyordu.

Kendini zayıflığa kaptırmamaya kararlı, dizlerindeki battaniyeyi düzeltti. Başını uzatıp içeriyi dinledi. Evin içinde çıt çıkmıyordu. Birkaç dakika kulak kabartarak bekledi. Ortalık tamamen sessizdi. Yeniden dinledi. Tamamen sessiz. Kıyıya vuran küçük dalgaların şapırtısını, böceklerin çıtırtısını, martıların bağırışlarını da duymadığını o zaman fark etti. Dehşete kapıldı. Sanki şimdiye kadar onu bu sesler ayakta tutuyormuş gibi panikledi, herhangi bir sesi yeniden bir an önce duymak için sabırsızlandı. Yoldan da kimse geçmiyor muydu? Doğrulup bakmak istedi. O sırada gözü kedisine takıldı. Tüylü kuyruğunu ön ayaklarına dolamış merdivenin başında oturuyordu. Kulaklarını ona dikmişti. Ansızın hızla gelip bacaklarına yaslandı. Cesareti kırıldı Mübeccel Hanım'ın. Daha doğrusu içini yokladığında cesaretin kırıntını bile bulamadı. Sanki görünmez eller omuzlarından bastırıyor, doğrulmaya çalıştıkça ayağı tutmuyormuş gibi yığılıp kalıyordu. Bacaklarına sürtünüp duran kedisine seslenmek istedi, o an adını hatırlayamadı.

Bir belirsizliğin içine yuvarlandı. Ona öyle geliyordu ki bedeni bölünmüş, başında bir boşluk oluşmuştu. Gözünün önünde anlaşılmaz maviler, büyük eflatunlar uçuşuyordu. Sabahat'ın görüntüsü, leylak rengi hırkasının büyük düğmeleri, uzun yüzü, yaklaşıyor uzaklaşıyordu. Zihninden onunla ilgili bulanık görüntüler akıyordu.

Ama geçici bir durumdu bu. Ayak sesleri duyar gibi oldu. Nihayet gelmişti oğlu. Duygulandı. Sonra birbirine karışan sesler arasından, sokak kapısının hafifçe kapandığını işitti. Gemiler kalın kalın ötüyor, sanki Sabahat hışır hışır banyodaki gazete kâğıtlarını topluyordu.

Adada sonbahar ikindisiydi. Mübeccel Hanım'ın çay vaktiydi. Ama öyle acıkmıştı ki Sabahat. Evi temizlemiş, markete gitmiş, raflardaki makarnalara, konservelere, beyaz şişelerde boncuklanınış gazozlara, tavuk butlarına uzaktan bakmış, domateslerin kırmızısını, patlıcanların morunu yutkunarak seyretmiş, Mübeccel Hanım'a hazır bez, iki tane de enginar alıp eve dönmüştü. Sonra ocağa çay suyu koymuştu.

Bahçeye bakan odada pencerenin önüne oturduğunda denizin kokusunu içine çekti. Sözleştikleri halde Sosi sahile gelmemişti. Faytona yine binememişti, tek başına cesaret edememişti. Kalpazankaya'ya gideceklerdi, parasını bölüşeceklerdi. Ne zaman iskeledeki banklarda otursa asfalttaki nal sesleri, rüzgâr yön değiştirdikçe gelen dışkı kokuları ona çocukluğunu, günden güne silikleşen faytonlu gezmeleri hatırlatırdı. Dayısına misafirliğe faytonla giderlerdi. Ne çok yaşıtı vardı. Yengesi başında hep çatkılı tülbentiyle sofrayı hazırlardı. Ortalık hep biber dolması kokardı. Canı biber dolması çekti.

Deniz, güneşin pembe sarı ışığıyla renklenmişti, akşam yakındı. Küçük kuşlar, göğüslerini cılız otlara değdirerek şimşek gibi nar ağacının dallarına üşüşüyor, sonra yine hızla gökyüzüne fırlıyorlardı. Sabahat'ın belleğinde dayısının evinin ağaçsız sokağı aydınlandı. Hiç kuşları olmamıştı o sokağın. Nereye konacaklar, nereye bakacaklardı? Ne yiyeceklerdi?

Başını uzatıp Mübeccel Hanım'a baktı. Koltuğunda arka üstü devrilmiş uyuyordu. Rüyasında gülüyordu. Bakışları pencerenin parlak camına kaydı. Kendi gözleriyle karşılaştı. Yaklaştı. Tekrar baktı cama. Kendi düşüncesinden ürktü. Gülümsedi, bütün dişleri göründü. Bir hışırtı duyup başını çevirdi. Sosi, bitişik balkonda bembeyaz bir örtüyü silkeliyordu. Bir şimşek hızıyla aklından Madam'ın kupkuru bacakla-

rı, dümdüz göğsü, bembeyaz saçları, yemyeşil gözleri geçti. Acaba Sosi'ye yine izin verir miydi?

Dün gece kazağının altında kocaman bir şeftaliyle bahçeye gelmişti Sosi. Şeftaliyi nasıl da özlemişti, sularını akıta akıta yemişti. Mübeccel Hanım'ın yatak odasının karanlık camındaki ihtiyar ve perişan gölgesine aldırmamışlar, ay ışığında oturmuşlardı.

Sosi bir bahar günü yola çıkmıştı evinden, inek parası biriktirmek için, erkenden. Tozlu, hırıltılı bir otobüsle gelmişti İstanbul'a, ter içinde. İş beklemişti bir apartman dairesinde on kişi, yirmi kişi bir arada. Sosi'nin köyünde de ağaçların altları akşam serinliğinde Anadolu köyleri gibiydi. Ama onun uykusuz geceleri Sabahat'ınkilere benzemiyordu, adadaki serin maviliği duymuyor, süzülerek geçen vapurları görmüyor, güneşli gökyüzüne, İstanbul'un yığın yığın, kat kat betonlarına bakmıyordu, memleket hasretiyle yüklüydü.

Oysa ne şanslıydı Sosi. Büyük bir iştahla taşıyordu yeşil biberi, marulu, üzümü, sorup soruşturmadan. Para kendi cebinden çıkmıyordu tabii. Ayda bir buçuk alıyordu Sosi. Karışanı görüşeni de yoktu, istediği her şeyi yiyebiliyordu.

Ah o buruşuk elbiseli, hem emlakçı, hem büfenin sahibi, hem adanın yarısının sahibi muhtar, dayısının adada manavlık yapan hemşerisine Mübeccel Hanım'ı söylemeseydi. Ah atölye kapanmasaydı.

Dayısı Yalova'da küçük bir camekânın içinde simit satarken karşılaşmıştı manavla. Hemen kararını vermişti, artık yağmurda, soğukta ayakta kalmayacaktı. Adaya karpuz getirmeye, karpuz götürmeye başlamıştı o günden sonra.

Uyuyordu Mübeccel Hanım, alnının ortasında bembeyaz bir tutam saçla. Yanakları buruş buruş, küçük, kemikli elleri kucağındaydı. Ona söylememişti, zaten söylese de kavraya-

cak durumda değildi, muhtarın gidip gelip, bin bir dil dökmesinin nedeni, evini ucuza kapatmak istemesindendi.

Serinledi hava. Sahil boşalmıştı. Kıyıdaki balıkçı barınağından dumanlar yükseliyordu, biraz sonra, kızarmış balık kokusu etrafa yayılacaktı, her dakika açlığını çoğaltarak. Sabahat, daha fazla düşünmedi. Hırkasını giydi. Camlı bölmenin eşiğinden başını uzatarak baktı. Yaşlı kadın bir böcek gibi kapanmış, tostoparlak olmuştu, uyanmasından korkarak verandaya çıktı, ağır aksak nefes alıyordu. Sonra usulca mutfağa gitti, çayın altını kapattı. Sahanlıktaki ayakkabılıktan çantasını aldı. Ardından ihtiyatla dış kapıyı çekti. Merdivenlerde hırkasının düğmelerini iliklerken çenesi büzüldü. Hızla yokuşu indi.

İskele ıssızdı, belki erken, belki geç, belki ölü bir saatti. Kararsız, çekingen bir banka oturdu. Deniz fışır fışırdı. Sanki battı batacakmış gibi duran Kaşıkadası'nın önünden bir kum motoru geçti. Dalgınlığı yavaş yavaş dağılıyordu ancak biliyordu Mübeccel Hanım uyanmışsa değişecekti durum. Sonra dönüp kıyı boyunca uzanan sıra sıra, sessiz, panjurları kapalı evlere baktı, camı açık bıraktığı geldi aklına. Birden acıdı ona.

O sırada sıska, ürkek bir köpek çıkageldi, bankın önüne devrildi, ön ayaklarını uzattı, çenesini üstüne yerleştirdi. Beyaz lekeli sarı bir köpekti. Kalktı Sabahat, kalkınca bankın altına sinmiş uzun tüyleri rüzgârda uçuşan kediyi gördü, gözleri fal taşı gibi açıldı. Mübeccel Hanım'ın kedisi, sanki dışarıda dolaşacak zaman olmadığının farkında, suçlu gibi gizlenerek oturuyordu, peşi sıra gelmişti demek. Sabahat eğildi ama ayaklarına dolandı kedi, kaçtı. Kedi koştu, o kovaladı, meydana dik inen karşı yola girdiler, fırının önüne geldiklerinde kedi içeri sıvıştı. İçeri girmekte kararsızdı. Muhtarın

karısı, al al yanakları, tülbendinin iki yanında örgülü saçları, sallanarak dışarı çıktı.

Gerisingeri döndü Sabahat. Kediyi yakalasaydı her şey çözümlenecekti. Eve koşup onu aramaya çıktığını söyleyecekti. Mübeccel Hanım inanınazsa inanmasın.

Gece yaklaşıyordu. Ortalık iyice tenhalaşmıştı. Sabahat bekleme salonuna gitti, gergin, iki büklüm bir köşede oturdu. Hiç yoktan ortaya çıkan bu karışıklığın sebebiymiş gibi kediye hayıflandı. Hızlı koşamamıştı, takati kalmamıştı. Oturduğu yerde uyukladı, parlak ışıklı salonun tozlu betonunda birbirine karışan, birbirinin yolunu keserek koşuşan kediler gördü.

Gelen vapurun iskeleye çarpmasıyla sıçradı. Vapurdan iki kişi inerken Sabahat birden kalkıp demir parmaklıklara koştu, sürme iskeleyi geçip vapura girdi. Dalgalar bir süre yuvarlandılar geminin altında. Hemen kalkmıştı vapur. Gidip salonda oturdu, dirseğini pencerenin kenarına dayadı. Deniz simsiyahtı. Korkuyordu. Gözünün önüne dayısı geldi. Karpuzları yüklediği tekerlekli arabayı zorlukla itiyordu. Ah şimdi Sosi yanında olsaydı. Belki de eve gitmezdi. O hurda otobüse binerler, Sosi'yle annesinin bir inekleri olsa gül gibi geçinebilecekleri o kış ülkesine giderlerdi.

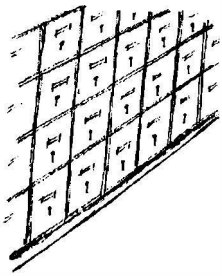
Vapur karanlık suları yararak adadan uzaklaşıyordu. Birden istemeden yarattığı durumun karmaşasına düştü. Mübeccel Hanım'ı nasıl yalnız bırakabilmişti? Alnı kırıştı. Ya bahçeye inmek istemişse? Mübeccel Hanım'ı kafatası parçalanarak ölmüş halde hayal etti. Korkuyla titredi.

Şaşkın bir keder duydu, sonra öfkeli bir merhamet.

İnşallah hâlâ uyuyordu koltuğunda Mübeccel Hanım, inşallah ölmemişti.

Ah birkaç gün daha sabredememişti.

Posta Kutusu

YENİ YIL YAKLAŞMIŞTI. Onun için bir yeniliği, görülmüştür damgalı mektubu almasıydı. Okuyunca rengi attı. Bir sonraki mektuba ertelenmiş sorular, umutlar barındırıyordu. Sonunda Remzi'ye yazması, endişe verici bir duruma dönüşmüştü:

Çok kıymetli arkadaşım Deniz

Satırlarıma başlamadan evvela üzerime farz olan tanrı selamlarını sunar hasretle ellerinden sıkar gözlerinden öperim. Nasılsın iyimisin inşallah iyisin. Şayet sende beni soracak olursan çok şükür iyiyim. Senden önce memetten mektup geldi ölçülemeyecek kadar memnun kaldım. Deniz günlerimiz bizi bırakıp gittiğinden beri hep aynı. Deniz beni unutmadığın için sağol ve senden haber almanın mutluluğuyla derecesiz sevindim. Bana niçin mektup yazmadığına bir anlam

verememiştim. ~~Gecikme olmuş~~ (ben karaladım) Posta hatasıdır kusura bakma mektubun çok geç geldi. Deniz sen gideli yokluğun çok belli ediyor inan diyecek kelime bulamıyorum. Ahmetten bir haber alıyormusun. Ahmete en son mektup göndermiştim lakin cevap almış değilim tesellimi kestim. Deniz kardeşim daha cezam belli değil. Belki önümüzdeki mahkeme cezam belli olur. Mahkemem ikinci ayın yedisindedir. Fahri abi esrar suçundan cezaevine geldi bizim koğuşta ve sana selamı var. Görüşte babam anlattı iki ay önce dayımı gözaltına almışlar. Kardeşim Deniz sanmaki herşeyi koyverdim ona da mektup yazdım lakin artık bu mektuplar nereye gidiyor anlamıyorum. Adresini istemiştim lakin sordum cevap alamadım. Moralim bozuluyor. Bunlarada alıştık.

Ne ise Deniz meğer memet mektup ile görüş yasağı almış.

Deniz şimdiye kadar adresini bilmiyorduk o yüzden şimdiye kadar mektup yazamadık. Salih tecil aldı ve onun da sana selamı var. Veyselinde selamı var. Mustafanın dosyası Ankarada bozulmuştu bakalım sonucu ne olur. Ceza alıp almayacağını bilemiyoruz. Herşeyin hayırlısı. Erdalın Hamitin sana çok selamı var. Sana burdan seni tanıyan diğer arkadaşlarda selamlarını yolluyorlar. Arkadaşlara söylüyorum benim selamımı koyun diye heralde koymuyorlar ama ben sana hepsini yazdım. Metin sana selam eder hal ve hatırını sorar. Şöför Aydının sana çok selamı var. Zeynel uyuyor ama onunda sana yüzde yüz selamları vardır heralde. Şayet desen neden bu mahkeme umutluydu. Zeynel fazla uyuma söylüyorum ama faydası olma-

dı. Zeki topta ayağını incitti. Ne ise bütün arkadaşlar ayrı ayrı selam eder. Sadi dayı sana selam eder hal ve hatırını sorar. Şimdi Deniz kardeşim bana yazdığın mektupta bir hata olduğunu belirtmek istiyorum. Soyismiini yannış yazmışsın. Bülent cezasını bitirip çıktı heralde senin yanına gelmiştir beni hiç sordumu görürsen selamımı söylersin. Deniz bu aralar ben de dalgınım. İnan et burası çok kalabalık oldu. Ona söyle bizim koğuşa İlhan gelmiş Ankaralı. Nasıl biridir.

Ne ise Deniz beni hatırladığın için tekrar çok teşekkür ederim ve canı gönülden sevindiğimi söylemek isterim. Senin de iyi olmanı cenabı haktan en güzel temennilerle niyaz ederim.

Deniz sana mektup yazmak benim vazifemdi çünkü senin gibi kıymetli insanı unutmak imkansız. Kardeşim Deniz benim arkadaşım metriste beşinci koğuşa gitmiş sen metriste yattın arkadaşların vardır bir onlara yazsan kendisine yardımcı olsunlar arkadaşımın adı da Murat. Durumu nasıldır. Tasamın olması umut ederim boşunadır. Selamlarımı söylersin. Mektubuma değil satırlarıma burada istemeyerek son verirken tekrar çok çok selam ederim, acele cevap beklerim. Hemen sizin evin adresini bana bildir.

SON

Yazan: Remzi Çiftçioğlu

Onulmaz bir hata yapmıştı. Buna karşılık durumu açıklayan ürkek, kekeme bir notla geldiği yere, Bayrampaşa Cezaevi'ne geri göndermek içinden gelmedi.

Büsbütün yenildiğini kabullenmesi zaman aldı. Daha cesaretli olsaydı Engin'le görüşmeye giderdi, çünkü posta kutusuna bakmaya gittiği gün dışarıdan sıkıştırıldığı buruşukluğundan anlaşılan bir pusula yere düştü. Bir anda sevinci, şaşkınlığı birbirine karıştı; kutuda da uzun bir zarf vardı, Nesrin'in yazısını tanıdığında sevinçten yüreği deli gibi çarpmasına rağmen, merakla kağıdı düzeltip, korkulu bir baş dönmesiyle notu okudu:

> Nesrin'ciğim, geçen hafta çıktım, dergideki arkadaşlar da çıktı, dava sürüyor, tutuksuz yargılanacağız, seni merak ediyorum, görmek için sabırsızlanıyorum. Cumartesi saat ikide karşı sokaktaki börekçide olacağım. Bu notu geç alırsan önümüzdeki hafta aynı gün ve saatte, aynı yerde. E. B.

Bir yerlerden birileri onu izliyormuşcasına durup etrafı kolaçan etti. Saat ikiye geliyordu, ne yapacağını bilmeden postaneden çıktı ama hemen vapura gidemedi. Börekçinin sokağının tersine yokuşa doğru kitapçı, kırtasiyeci vitrinlerini seyrederek yavaş yavaş yürürken aklına bir fikir geldi, en azından börekçinin önünden geçebilirdi. Engin yahut her kimse onu görürdü. Öte yandan çantasındaki mektubu merak ediyor, bir an önce okumak istiyordu.

Geri döndü, Ankara Caddesi'den indi. Tekrar postanenin önünden geçip karşısındaki sokaktan taşıtların vızır vızır işlediği caddeye çıktı. Börekçinin karşısındaki şapkacı dükkânının önünde dikildi. Buradan rahatça görünüyordu, daha sakin düşünebilirdi. Küçük dükkanın bordo tentelerine baktı, camlı kapısında yine bordo önlüklü bir oğlan duruyordu.

Kararsız, içindeki tedirginliği biraz olsun dindirmek için

kaldırımı sonuna kadar yürüdü, saatçi vitrinlerini inceledi, fiyatlarını okudu. Yeniden çevresine bakabilecek cesareti topladığında farkında olmadan börekçiye doğru adımları hızlandı. Yolu karşıya geçip içeri girerken, Engin'in mektubu geçti aklından. Nesrin'e göndermişti. Eğer görüşebilirse bunu ona söyleyecekti.

Saat, henüz iki olmamıştı, börekçide sadece genç bir çift vardı. İş arkadaşı olmalıydılar. Tezgâhın önündeki masada oturmuşlardı, börekleri tabaklarında dilimlenmiş, çayları yarılanmıştı. Adam, dikkatle kadının sözlerini takip ediyor, her lafına gülüyor, eli güya yanlışlıkla sürekli onun eline değiyordu.

Kapının ağzındaki yuvarlak, mermer masaya geçip, sert minderli koltuğa oturdu. Zarfı açıp, Nesrin'in mektubunu okumaya koyuldu.

Sevgili Nebile,

Buraya çok zor geldim. Sana bu mektubu çok değişik duygular altında yazıyorum, aslında acele olanları bildirmek de istedim. Öncelikle sana soramadığım için kusura bakma, acilen iş arkadaşım Engin'e posta kutusu adresini vermek zorunda kaldım. Bu konuda sana ayrıca ayrıntılı yazacağım.

Almanya'da ağabeyimin yanındayım. Önce anlatayım da ne halde geldiğime sen karar ver Nebile, kimseye söyleyemedim bunları. Uçağın en arka koltuğunda büzülüp yolcuların yerleşmelerini, başka bir yerde olmaya can atan insanları seyrederken kendimi o kadar kötü hissettim ki uçak kalktıktan sonra dayanamayıp hiç tanımadığım halde yanımdaki kadınla konuştum. Kendimi tutamayıp, Frankfurt'ta çalışan

ağabeyime gittiğimi bile söyledim. Hâlbuki kadın hiçbir şey sormamış, yüzüme bile bakmamıştı. Sonra dönüp donuk bakışlarıyla Almanca bir şeyler söyledi. Düşünsene Nebile, meğer Türkçe bilmiyormuş. Öyle utandım ki önümdeki koltuğun arkalığından çekip aldığım dergiden başımı kaldıramadım. Koridorda yüksek yiyecek arabası çekiliyor, hafif gürültüler kat kat büyüyormuş gibi geliyordu. Aslında hiçbir yere gitmek istemiyordum. Düşlediklerim, yeni bir yerde olmamın tüm çekiciliği uçup gitmişti.

Başımı koltuğa yasladım. Ağabeyimi büyük bir lokantada, sıra sıra dizilmiş kar gibi beyaz örtülü masalara servis yaparken düşledim. Cezaevinden çıktıktan sonra uzun süre ayakta kalamadığını aklıma getirmemeye çalıştım. Ama o mutfakta çalışıyor. Garsonluk yapan, ona bu işi bulan karısı.

Çantamdan restoranın adını, adresini yazdığım kâğıdı buldum. Pencereden görünen kirli beyaz bir aydınlıktı. Çok geçmeden uçaktan indik, beni karşıladılar, yarım saat sonra kente yakın bu ıssız göl kıyısına geldik.

Adamakıllı soğuk, hava, aydınlanmaya yüz tutmuş sabah karanlığı gibi, bezdirici. Üzerinde oturduğum bankın soğukluğundan başka bir şey hissetmiyorum şimdi. Önümde iki yanına ağaçlar dizili yol, bomboş uzanıyor. Yakındaki gölün serinliği geliyor. Restoranın arkasında bir de otel var. Sisin içinde göle nazır konumuyla, uzun pencereleriyle otelin heybetli silueti görülüyor. Bu göl kıyısının ıslak ışığı altında sana bunları yazarken sıkıntılarım geçer gibi oluyor.

O sabah dün gibi aklımda. O gün de böyle sisli bir sabahtı. Cihan'la, Tahir'in yeni kiraladıkları eve gidecek en azından parayı kurtaracaktım, çünkü ikisi de farklı yerlerde alındılar, Cihan'ı sanmıyorum ama Tahir'i hatırlarsın belki, aslında mahkemeye çıkabilseler durumları aydınlanacak.

Altı aylık kirayı ayarlamışlar, ev sahibine verememişler, depozitoyu almış, taşındıklarında gelip parayı alacakmış adam, Cihan'ın okuduğu lisede hademeymiş, güvenmiş yani, her neyse. Sanki o kadar parayı ne tutuyorsun değil mi? Yastık kılıfının içine koymuş, taşındıkları gün derneğin basılacağı hiç aklına gelmemiş.

O gün eve gittiğimde kapının kırıldığını ama üstüne kapatıldığını görmüş, önce 'zınk' diye durmuş, sonra korkup hızla gerisingeri deliler gibi yola koşup kendimi ilk otobüse atmıştım.

Sonra nereye gittiğimi bilmeden uzun süre otobüsten inmemiştim. Eğer içeride kimse olmasaydı, kapı mühürlü olurdu, mutlaka evde ya da yakınlarda oraya gelecekleri bekleyen birileri vardı diye düşünmüştüm. Çok korkmuştum Nebile. Yol boyunca menteşeleri atmış, iğreti bir şekilde duran kapının görüntüsü gözümün önünden gitmemişti.

O gün ağabeyime gitmeye karar verdim. Anneme çok benziyor olmam, onun kimliğinde gençlik fotoğrafının olması gelmişti aklıma. Akşam evdekilerle tartıştım, tabii bu durumu söyleyemedim, o gece babamı ağabeyimin yanında olmak istediğime, tedbir olarak bunu yapmamız gerektiğine ikna ettim, okuluma da orada devam edebileceğime, ağabeyime destek olacağıma onu inandırdım.

Babamın borç harç, bulup buluşturup, annemin kimliğini kullanarak aldığı biletle, omzumu çökerten ağır çantamla dikkat çekmekten korkarak, havaalanına gelebildim, her şeyi göze aldım Nebile, yeter ki bizimkilerin yaşamı alt üst olmasın, düzenleri bozulmasın. İçinde bulunduğum karışıklığa şimdilik böyle bir çare buldum.

Burada ne klakson sesi ne de en küçük rahatsız edici bir gürültü var. Bizim gibi bitmeyen bir kargaşanın içinde yaşayanların, kaçanların, kovalayanların, saklananların didişip durduğu sorunların hiçbiri yok burada. Saat gibi işleyen bu düzende denetim altına alamadıkları tek şey iklim. İtiraf etmeliyim ki bulduğum çözümün pek işe yaramayacağı hemen ortaya çıktı. Her şeyin üstünde tuttuğum, sağlık sorunları olan annemi, babamı göz göre göre yalnızlığın, asıl şimdi tehlikenin içine attığımı anladım. Beni bu sessiz lokantaya getirip bırakan her şeye hayıflandım.

Ağabeyimin koşullarını zorlama isteksizliği mi, bilmediğim bir yerde olmanın güvensizliği mi bilmiyorum, kendimi yersiz, yurtsuz, kimsesiz hissediyorum Nebile. Burada yaşamak beni rahatlatmaz, yaşanılanı daha da ağırlaştırmaktan korkmuştum.

Isıtmayan bir güneş çıktı, etraf sisin içinde belirginleşmeye başladı. Çimenlikli yolun sonuna kadar yürüyüp geri döndüm. Bahçedeki çakıl taşları, taş bank beyaz beyaz parlıyor. Gözlerimin önünde türlü türlü hayaller uçuşup durdu: Önce dalgalı, yeşil bir denizde vapurdan karşı kıyının yaklaşmasını izledim. Sonra seninle sözde lokantada karşılaşmışız da şundan bundan konuşuyormuşuz gibi hayaller kurdum. Birden

sana yazıp, hep rastlarım umuduyla göndermediğim mektubu hatırladım, çantamdan bulup çıkardım. Defterimin arasından bir de Kınalıada kartpostalı çıktı. Onu da ağabeğime yazmak için almıştım. Tepesinde antenleriyle denizin ortasında duran Kınalıada'ya baktım. Önümdeki puslu alanın alçakgönüllü tenhalığını adanın kentten uzak haline benzettim.

Güneş yine koyu gri bir bulutun ardına girdi. Hava iyice serinledi. Nebile, ben sana yakın zamanda yine yazar adresimi bildiririm, çünkü burada mı kalacağım veya iş mi bulacağım şimdilik belli değil. Seninle bir türlü görüşemediğimize ayrı üzülüyorum. Belki de dönerim Nebile, korkmak özlemekten iyiymiş, bunu şimdiden anladım.

Allahaısmarladık canım arkadaşım.

Nesrin

Caddeden gelen sesler yavaş yavaş soldu. Nebile oturduğu yerden bir süre kalkamadı.

Artık Engin gelse de olurdu gelmese de.

Espas, tedirgin bir dönemi ve basımevlerinde, tekstil atölyelerinde çalışan insanların kırgın, kırık hayatlarını anlatan ustalıklı bir roman...

Selma Sancı, birbirine eklemlenen öykülerle darbe öncesinin bütün karmaşasını duyumsatıyor. Cağaloğlu'ndan Kadıköy'e, Adalar'a uzanıp birbirine kısa bir süre için değip uzaklaşan - savrulan insanların altını çiziyor...

"Çoğu genç, kızlı erkekli işçiler, sırayla formaların üstünden birer birer alarak masanın etrafında tek sıra halinde dönüyor, ellerinde biriktirdiklerini duvara dayalı yığının üstüne götürüyor, sonra tekrar masanın üstünden formaları toplayarak bir ayindeymiş gibi ağır ağır deviniyorlardı. Koyu gri önlükleriyle hepsi birbirine benziyordu. Yüksek tavandan sarkan uzun zincirlerin ucundaki çıplak ampullerin yetersiz ışığında, ağır ağır hareket eden böcekler gibiydiler."

ISBN: 978-975-570-582-8
9 789755 705828

10 TL

www.selyayincilik.com
www.twitter.com/selyayincilik
www.facebook.com/SelYayincilik